

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

Έτος Ίδρύσεως 1964

Τρίτη Περίοδος

Μάιος - Ιούνιος 2001

Αριθμός Τεύχους 152-153

RECEIVED
AUG 20 2001
P.A.O.I. LIBRARY

Έργον Μιχαήλ μοναχοῦ, Καρυαί, Ἅγιον Ὅρος.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

Έτος Ίδρύσεως 1964

Τρίτη Περίοδος

Αριθμός Τεύχους 152 -153

Μάιος - Ιούνιος 2001

Ετησία Συνδρομή £10

Διευθύνεται από Συντακτική Επιτροπή

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

ORTHODOX HERALD

OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARCHDIOCESE
OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

First Published 1964

Third Period

May - June 2001

No.:152 -153

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3 - 20	Σύναξη Ίερού Κλήρου Ἀρχιεπισκοπῆς; Μήνυμα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου ὁμιλία τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγορίου προσφωνήσεις Ἀρχιμ. Λεοντίου Ἀριστοτέλους, Προέδρου τῆς Κοινότητος Ἀγ. Ἰωάννου Βαπτιστοῦ κ. Γεωργίου Καλλῆ, Ἀρχιμ. Ἡσαΐου Σιμωνοπετρίτου ὁμιλίες Ἀρχιμ. Ζαχαρία, Πρωτοπρεσβύτερου Γεωργίου Σούλου, Οἰκονόμου Ἀναστάσιου Σαλαπάτα καί Πρεσβύτερου Ἰωάννη Edmund-Hookway.
21 - 22	Ἐπίσκεψη τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγορίου στήν Ἱερά Μητρόπολη Ζιχνῶν & Νευροκοπίου.
23 - 26	Meeting of the Clergy of the Archdiocese: Patriarchal Message; Resume of the Address given by Archbishop Gregorios of Thyateira & Great Britain; The English-Speaking Parishes and Communities : Part 1, by f. Pancratios Sanders and Part 2, by Oeconomos Stephen Maxfield.
27	Deacon Meliton Oakes, Book Reviews.
28 - 32	Χρονικό Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγορίου (Ἑλληνιστί καί Ἀγγλιστί).

Ὁ Ἱερός Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν
εἰς Margate

ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΣΘΕ Ν' ΑΝΑΝΕΩΣΕΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ
ΣΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΗΡΥΚΑ

ΣΥΝΑΞΙΣ ΙΕΡΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

Ίερός Ναός Ἀγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ, Β. Λονδίνου, 5 Ἰουνίου 2001.

Τὴν Τρίτη, 5 Ἰουνίου 2001, πραγματοποιήθηκε μέ πολύ μεγάλη ἐπιτυχία, στοὺς χώρους τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Βαπτιστῆ, Wightman Road, Haringey Βορείου Λονδίνου, Σύναξις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ.κ. Γρηγορίου. Κατωτέρω δημοσιεύουμε τό Μήνυμα τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου καί τίς σχετικές ὁμιλίες καί εἰσηγήσεις. Μετά τό πέρας τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνάξεως, οἱ Σύνοδοι φιλοξενήθηκαν ἀρχικά ἀπὸ τὴν Κοινότητα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννη, τό δὲ ἀπόγευμα, μετὰ τὸν Ἑσπερινό πού ἐγίνε στόν Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Wood Green Β. Λονδίνου, ἀπὸ τὴν ἐκεῖ Κοινότητα τοῦ Ἀπ. Βαρνάβα.

ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ Α.Θ.Μ. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

Ἐρώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας, ὑπέρτιμε καί ἐξαρχε Δυτικῆς Εὐρώπης, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφέ καί συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Γρηγόριε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρα Ἱερότητι καί εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Μετά πατρικῆς ἀγάπης χαιρετίζομεν τὴν ἐν τῷ ἐν Λονδίῳ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ Σύναξιν τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας. Εὐχόμεθα δὲ ἐκ καρδίας ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν διανοίξῃ τὰ ὦτα τῶν καρδιῶν τῶν μετεχόντων εἰς τὴν Σύναξιν ταύτην Συνέδρων εἰς ἀκρόασιν τῶν εἰσηγήσεων καί τῶν λοιπῶν παρεμβάσεων καί ἐποικοδομητικῶν συζητήσεων, πρὸς κατανόησιν αὐτῶν καί πρὸς πνευματικὴν καρποφορίαν.

Ἀποδίδομεν ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὰς ἐπιτελικὰς ταύτας Συνάξεις, εἰς τὰς ὁποίας διὰ τῶν καλῶν καί ἐμπεριστατωμένων εἰσηγήσεων καί διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς συζητήσεις καί τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν προβληματισμῶν καί τὴν ἀναζητήσιν ἐφικτῶν λύσεων εἰς τὰ ἀπασχολοῦντα τὸν ἱερόν Κλήρον προβλήματα, προάγεται ἡ γνῶσις

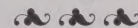

καί συντονίζονται αἱ ποιμαντικαὶ ἐνέργειαι πρὸς διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας καί τελεσφορωτέραν ἀντιμετώπιον τῶν ἐκάστοτε ἀνακυπτόντων ζητημάτων. Τοῦτο καθίσταται ἔτι ἀναγκαῖον καί χρησίμον εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Ἱερᾶς ὑμῶν Ἀρχιεπισκοπῆς, τῆς θασταζούσης τὴν μαρτυρίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν μέσῳ τῆς μεγάλης ταύτης χώρας καί λαοῦ ἄλλως περὶ τὴν πίστιν φρονούντος.

Ἐφ' ᾧ καί ἐπευλογοῦμεν πάντας ὑμᾶς, εὐχόμεθα καλὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὴν Σύναξιν ὑμῶν καί τὸν φωτισμὸν Ἀγίου Πνεύματος καί παρέχομεν τὴν πατρικὴν καί Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν.

1η Ἰουνίου 2001

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός Βαρθολομαῖος

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ κ.κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Ἀγαπητοί,

Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ μεγάλου Ἀρχιερέως καί τὴν εὐλογία τοῦ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθέντος καί ἀναστάντος ἀπὸ τοὺς νεκρούς καί ἀναληφθέντος Σωτῆρος Χριστοῦ, σαράντα ἡμέρες μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του, ὅταν ἐπραγματοποίησε, ἐξεπλήρωσε ὁ Χριστὸς τὴν ἐπαγγελία πρὸς τοὺς μαθητὲς Του μέ τὴν ἀποστολὴ τοῦ Παναγίου πνεύματος ἐν εἶδει πυρίνων γλωσσῶν, ἀνάμνησις τῆς ὁποίας πανηγυρίσαμε τὴν περασμένη Κυριακῇ, συνήλθομεν ἐπὶ τῷ αὐτῷ οἱ κληρικοὶ τῆς Θεοσώστου Βιβλικῆς Ἐπαρχίας τῶν Θυατείρων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, διὰ νὰ μελετήσουμε ὀφειλετικῶς τὴ διακονία μας στὸν Ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου.

Μόλις ἀκούσαμε τό σεπτὸ μῆνυμα τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, τό ὁποῖο μᾶς ἀπηύθυνε, σὺν εὐλογία καί αὔξησιν τοῦ

ἐνδιαφέροντος τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας, ἀλλά καί τῆς χαρᾶς, ὅτι ἀνήκουσε στήν ἱερῇ οἰκογένεια τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας καί ὑπαγόμαστε κανονικῶς στόν Οἰκουμενικό Θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἐπὶ 17 ὁλόκληρους αἰῶνες συνεχίζει, χωρίς διακοπή, τὴ διακονία του ἀνά τόν κόσμο. Κηρύττει, ὅπως οἱ Ἀπόστολοι, τὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας, τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως καί τῆς βέβαιης ἐλπίδας, τὸ ὁποῖο γιὰ εἴκοσι συναπτούς αἰῶνες ὁλόκληρη ἡ Χριστιανοσύνη λειτουργεῖ, διδάσκει, κηρύσσει, μελετᾷ καί ὑπομνηματίζει καί διαφυλάσσει, μεταλαμπαδεύοντάς το ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ μέχρι τὰ πέρατα τῆς γῆς. Καί ὑπενθυμίζει σὲ ὅλους, καί τούς ἐγγύς καί τούς μακράν, ὅτι “Ἰησοῦς Χριστός, χθὲς καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τούς αἰῶνας”. [Ἐβρ. κεφ. ΙΓ’ στ. 8].

Καί, ὅπως ἤδη ἀνέφερα, κατὰ ἀγαθὴ συγκυρία αὐτὲς τίς μέρες γιορτάζουμε τὴν περιφανῆ ἐορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς καί τιμοῦμε περιχαρῶς τὰ γενέθλια τῆς Ἐκκλησίας. Γι’ αὐτὸ καί ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τὸ γεγονός τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας εἶναι συνυφασμένα καί συμπορεύονται καί καλλιεργοῦν τὴν προφητεία καί τὸν ἁγιασμό καί τὴν σωτηρία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ὁμολογεῖ καί πιστεύει, κατὰ τὸ σύμβολο τῆς Νίκαιας : “Ἐναν Θεόν, Πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καί γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καί ἀοράτων. Καί εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱόν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰῶνων.”

Γι’ αὐτὸ καί οἱ Ἀπόστολοι ἐχειροτόνησαν διακόνους, ἱερεῖς καί ἐπισκόπους καί τούς ἀνέθεσαν, κατὰ οἰκονομία καί χάρι, τὴ μεγάλη τούτη καί ἀτίμητη παρακαταθήκη τῆς Πίστεως, τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καί τῆς ἀνανεώσεως ὁλόκληρης τῆς δημιουργίας, ἡ ὁποία πιστεύει ὅτι τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· τὸ γάρ τί προσευξώμεθα καθὼ δει οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ’ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει

‘Ο Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος καί, ἐξ ἀριστερῶν, οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Τροπαίου κ. Ἀθανάσιος, Διοκλείας κ. Κάλλιτος, ὁ παρεπιδημὼν στό Λονδίνο Μητροπολίτης Παναμᾶ κ. Ἀθναγόρας καί οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Τελμησοῦ κ. Χριστοφόρος καί Ναζιανζοῦ κ. Θεοδόρητος.

ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις.” [Ρωμ., κεφ. 8 στ. 26] καί ὅτι ἡ Δημιουργία, ὁ κόσμος, ὁ ὁρατός καί ἀόρατος, προσδοκᾷ καί ἀναμένει τὴ σωτηρίαν τῆς, ὅπως προσφυῶς ὁμιλεῖ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου : “ἡ γάρ ἀποκαταδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται.” [Ρωμ., κεφ. 8 19]. Ἔτσι, ἀνέμενε ἡ ἀόρατος καί ἀκατασκεύαστος μάζα, ὅταν ἐκυοφορεῖτο ἡ δημιουργία, ὅπως λέγει τὸ πρῶτο βιβλίον τῆς Ἀγίας Γραφῆς : “Στὴν ἀρχὴ ὁ Θεὸς δημιούργησε τὸν οὐρανὸν καί τὴ γῆ. Ἡ γῆ ὅμως ἦταν ἔρημη καί ἀσχημάτιστη· ἦταν σκοτάδι πᾶνω ἀπὸ τὴν ἄβυσσος, καί πᾶνω στὰ νερά ἔπνεε Πνεῦμα Θεοῦ” [Γένεσις κεφ. Α’ 1-1α], “κατὰ τὴν ἀποκαταδοκίαν καί ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ’ ἐν πάσῃ παρηρησία, ὡς πάντοτε, καί νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστός ἐν τῷ σωματί μου εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.” [Φιλιπ., κεφ. Α’, στ. 20]

Αὐτὸ ὑποδηλοῖ καί ἐλπίζει ὁ ἴδιος Ἀπόστολος, γράφοντας στοὺς Χριστιανούς τῶν Φιλίππων. Γι’ αὐτὸ καί ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, καθ’ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς δημόσιας ἐπίγειας ζωῆς Του καί ἰδιαίτερα τίς τελευταῖες μέρες τοῦ Πάθους Του, ἀλλὰ καί μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του, ὑπενθύμισε στοὺς μαθητὲς Του τὴ μεγάλη καί μοναδικὴ ἀποστολὴ τους. Ὁ δὲ ἱερός Χρυσόστομος ἐπιγραμματικῶς λέγει ὅτι : “ἡ ταύτης ὑπηρεσία μεζῶν ἄλλης” καί “ὅτι φρικτὸν ἡ Ἱερωσύνη, καί πολὺ τῆς παλαιᾶς λατρείας ἡ καινὴ φρικοδεστέρα”. Αὐτὴν τὴν ἀποστολὴ συνεχίζει ἀδιάκοπα ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία καί παρόλες τίς πιέσεις καί τούς περισπασμούς, πού προέρχονται ἐκ τῶν ἔσω καί ἐκ τῶν ἔξω, κατὰφερε νά διαφυλάξει τὴν ἀποστολικὴ παράδοση καί τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας τὴν λιπαράν καί ἀγιόλεκτον διδασκαλίαν καί νά τὴν μεταδίνει εὐκαίρως καί ἀκαίρως πρὸς πάντας μέχρι σήμερα. Αὐτὴν τὴν Ἱερωσύνη κατέχομεν κι ἐμεῖς καί τὴν παρελάβαμε ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας, κατὰ χάριν, ἀλλὰ καί κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ μεγάλου Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ.

Ἡ Ἱερωσύνη συνεπῶς ἀποτελεῖ θεόστολατο δῶρο, τὸ ὁποῖο ἐμεῖς οἱ κληρικοὶ ἔχουμε παραλάβει παρόλη τὴν ἀναξιοσύνη καί τὴν ἀνεπάρκειά μας. Ἀλλὰ, μᾶς κάλεσε Ἐκεῖνος πού “ἐτάζει” νεφρούς καί καρδίας νά τὸν ὑπηρετήσουμε ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἱερῆς καί μοναδικῆς σκοπιᾶς. Γι’ αὐτὸ καί καθημερινὰ πρέπει νά ἀναπέμπουμε εὐχαριστίες εὐγνώμονες πρὸς τὸν Μέγα Ἀρχιερέα καί Ἐπίσκοπο τῶν ψυχῶν μας, τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό : “Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱόν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας.” [Ἐβρ., κεφ. Δ’ στ. 14], ὁ ὁποῖος μᾶς ἀξίωσε αὐτῆς τῆς ὑψηλῆς καί μοναδικῆς ἀξίας, τῆς ἀξίας τῆς Ἱερωσύνης. Καί ἐπειδὴ εἶναι θεῖο δῶρο, δέν δικαιούμεθα νά τὴν οἰκειοποιούμεστε σάν προσωπικὴ μας ὑπόθεση, ἀλλὰ μέ ταπείνωση καί συνεργασία καί μετὰ τῶν

συμπρεσβυτέρων καί τῶν Ἐπισκόπων μας νά ἐκδηλώνουμε τήν ἐνότητα καί τήν ὑπακοή μας στήν Ἐκκλησία πού μᾶς ἀνέστυρεν ἀπό τήν ἀφάνεια καί μᾶς ἐμπιστεύτηκε τούτη τήν τιμή.

Οἱ Ἀγγλικανοί, κατά τόν διορισμό ἱερέων σ' ἕνα ναό, ἔχουν μία ωραιότατη παράδοση καί Ἀκολουθία. Ὁ Ἐπίσκοπος, ὁ ὁποῖος ἐγκαθιστᾷ τόν νέο ἱερέα, ἐν πρώτοις τοῦ παραδίδει τά κλειδιά τῆς Ἐκκλησίας, τόν ὁδηγεῖ στήν Ἁγία Τράπεζα, τόν μεταφέρει στόν βαπτιστήριο καί ἐν συνεχείᾳ τόν ἀνεβάζει στόν ἄμβωνα. Αὐτή ἡ συμβολική πράξη συγκεντρώνει ὅλη τή διακονία τοῦ ἱερέως ἀπέναντι στό Θεό, ἀπέναντι τοῦ ποιμνίου του καί ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ του καί τοῦ Ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος τόν χειροτονεῖ, τοῦ ἐμπιστεύεται τήν χάρη καί τή δωρεά τῆς ἱερωσύνης ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀρχιποιμένος Χριστοῦ καί τοῦ ἀναθέτει ὑπεύθυνα τή διακονία του στήν Ἐνορία.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὁμιλεῖ πολλές φορές γιά τή “μέριμνα τῶν Ἐκκλησιῶν”: “χωρίς τῶν παρεκτός ἢ ἐπισύστασίν μου ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα ποσῶν τῶν ἐκκλησιῶν.” [πρός Κορινθ. Β', κεφ. II 28]. Ὁμιλεῖ γιά τήν ἀνάγκη ὅπως οἱ κληρικοί προσέχουν ἑαυτούς καί τό ποίμνιο, τό ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία τοὺς ἐμπιστεύεται, ὅπως χαρακτηριστικά λέγει ὁ Θεῖος Παῦλος πρὸς τοὺς κληρικούς τῆς Ἐφέσου. “Προσέχετε λοιπόν τόν ἑαυτόν σας καί ὅλο τό ποίμνιο, στό ὁποῖο τό Πνεῦμα τό Ἅγιο σᾶς ἔθεσε ἐπισκόπους γιά νά ποιμενέτε τήν Ἐκκλησία τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ, πού τήν ἔκανε δική του μέ τό αἷμα Του.” [Πράξεις Ἀποστόλων, κεφ. XX' 28]. Ἄλλοῦ, πάλι, ὁ ἴδιος Ἀπόστολος, γράφοντας στόν μαθητή του Τιμόθεο, ἐπισημαίνει, μεταξύ ἄλλων, τά πιά κάτω ἀξιοσημεῖωτα καί πάντα ἐπίκαιρα γιά ὅλους μας: Γράφει προτρέποντας τόν Τιμόθεο: “μή ἀμέλει τοῦ ἐν σοί χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διά προφητείας μετά ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπή φανερά ᾗ ἐν πάνσιν. Ἐπεχε σεαυτῷ καί τῇ

διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς: τοῦτο γάρ ποιῶν καί σεαυτὸν σώσεις καί τοὺς ἀκούοντάς σου.” [Πρὸς Τιμόθεον Α', κεφ. Δ' 14-16]. Ἡ λέξις ἀμελῶ, σημαίνει δέν φροντίζω, παραμελῶ, ἀδιαφορῶ, εἶμαι ἀμελής στή διακονία μου. Τό χάρισμα τῆς ἱερωσύνης θέλει ἐργασίαν, ἐπιμέλειαν, ἀγάπη, φροντίδα, κόπους καί ἀγρυπνίες.

Ἐχουμε λοιπόν ἱερό χρέος, τοῦτο τό χάρισμα τῆς ἱερωσύνης νά τό προστατεύουμε καί τοῦτο ἐπιτυγχάνεται μέ τήν προσευχή, μέ τήν ἐνσυνείδητη διακονία, μέ τό ὑψηλό αἶσθημα εὐθύνης καί φρόνημα ἀξιοπρεπείας, μέ τή μελέτη τοῦ Θεοῦ Λόγου, μέ τήν πίστη, τήν ἀγνότητα, τήν ἀγάπη, μέ τό καλό παράδειγμα πρὸς τοὺς πιστοὺς καί τή σὺν φρονα συμπεριφορά μας ἀπέναντι τῶν ἄλλων. Γι' αὐτό, κάθε ἱερέας ἐπιβάλλεται νά τελεῖ, καί μόνος καί μετά πολλῶν ἄλλων ἱερέων, τὰ ἱερατικά του καθήκοντα, ἦτοι, τόν Ὁρθρον, τόν Ἐσπερινόν καί τή συχνή Θεία Λειτουργία, πρὸς ἁγιασμό καί ἄφεση ἁμαρτιῶν καί συγχώρηση τῶν πλημμελημάτων του ἐμπιστευθέντος εἰς αὐτόν ποιμνίου. Δέν εἶναι ἀνάγκη, οὔτε ἐπιβάλλεται νά ἔχετε πολλοὺς πιστοὺς εἰς τήν ἐκκλησία, ὅταν τελεῖτε τίς ἱερές Ἀκολουθίες. Ὅταν, δέ, εἴστε μόνοι νά διαβάσετε καθαρά καί εὐανάγνωστα τὰ τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Γιατί, καί ἂν ἀκόμα δέν βρίσκονται πιστοὶ στό Ναό νά συμμετάσχουν στήν κοινή προσευχή καί λατρεία, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Τριαδικός Θεός, ὁ πανταχοῦ παρὼν καί τὰ πάντα πληρῶν. Εἶναι οἱ ἱερές σκιές καί τὰ πνεύματα τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ, οἱ ὁποῖοι συνεχῶς συμμετέχουν καί συμπάλλουν καί μεριτεύουν γιά τή στρατευομένη Ἐκκλησία. Τό δέ Ἀπολυτίκιο τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, μεταξύ ἄλλων, λέγει: “καί ἐν τῷ μέλειν τὰς ἀγίας σου εὐχάς, ἀγγέλους ἔσχες συλλειτουργοῦντας σοι, ἱερώτατε.”

Ὅπως ἔλεγε χαρακτηριστικά ὁ ἀείμνηστος μέγας Οἰκουμενικός Πατριάρχης Ἀθηναγόρας, ὁ ἐξ Ἀμερικῆς, ὅταν ἡ συνοδεία του ἀντέλεγε εἰς αὐτόν “γιατί νά κάνουμε Ἐσπερινόν καί Ὁρθρον ἀφοῦ δέν εἶναι κανένας εἰς τήν Ἐκκλησία”, ἐκείνους ὑπομονετικά, πατρικά καί ὀρθόδοξα ἐπαναλάμβανε: “Ἐχουμε τόν Θεό, ἔχουμε τήν Παναγία Θεοτόκο, ἔχουμε τοὺς Ἀγίους. Δέν εἶναι ἀρκετοὶ αὐτοί; Τί ἄλλο καλύτερο μπορεῖ νά ἔχουμε;” Γι' αὐτό συμβουλευόμε καί προτρέπουμε πατρικά ὅλους τοὺς κληρικούς νά τελοῦν τακτικά καί ἀνελλιπῶς τίς ἱερές τοὺς Ἀκολουθίες. Νά ἐτοιμάζετε τό πρόγραμμα τῆς ἐβδομάδος, νά τό κοινοποιεῖτε ἀπό ἄμβωνος καί νά τό κυκλοφορεῖτε ἐγγράφως γιά νά ξέρουν οἱ πιστοὶ καί ὄχι μόνο τοῦτο, ἀλλά γιά νά διδάσκονται καί νά παραδειγματίζονται ἀπό τό φιλακόλουθον, τήν ἐργατικότητα καί τό ἐνδιαφέρον τοῦ ἱερέως τους. Πολλές φορές ἀκοῦμε εἰρωνικά μερικοὺς λαϊκοὺς, οἱ ὁποῖοι λένε “ὁ ἱερέας μας εἶναι μόνο ἱερέας τῆς Κυριακῆς. Ὅλες τίς ἄλλες μέρες εἴτε ἐξαφανίζεται, εἴτε ἀσχολεῖται μέ ἄλλα τινά ξένα

καί ἀλλότρια πρὸς τὴ διακονία του.” Ὁ ἴδιος Ἀπόστολος Παῦλος, στὸ δεύτερο γράμμα του πρὸς τὸν φίλο καὶ μαθητὴ του Τιμόθεο, μεταξύ ἄλλων, τοῦ ὑπενθυμίζει: “δι’ ἣν αἰτίαν ἀναμνησκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου· οὐ γάρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.” [Πρὸς Τιμόθεον Β΄, κεφ. Α΄ 6-7].

Ἡ λέξη ἀναζωπυρεῖν - ἀπὸ τῆ σύνθετη λέξη ἀνά καὶ πυρῶ σημαίνει ἀναζωογονῶν, ἀνάθω ἐκ νέου καὶ ζῶπυρο, ἐξάπτω, ἐμπυχνῶνω, αὐξάνω τὴν λάμψη, ἀναζωπυρῶνω, ἀναζωπύρωση τοῦ χαρίσματος τῆς ἱερωσύνης πού πάντα μᾶς δίνεται μέ τὴν προσευχή, τὴν ἐπίκληση τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ τὴν ἐπίθεση τῶν χειρῶν στὸ κεφάλι τοῦ χειροτονημένου.

Ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος χρησιμοποιεῖ μιὰ συμβολικὴ καὶ παραστατικὴ σύνθετη λέξη : Ἀναζῶ καὶ πυρῶ, πού σημαίνει ὅτι ὁ κληρικός ἔχει καθημερινὰ τὴν ὑποχρέωση νὰ καλλιεργεῖ τὸ πνεῦμα τῆς Πεντηκοστῆς στὸν ἑαυτό του καὶ κατ’ ἀκολουθία στοὺς πιστοὺς του καὶ γενικότερα στὴν κοινωνία ὅπου ζεῖ. Ὅπως τὴ μέρα τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα κατῆλθε στοὺς μαθητὲς ἐν εἵδει πυρίνων γλωσσῶν καὶ τοὺς ἐχαρίτωσε, τοὺς ἐτελειοποίησε καὶ τοὺς ἀναζωογόνησε, “καὶ ὥφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὥσει πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ’ ἑναν ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἀγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι” [Πράξεις Ἀποστ., κεφ. Β΄ 3-4]. Ἔτσι μπόρεσαν νὰ σηκώσουν τὸ βάρος τῆς μοναδικῆς ἐκείνης ἀποστολῆς τους. Ἔτσι καὶ ὁ Θεὸς Ἀπόστολος χρησιμοποιεῖ ἕνα πολὺ δυνατό, συμβολικὸ ρῆμα, τὸ ὁποῖο δηλώνει τὴν ἀναθέρμανση τοῦ πυρός, τῆς φωτιᾶς τῆς Πεντηκοστῆς. Συνδέει τὴν Πεντηκοστή ἄμεσα καὶ ὑπαρξιακά μέ τὴν Ἱερωσύνη, ὅπως πολὺ εὐστοχα μᾶς διδάσκει ὁ ὕμνωδός τῆς Ἐκκλησίας μέ τὰ γνωστά ποιήματα τῆς Πεντηκοστῆς. “Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· θρύει προφητείας, ἱερέας τελιοῖ, ἀγραμμάτους σοφίαν ἐδίδαξεν, ἀλείεις Θεολόγους ἀνέδειξεν, ὅλον συγκροτεῖ τὸν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅμοούσιε καὶ ὁμόθρονε, τῷ Πατρί καὶ τῷ Υἱῷ, Παράκλητε δόξα σοι. Ἡ ἴδια πίστις καὶ διδασκαλία τὸνίζεται καὶ ἐκφράζεται μέ τὸ χιλιотраγουδημένο ἀπολυτικό τῆς Πεντηκοστῆς: “Ἐὐλογητός εἰ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἀλείεις ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ δι’ αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας, φιλάνθρωπε, δόξα σοι

Ἐπαναλαμβάνω λοιπόν καὶ πάλιν καὶ παρακαλῶ καὶ συμβουλευῶ σάν Πατέρας καὶ ἀδελφός μεγαλύτερος, νὰ καλλιεργεῖτε μετὰ φόβου Θεοῦ, μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ ἱερῆς ταπεινώσεως τὴν ἱερατικὴ σας κλῆση. Διότι, ὅπως καὶ ἡ ἀγάπη, ἔτσι

καὶ τὸ χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού μᾶς χορηγεῖται μέ τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης χρειάζονται συνεχῇ ἀνανέωση, χρειάζονται ἐμπλουτισμό, χρειάζονται ἀναθέρμανση ψυχῆς καὶ σώματος καὶ ἐσωτερικὴ ἀναγέννηση καὶ ἀνανέωση τοῦ κληρικοῦ, ὥστε ἡ θεία αὐρα τοῦ πνεύματος, ἡ πνευματικὴ αὐτὴ φωτιά τοῦ χαρίσματος νὰ εἶναι πάντα ζεστή, νὰ εἶναι δυνατὴ, νὰ εἶναι αὐρα γλυκειά, ἡ ὁποία θὰ παιδαγωγεῖ, θὰ διδάσκει, θὰ ἀνεβάξει, θὰ συγχωρεῖ, θὰ παρηγορεῖ, θὰ ἐνθαρρύνει, θὰ καλλιεργεῖ τὸ φόβον τοῦ Θεοῦ στὴν ψυχὴ τοῦ κληρικοῦ καὶ κάθε πιστοῦ καὶ ἰδιαίτερα θὰ καλλιεργεῖ τὸ σύνδεσμον τῆς ἀγάπης, χωρὶς τὴν ὁποία κανένας μᾶς δέν μπορεῖ νὰ σωθεῖ. Ἐάν δέν πρυτανεύει ὁ δεσμός τῆς ἀγάπης καὶ τῆς αὐτοπροφοράς, δέν θὰ μπορεῖ νὰ δώσει ἀγαθὴ ἀπολογία ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ θήματος τοῦ Χριστοῦ, δέν θὰ ἔχει τὴ χαρὰ νὰ ἀκούσει τὸ τοῦ Κυρίου “Ἐὐ, δοῦλε ἀγαθέ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἡς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.” [Ματθ. κεφ. ΚΕ΄ 21].

Τελειώνοντας αὐτὴ τὴ σύντομη προσφώνηση καὶ τὸν χαιρετισμό πρὸς ὅλους σας θέλω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω γιὰ τὴν προσέλευσή σας, ἀλλὰ καὶ τὴ διακονία, τὴν ὁποία ἀσκεῖτε στίς κατὰ τόπους ἐκκλησίες καὶ κοινότητες. Πολλοὶ κληρικοὶ παραπονοῦνται ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἶναι πολὺ φειδωλὸς στοὺς ἐπαίνους του πρὸς τοὺς κληρικούς του. Μερικῶς εἶναι ἀλήθεια. Ἐγὼ ἔχω πάντα κατὰ νοῦν τὸ τοῦ Κυρίου : “ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοι ἐσμέν καὶ ὅτι ὁ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.” [Λουκάς, κεφ. 17 10]. Μακάρι νὰ μπορούσαμε νὰ εἶχαμε τὴ δύναμιν καὶ τὴ χάριν νὰ κάνουμε κάτι πού ξεπερνᾷ τίς δικές μας φτωχὲς δυνάμεις. Δυστυχῶς τίς πλείστες φορές δέν καταφέρνουμε, ἢ καλύτερα δέν φιλοδοξοῦμε νὰ κάνουμε ὅσα μπορούμε νὰ κάνουμε. Περιοριζόμαστε στὸν αὐτοέπαινο, στὴν αὐταρέσκεια, στὴν αὐτοϊκανοποίηση καὶ τὴν κενοδοξία, γιὰ τὴν ὁποία ὁ ἱερός Χρυσόστομος λέγει ὅτι : “πολὺ κυνηγᾷ τοὺς κληρικούς. Γι’ αὐτὸ καὶ συστήνει: “ὁ μὴ καταφρονῶν ἐπαίνων πολλὰ ὑποστήσεται δεινά”.

Διὰ δὲ τὴν φιλαρχία, ἡ ὁποία κυνηγᾷ ἰδιαίτερα φορτικά ἐμᾶς τοὺς κληρικούς λέγει: “ὅτι τὴν ἐπιθυμίαν τῆς φιλαρχίας ἐκβελλήσεται δεῖ ἀπὸ τῆς τοῦ ἱερέως ψυχῆς” γιατί “Πολλὴ τῶν ἱερέων ἡ ἐξουσία καὶ ἡ τιμὴ”. Γι’ αὐτὸ προσέχετε”, λέγει, “ἀπὸ τὴν κενοδοξία καὶ τὸν ναρκισισμό τῆς αὐταρέσκειας, διότι θὰ ὑποπέσετε στὸ ἁμάρτημα τῆς ὑπερηφάνειας καὶ τοῦ αὐτοθαυμασμοῦ καὶ θὰ πάθετε αὐτὰ πού λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὸν ὕμνον τῆς Ἀγάπης. “Ἐάν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκός ἡχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.” [Κορ. Α΄, κεφ. 13 1]

Νομίζω ὅτι εἶναι πλεονασμός καὶ ἐπανάληψη νὰ ὑπενθυμίσω ὅτι ὁ Χριστιανισμός καὶ μάλιστα ἡ Ἐκκλησία, ὅλη ἡ Ἐκκλησία ἀνά τὸν κόσμον, πιέζεται

πανταχόθεν στίς μέρες μας καί αὐτές ἀκόμη, οἱ λεγόμενες κατὰ παράδοση χριστιανικές κοινωνίες, τείνουν νά ἀποχρωματιστοῦν καί νά ἀποβάλουν ἀπό πάνω τους καί ἀπό μέσα τους τό χριστιανικό ἰδεώδες, “τὴν πίστιν στὸν Χριστό, τὸν ἔλεον καί τὴν κρίση”. “Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καί Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τό ἡδύοσμον καί τό ἄνηθον καί τό κύμινον, καί ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καί τὸν ἔλεον καί τὴν πίστιν· ταῦτα δέ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.” [Ματθ., κεφ. ΚΓ΄ 23].

Καί ὅπως πολὺ σοφά καί ἐπιγραμματικά ἀναφέρει σύγχρονος ἱεράρχης, ὁ ἀείμνητος Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μελίτων Χατζής, : “Ἡ Ἐκκλησία ἔχει χρέος νά σταθεῖ μέ θεανδρικήν κατανόησιν ἐνανθρωπιζομένη, ὅπως ὁ Κύριός της, ἐν μέσῳ ἐνός νέου κόσμου, πού ἔρχεται μακρόθεν καί νά ἀκούσῃ αὐτὴ τὴν ἀγωνιώδη κραυγὴ πού ἀναπηδᾷ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ θεωρούμενα ἀπὸ μᾶς ἐξαλλα πράγματα. Κάτι ἔχει νά μᾶς πῇ μέ ὅλα αὐτὰ τὰ φαινόμενα, αὐτός ὁ κόσμος πού ἔρχεται νέος εἰς τό προσκόνιον τῆς Ἰστορίας.” [Διάβαση, Ἰανουάριος-Φεβρουάριος 2001, τεύχος 29 σελ. 5].

Γι’ αὐτό εἴμαστε ὑποχρεωμένοι ἀπὸ τὴν φύση τῶν πραγμάτων καί ἐπειδὴ εἴμαστε φορεῖς τοῦ ἀποστολικοῦ μηνύματος τῆς σωτηρίας, νά συνεχίσουμε μέ περισσὸ ζῆλο καί ἀφοσίωση τῇ διακονίᾳ μας, πάντοτε ἀποβλέποντες μέ ἐμπιστοσύνη στὸν Χριστό, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐχαρίτωσε μέ τέτοια ἱερὴ κλήση, γιὰ νά μεταδώσουμε στὸν κόσμο, στὴν κοινωνία, τό εὐαγγέλιο τῆς ἀγάπης καί τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Μεγάλου Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τό ὁποῖον ἐφανερώθη ἐπ’ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων. “Ἐπ’ ἐσχάτου δέ τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι’ οὗ καί τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν.” [Ἑβραίους, κεφ. Α΄ 2].

Μέ τό πρίσμα τούτων τῶν σκέψεων, ἡ ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ ἐπιτείνει τίς προσπάθειές της γιὰ τὴν ἀναβάθμιση τῆς χριστιανικῆς, τῆς ὀρθόδοξης παιδείας καί κατήχησης. Καί μέσα στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς ἱερῆς σταυροφορίας, καλεῖστε ὅλοι, μαζί μέ τοὺς λαϊκοὺς ἄρχοντες, ἄνδρες καί γυναῖκες, νά ἐπιδοθεῖτε σέ ἀνασυγκρότηση καί ἐπανεκτίμηση τοῦ ἔργου σας. Ὅπως γνωρίζετε, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἱδρύσε τό πρῶτο ἐλληνορθόδοξο δημοτικό ὁμολογιακὸ σχολεῖο, στὴν περιοχὴ τοῦ Croydon, τοῦ μεζονος Λονδίνου. Φιλοδοξεῖ δέ καί φροντίζει νά ἱδρύσῃ σύντομα παρόμοιο ὁμολογιακὸ σχολεῖο καί στὸ βόρειο Λονδίνο καί σέ ἄλλες περιοχές τῆς χώρας, ὅπου τοῦτο ἐνδεῖκνυται. Ἰδιαίτερα καταβάλλουμε πολλές σύντονες προσπάθειες γιὰ τὴν ἱδρυση Ἐκκλησιαστικοῦ καί Θεολογικοῦ Σεμιναρίου, γιὰ τὴν κάλυψη τῶ ἐκκλησιαστικῶν καί κατηχητικῶν ἀναγκῶν τῆς ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων.

Γι’ αὐτό καί ἀναμένουμε, ὅπως ὅλοι καί ὁ καθένας χωριστὰ, συνδράμετε μέ τὴν ἀγάπην σας καί μέ τὴν προσευχὴ σας, μέ τὴν ὑλικὴ καί ἠθικὴ σας φροντίδα καί ἐνεργουμένη ἀγάπην καί μέ ὅλους τοὺς ἄλλους ἱερούς τρόπους πού ξέρει κάθε κληρικός, νά προωθοῦν ὅσα εἶναι καλὰ καί ὠφέλιμα στοὺς ἀνθρώπους καί καλλιεργοῦν τὴ δόξα καί τὴ βασιλεία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, στὸ ὄνομα τοῦ Ὁποίου εἴμαστε συγκεντρωμένοι ἐπὶ τῷ αὐτῷ, μέ τὴν προσδοκία ὅτι ὅλοι θὰ ὠφεληθεῖτε ἀπὸ τὴν κοινωνία ἀγάπης καί συμπροσευχῆς, τὴν ὁποία θὰ ἔχουμε.

Ἐχω καί ἄλλα πολλὰ νά ἀναφέρω, ἀλλὰ περιορίζομαι σέ ὅσα ἐπιτρέπει ὁ χρόνος νά σᾶς πῶ. Θὰ ἐπανέλθω δέ καί πάλι κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τούτης τῆς ἱερῆς Συνάξεως. Ἀλλά καί δι’ ἐπιστολῆς θέλω νά σᾶς ὑπενθυμίσω τό χρέος σας γιὰ τὴν καλύτερη καί ἀποδοτικότερη ὀργάνωση τῆς διακονίας μας, ἀλλὰ καί τῶν κατὰ τόπους Κοινοτήτων καί Ἑνοριῶν μας. Συγχρόνως, δέ, θέλω μέ τὴν εὐκαιρία τούτης τῆς ἱερῆς Συνάξεως νά σᾶς ὑπογραμμίσω ὅτι ἐπιβάλλεται νά εἴστε πρὸ συνεπείας καί γρήγοροι στίς σχέσεις σας μέ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴ, γιατί πρέπει νά πῶ ὅτι μερικοὶ ἀπὸ ἐσᾶς δὲν ἀνταποκρίνεστε ἐγκαιρὰ σ’ ἐκεῖνα, τὰ ὁποία ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ σᾶς ζητᾷ, ὅπως τὰ στοιχεῖα τῆς Κοινοτήτός σας γιὰ τὴν προετοιμασία τοῦ ἐτησίου ἡμερολογίου, καθὼς καί τὴν ἐγκαιρὴ ἀποστολὴ τοῦ κηρύγματος, τό ὁποῖο κυκλοφοροῦμε ἐβδομαδιαίως γιὰ τὴν πνευματικὴ οἰκοδομὴ τοῦ λαοῦ μας, ὅπως καί γιὰ ἄλλα τινὰ, τὰ ὁποία θὰ μνημονεύσω κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συναντήσεώς μας.

Εὐχαριστῶ καί πάλιν γιὰ τὴ διακονία καί τὴ συνεργασία σας μέ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴ σας. Σᾶς εὐχομαι ὑγεία, καλὸ καλοκαίρι καί τὴν ἱερὴ ἐπιστάσια τοῦ Χριστοῦ στὴ διακονία καί τὴν οἰκογένειά σας.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ, ΙΕΡΑΤΙΚΩΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ, Β. ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ καλωσορίζω ὅλους σας στὸν ἱερό αὐτὸ χωρὸ τῆς Κοινοτήτός μας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ, ὅπου μᾶς ἔχει καλέσει ὁ Σεβασμώτατος Ἀρχιεπίσκοπός μας κ.κ. Γρηγόριος γιὰ νά συσκεφθοῦμε γύρω ἀπὸ τὰ διάφορα ζητήματα πού ἀπασχολοῦν τὸν ἱερό Κλῆρο τῆς Ἱερᾶς μας Ἀρχιεπισκοπῆς.

Καί τὰ θέματα, θέβαια, πού ἀπασχολοῦν συλλογικά ἀλλὰ καί μεμονωμένα ὅλους μας θὰ τὰ

Ο 'Αρχιμ. Λεόντιος και
ο Πρόεδρος της Κοινότητος Γεώργιος Καλλής.

μεξέλθουν αναλυτικά καί, πιστεύω, μέ σαφήνεια κι επιτυχία, οί όρισθέντες από τόν Σεβασμιώτατο μηλητές, σύμφωνα καί μέ τό Πρόγραμμα πού μās χει κοινοποιηθεῖ. Θά ἤθελα ὅμως νά μου πιτρέψετε νά ἐκφράσω ἀπό μέρους ὄλων μας θερμότερες εὐχαριστίες στόν Ποιμενάρχη μας, ὁ ὅς οἱ μόνο συγκάλεσε τή σύσκεψη αὐτή, ἀλλά ἡ ἐργάζεται καθημερινά, μέ πραγματικό ζήλο κι ενδιαφέρον γιά τήν ἀναβάθμιση τοῦ ἔργου καί τῶν ἐπιπλέον ἐπιδιώξεων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μας. Ἐτσι, ἀπό τήν πεφωτισμένη ἡγεσία του, ἀλλά καί μέ τήν συμπαράσταση τῶν θεοφιλεστάτων Βοηθῶν του Ἐπισκόπων καί ὄλων ἡμῶν πού ἔχουμε τήν τύχη καί τό προνόμιο νά ὑπηρετοῦμε κάτω ἀπό τήν καθοδήγησή τους, τό ἔργο μας θά γίνεται καί πύ ποδοτικό ἀλλά καί πύ εύκολο.

Γιά νά ἐπιτευχθοῦν ὅμως οί στόχοι καί τά ἐνικότερα προγράμματα πού προωθεῖ ὁ Ποιμενάρχης μας ἀπαιτεῖται ἀπό ὄλους μας ἡ ἐνομισμένη ὑποταγή στήν προϊσταμένη μας ἀρχή, ζήλος καί ἡ ἀφοσίωση στό καθῆκον, ἡ συναντίληψη καί ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη, ἡ στενή καί ἐπιλοκρυνῆς συνεργασία μεταξὺ ὄλων μας καί ῥοιάντων ἡ ἱεραποστολική ἐκείνη διάθεση πού ῥέπει νά χαρακτηρίζει τοὺς κληρικούς μας πού μακονοῦν μακριά ἀπό τή Γενέτειρά μας, ὅπως ὑμβαίνει ἀκριβῶς καί μ' ἐμās πού ζοῦμε καί ποοδεύουμε στή φιλόξενη αὐτή χώρα.

Δέν θά ἤθελα, βέβαια, ὅπως εἶπα, νά ἐπεκταθῶ ἐρισσότερο στά πύ πάνω σημεῖα. Σās καλωσορίζω, ὅμως, καί πάλιν κι εὐχομαι, ἀλλά καί πιστεύω ὅτι ἡ ἡμερινή Σύσκεψη θά στεφθεῖ ἀπό πλήρη ἐπιτυχία. Σās προσκαλῶ δέ ὅπως παρακαθήσετε ἀργότερα στό

γεῦμα πού ἔχουν ἐτοιμάσει γιά ὄλους μας μέ πολλή φροντίδα οί Κυρίες τῆς Βοηθητικῆς Ἀδελφότητος τῆς Κοινότητός μας.

Σās εὐχαριστῶ.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ, κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΛΛΗ.

Μοῦ δίνει ἐξαιρετική χαρά καί τιμή νά καλωσορίσω ὄλους σας, ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κοινότητός μας τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ, στή σημερινή Σύναξη τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μας. Ἐπαναλαμβάνω δέ κι ἐγώ μέ τή σειρά μου τίς εὐχές τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτη καί Ἱερατικοῦ μας Προϊσταμένου κ. Λεοντίου γιά πλήρη ἐπιτυχία στίς ἐργασίες πού θά ἀκολουθήσουν καί οί ὁποῖες, εἶμαι σίγουρος, θά συμβάλουν θετικά στήν ἀναβάθμιση τοῦ ἔργου καί τῶν προσπαθειῶν πού καταβάλλουμε ὄλοι μας, κληρικοί καί λαϊκοί, γιά τήν πρόοδο τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας Κοινοτήτων.

Θά ἤθελα, ὅμως, ἐπίσης νά ἐκφράσω καί τίς θερμές εὐχαριστίες ὄλης τῆς Κοινότητος γιά τήν τιμή πού μās ἔκαμε ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπός μας νά ἐπιλέξει τοὺς χώρους τῆς Κοινότητός μας γιά νά πραγματοποιηθεῖ ἡ Σύναξη αὐτή. Ἐλπίζω κι εὐχομαι νά μπορέσουμε νά σās παράσχουμε ὄλες τίς ἀνέσεις καί τίς διευκολύνσεις ὥστε οί ἐργασίες τῆς Συσκεπσεῶς σας νά πραγματοποιηθοῦν χωρίς καμιά δυσκολία, ἡ δέ φιλοξενία μας νά ἀποδειχθεῖ ἀντάξια τῶν ὑψηλῶν καί ἐκλεκτῶν Συνέδρων.

Τελειώνοντας, ἐπιθυμῶ κι ἐγώ νά σās προσκαλέσω νά παρακαθήσετε ἀργότερα ὄλοι σας στό γεῦμα πού ἔχουν ἐτοιμάσει μέ πολλή ἀγάπη καί φροντίδα οί Κυρίες τῆς Βοηθητικῆς Ἀδελφότητος τῆς Κοινότητός μας.

Σās εὐχαριστῶ καί καλή δύναμη.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΗΣΑΪΟΥ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΟΥ

Ἡ σπουδαιότητα τῆς Θείας Λατρείας καί ἡ εὐρύτερη καί ἐπωφελέστερη συμμετοχή τοῦ λαοῦ μας.

Κατά πρῶτον λόγο, πρέπει νά γίνεи σαφές, ὅτι, μιλώντας γιά τή Θεία Λατρεία, μιλοῦμε γιά τήν ὕψιστη ἐκφραση τῆς σχέσεως τῶν πιστῶν μέ τόν ἐν Τριάδι προσώπων Μόνο Θεό μας. Ἡ Θεία Λατρεία

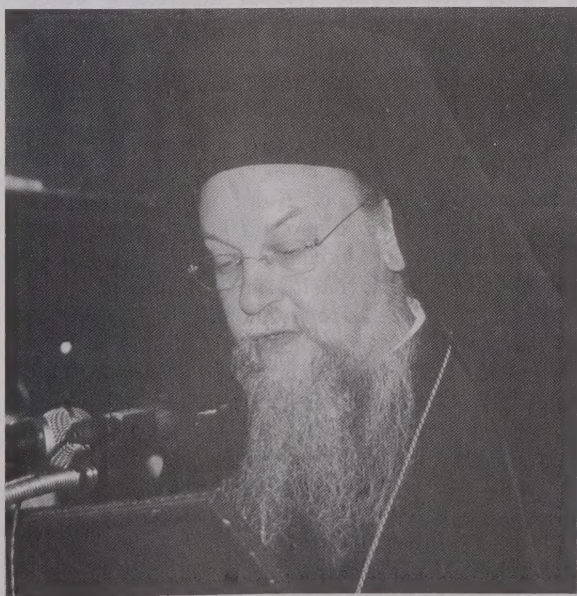
εἶναι ἡ δημόσια καὶ συλλογικὴ προσευχὴ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ κάτι ἐπιπλέον. Εἶναι ἡ εκπλήρωση τῆς Θείας Ἐντολῆς (Ἐξόδου κ' 4,5) καὶ τὸ ἰδιαίτερο καὶ πρὸ βασικὸ καθήκον αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἔχουν κληθεῖ διὰ τῆς προνοητικῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης Του στήν ἐπίγνωση τῆς Ἀληθείας καὶ στήν ἐνότητα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Οἱ ἐπὶ τὸ αὐτὸ λατρεῦντες τὸν Θεὸ ζῶντα βρίσκονται στὸν ἄρρηκτο σύνδεσμο τῆς ἀγάπης Του. Ἡ ἴδια ἡ λέξη "Ἐκκλησία" στήν Ἑλληνικὴ μετάφραση τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ ἡ παράλληλη ἔννοια *Qohel* στήν Ἑβραϊκὴ Παλαιὰ Διαθήκη ἀποδίδουν τὸ νόημα τῆς συνάξεως τῶν πιστευόντων σ' ἓνα συγκεκριμένον τόπο, κάτω ἀπὸ τὴν ἔμπνευση τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου Πνεύματος, τοῦ Πνεύματος τῆς Ἀληθείας, ἀπανταχοῦ μὲν παρόντος καὶ τὰ πάντα πληροῦντος, ἀλλὰ καὶ καλοῦντος εἰς ἐνότητα ὁρατῇ, ταυτόχρονα καὶ ἐσωτερικῇ.

Ἡ Θεία Λατρεία, ὅπως εἶπαμε, εἶναι ἡ δημόσια προσευχὴ τῶν συναγμένων στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Τελεῖται ἡ σύναξη τῆς κοινῆς προσευχῆς σ' ἓνα τόπο, σ' ἓνα χωρὸ εἰδικά καθιερωμένο καὶ καθαγιασμένο γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό. Ὁ σκοπὸς τῶν συμμετασχόντων εἶναι ἓνας καὶ μοναδικός, ἡ Λατρεία, δηλαδὴ, τοῦ Ἐνὸς Ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ὁ σκοπὸς αὐτὸς ὑπαγορεύει καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ὑπαρξὴ ἑνὸς ναοῦ κτιστοῦ, χειροποιήτου, ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι ἡ φανέρωση κεκρυμμένων συμβόλων, ἡ ἐξωτερικέυση τῆς ἐσωτερικῆς πραγματικότητος, ὁ ἐξωθεν τύπος τῆς ἐνδοθεν οὐσίας. Κατὰ τὴν μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅταν περιγράφει τὴν ἐπίδραση τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἀγίου Πνεύματος "ἐπὶ πᾶσαν σάρκα" τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, "τοῦ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ μία καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά" (Πράξ. δ' 32). Ἀλλωστε, δὲν εἶναι καθόλου τυχαῖο, ὅτι ἡ

συμπλήρωση τῆς Πεντηκοστῆς θρῆκε τοὺς μαθητὰς "ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό" (Πράξ. θ' 1). Ἡ λιτὴ αὐτὴ φράση ἐκφράζει τέλεια τὴν συνταύτιση ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς τῶν συναγμένων καὶ ἐνωμένων στὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ.

Πολλές φορές ἐκφέρονται γνώμες καὶ ἀντιλήψεις διαφορῶν, ὅτι ἡ πίστη εἶναι ὑπόθεση ἀτομικὴ καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ προσευχὴ μπορεῖ νὰ γίνῃ κατ' ἰδίαν σὲ χωρὸ ἐξωεκκλησιαστικὸ. Ἡ συμμετοχὴ στὴ Θεία Λατρεία, ὁ Ἐκκλησιασμός, ἐπαφίεται στήν προαίρεση καὶ στήν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου. Ὅμιλοῦμε γι' ἄτομα πού εἶναι, τυπικά, μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ ποῦ ἀντλοῦν τὰ ἄτομα αὐτὰ τέτοια ἐλευθερία, τέτοια αὐτονομία δὲν ἀναφέρεται. Πρότυπα - καὶ προηγούμενα ἀνθρωπίνης ἐπινόησης εἶναι κατασκευάσματα ἑνὸς ἀτομικοῦ ἢ καὶ συλλογικοῦ ἐγωῖσμοῦ. Ὁ δὲ ἐγωῖσμός, σαφῶς, εἶναι τὸ γνῶρισμα τοῦ ἐκπεσόντος Ἐωσφόρου. Ἡ μὴ συμμετοχὴ πιστῶν στὴ Θεία Λατρεία ἦταν, στήν πρώτην Ἐκκλησίαν τῆς Πεντηκοστῆς, ἐντελὼς ἀδιανόγητη. Ἡ προβολή, ἄλλωστε, ἀτομικῶν δικαιωμάτων καὶ ἀξιώσεων ἀντιθαίνει σαφῶς πρὸς τὴν ἀληθινὴν ἔννοιαν τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖο δέχεται καὶ ἀντανακλᾷ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ φέρει τὴ γνήσια σφραγίδα τῆς εἰκόνας του. Ὅτι ἀτομικὸ ὑπονομεύει, ἀντιτίθεται καὶ καταργεῖ ἀκόμα τὴν καθολικότητα τοῦ προσώπου, ἡ ἀξία τοῦ ὁποῖου ἀνυψώνεται καὶ βρίσκει τὴν πληρότητά του στήν κοινωνία μὲ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ἀκέραιο, τὸ καθολικόν, τὸ πνευματέμφορο. Ἐνῶν τὸ ἄτομο παραμένει ἄτομο ἀκόμα καὶ ὅταν σχετίζεται μὲ ἄλλα ἄτομα, τὸ γνήσιον πρόσωπο μεταμορφώνεται στὸ Φῶς τοῦ Χριστοῦ σὲ φορέα τῆς εἰκόνας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἡ διεργασία αὕτη ἐπιτελεῖται κατ' ἐξοχὴν στὸν χωρὸ τῆς Θείας Λατρείας καὶ πρό παντός κατὰ τὴν ὥρα τῆς τελέσεως τῆς Θείας Εὐχαριστίας, τῆς ἀναιμάκτου θυσίας τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ζωῆς καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου ὅλου. Θεία Λατρεία στήν πράξη καὶ στὴ συνάφεια τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας σημαίνει κατὰ πρῶτο καὶ κύριο λόγο, συνειδητὴ συμμετοχὴ στὴ Θεία Εὐχαριστία, καθὼς καὶ στὰ ἄλλα Θεῖα Μυστήρια καὶ στίς Ἱερές Ἀκολουθίες.

Ἡ κεντρικὴ πράξη τῆς Θείας Εὐχαριστίας στὴν Ὁρθοδοξία σημαίνει ὅτι, ὄχι ἀπλῶς ἡ Θεία Λατρεία ἀλλὰ καὶ ἡ καθημερινὴ βιοτὴ διέπονται ἀπὸ ἡθικὴν εὐχαριστιακὴν. Αὐτοτελὴς ἡθικὴ στήν Ἐκκλησίαν μὴ δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ οἱ ἡθικὲς μας ὑποχρεώσεις τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανῶν εἶναι ἀπόρροια αὐτῆς συμμετοχῆς στὴ Θεία Λατρεία καὶ τῆς προσωπικῆς προετοιμασίας καὶ καταρτίσεώς μας γιὰ τὴν, ὅσο τὸ δυνατό, συχνότερη προσέλευσίν μας στὴ Θεῖαν Κοινωνία τοῦ Ἀχράντου Σώματος καὶ τοῦ Τιμίου Αἵματος τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Στὴν πράξη αὕτη διακρίνουμε τὴ συμμετοχὴν μας στὴ Θεία Εὐχαριστία ὡς σύγκληση καὶ σύγκλιση προσώπων "ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ" καὶ ὄχι ἔκφραση ἀτόμων ὅπου ὁ καθένας προβάλλει τίς ἰδιαίτερες προτιμήσεις καὶ ὑποκειμενικὲς εὐαισθησίες του. Ἡ δημοκρατία καὶ ἡ ἀριστοκρατία εἶναι ξένες πρὸς τὸ εὐχαριστιακόν.

ἦθος, ὅπου "εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς".

Προτοῦ κλείσω τὸ πρῶτο μέρος τῆς εἰσήγησής μου γιὰ τὴ σπουδαιότητα τῆς Θείας Λατρείας, ὀφείλω νὰ ἐπαναλάβω τὴ σημασία τῆς ὁρθῆς ἐσωτερικῆς διάθεσης τοῦ πιστοῦ στὴ Θεία Λατρεία. Ὡς γνωστόν, στὴν Ὁρθόδοξη παράδοση τῆς νήψεως καὶ τῆς νοερᾶς προσευχῆς, τονίζεται ἰδιαίτερως ἡ σημασία τοῦ ὁρθοῦ τρόπου προσευχῆς, δηλαδὴ τῆς ἐνώσεως τοῦ νοῦς μετ' τῆς καρδιᾶς, μέσα ἀπὸ τὸν προσεγμένο ρυθμὸ τῆς εἰσπονῆς καὶ τῆς ἐκπονῆς. Δὲν ἀφήνουμε τὸν νοῦ νὰ μετεωρίζεται, οὔτε τὴν καρδιά νὰ εἶναι τὸ ἀνεξέλεγκτο ὄργανο τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, οὔτε τὴν πνοὴ ἀπλῶς γιὰ νὰ γεμίσει τὸ στήθος. Ἡ Ὁρθόδοξη Θεία Λατρεία ἀκολουθεῖ καὶ ἐξωτερικεῖται τὸ ἴδιο σχῆμα τῆς νοερᾶς προσευχῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ λειτουργία τῆς Ὁρθοδοξίζουσας ψυχῆς στρέφεται γύρω ἀπὸ τὸν ἄξιο ναοῦς - καρδιά, ἐνῶ στὰ διάφορα Δυτικὰ δόγματα πρυτανεύει ὁ σημαντικὰ διαφορετικὸς ἄξιος ὁρθὸς λόγος - συναίσθημα. Ἡ διαφορὰ αὐτὴ, ὅταν ἐξωτερικεῖται στὴ Θεία Λατρεία, εἶναι πολὺ μεγάλη. Λάβετε ὑπ' ὄψιν σας τὸ παράδειγμα τῆς ἀπέριττης κι ὁμῶς μεταρσιώνουσας Βυζαντινῆς Ψαλμωδίας, μιᾶς γνήσιας ἔκφρασης τῆς πατροπαράδοτης Ὁρθόδοξης Θείας Λατρείας σὲ ἀντιδιαστολὴ μετ' τῆς δυτικῆς προέλευσης ἐντεχνη τετραφωνία, ὅπου οἱ γούρα δεσπόζει τὸ συναίσθημα, ἐνῶ, ὡς γνωστόν, ὁ ψυχρὸς ὀρθολογισμὸς ἐπηρεάζει βαθύτατα τοὺς δυτικούς λατρευτικούς τύπους. Ἐπειτα, κάθε εἶδους εὐσεβισμὸς καὶ ὑποκειμενικότητα στὴ Λατρεία ἀποακρύνει τὸν πιστὸ ἀπὸ τὴν αὐθόρμητη καὶ ἀνεπιτήδευτη ἀπλότητα τῆς παραδοσιακῆς Ὁρθόδοξης Λατρείας, ποὺ εἶναι ταυτόχρονα τὸ ἐγγενὲς μεγαλεῖο τῆς.

Μέσα στὰ πλαίσια αὐτά, πρέπει νὰ ἀναζητήσουμε τρόπους ἀπόλυτα σύμφωνους πρὸς τὴν Ὁρθόδοξη παράδοση γιὰ τὴν εὐρύτερη καὶ ἐπωφελέστερη συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ μας. Τοῦ λαοῦ μας, μάλιστα, τοῦ συγκεκριμένου ποιμνίου τῆς Ἱερᾶς ταύτης Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅπου ταχθήκαμε νὰ διακονήσουμε. Πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ἀμέσως, ὅτι ἐνῶ ἐμεῖς οἱ θεολόγοι καὶ μάλιστα ἱερομόναχοι συχνὰ μιλάμε γιὰ θέσεις καὶ καταστάσεις ἰδανικῆς Ὁρθόδοξης Θείας Λατρείας, ἄλλοι ἀδελφοί καὶ συλλειτουργοί ἔχουν γαλουχηθεῖ μετὰ τὰ λειτουργικὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν ἐνοριῶν τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας τους. Οἱ πιστοί μας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐγκατασταθεῖ στὴν Ὁρθόδοξη διασπορά τῶν Βρετανικῶν Νήσων, θέλουν εὐλόγα νὰ ἐπαναβιώνουν στὴν Ἐκκλησίᾳ τους ἐδῶ τὰ ὥραϊα λειτουργικὰ θιώματα τῶν παιδικῶν τους χρόνων ἢ καὶ τῶν προγόνων τους στὰ χωριά καὶ στὰ νησιά τῆς γενέτειράς τους. Δὲν πρέπει ὁμῶς νὰ δοθεῖ ὅλο τὸ βάρος στὴν προσπάθεια νὰ προῆχουν τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναπαραγωγῆς τους στὴν ἐπόμενη γενεά. Ὅταν ἤδη στὴν Πατρίδα γίνονται διάφορες πρωτοβουλίες γιὰ τὴν ἀνανέωση μῆς πρὸς "λογικῆς λατρείας" μετὰ μεγαλύτερη συμμετοχὴ τῶν λαϊκῶν, γιατί ἐδῶ νὰ

ἐγκλωβιζόμαστε σ' ἓνα στεῖρο συντηρητισμὸ, ποῦ θὰ χαθεῖ τελικὰ κάτω ἀπὸ τὸν ὁδοστρωτῆρα τοῦ συγκριτικοῦ καὶ θρησκευτικὰ ἀχρωμοῦ Ἀγγλικοῦ περιβάλλοντος; Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ ἐκκλησιαζόμενοι παρακολουθοῦν τὴν λειτουργίαν τῶν τελευμένων στοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς λειτουργοῦντες, καὶ ἔχουν, μετὰ τὸ δίκαιό τους, τὴν ἀπαίτηση/ὠστοί καὶ πληροφωρημένοι/νὰ εἴρασε/στὴν τήρηση τῶν τύπων. Μὴ κάμετε λάθος. Ἡ στάσις αὐτὴ τῶν λαϊκῶν ἐκκλησιολογικὰ δικαιολογεῖται καὶ εἶναι πράγματι μία μορφή συμμετοχῆς, ἔστω καὶ παθητικῆς, στὴ Θεία Λατρεία. Παρομοίως, ὅταν ἐπιθυμοῦν Χριστιανοί μας νὰ προικίσουν τὸν Ναὸ μετὰ διάφορα λατρευτικὰ ἀντικείμενα καὶ ἀναθήματα οἰκογενειακά, δὲν σκοπεύουν ἀπλῶς νὰ συμμετέχουν στὸν ἐξωραϊσμὸ τοῦ λατρευτικοῦ χώρου, ἀλλὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴ διάρκεια καὶ τὴ μονιμότητα τῆς λατρευτικῆς τοῦς διάθεσης, ἔχοντας ὁπωσδήποτε ὑπ' ὄψιν τους ὅτι "πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν". Τοῦτο τὸ φρόνημα πρέπει νὰ τύχει ἐφαρμογῆς ἀπ' ὅλους μας. Εἶναι ἄκρως ἀντιλατρευτικὸ γιὰ τὸν ἱερέα νὰ τελέσει τὴ Θεία Λειτουργία καὶ τίς ἱερές Ἀκολουθίες μετὰ γνώμονα καὶ ρυθμιστὴ τὴν ἱκανοποίηση τῆς δικῆς τους εὐσεβοφανοῦς φαντασίας, μετὰ βουβούς θεατὲς τοὺς ἐκκλησιαζομένους. Ἐξ Ἰσοῦ ἀποδοκιμαστέος καὶ ὁ πρωτοψαλτισμὸς, ὅπου οἱ ἱεροψάλτες φαίνεται νὰ λησμονοῦν, ὅτι διακονοῦν, ἐνῶ καταγίνονται μᾶλλον μετὰ τὴν ἐπίδειξη τῶν φωνητικῶν ἱκανοτήτων τους.

"Ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν". Γι' αὐτὸ, ὁ λειτουργικὸς διάλογος ἀνάμεσα στὸ ἱερό βῆμα καὶ στὸ ἀναλόγιο πρέπει νὰ εἶναι φυσιολογικός, σεμνός, ἀνεπιτήδευτος, μεταδοτικός, προσεγμένος καὶ ἐσωτερικευμένος, μετὰ αἴσθησι Θεοῦ ἐκατέρωθεν, ἀλλὰ καὶ ἐπίσης μετὰ αἴσθησι οἰκοδομῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος. Κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθήκες, ἀκόμα καὶ ἡ δύσληπτη Ἑλληνικὴ γλῶσσα τῆς Θείας Λειτουργίας γίνεται κατανοητὴ στοὺς περισσότερους καὶ τὰ κρυμμένα νοήματα ἀνακαλύπτονται στίς καρδιές τῶν πιστῶν. Πρέπει ν' ἀναφέρουμε ὅτι, ἐάν στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Κύπρο, μετὰ τὴ μειωμένη διδασκαλία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, τὸ πρόβλημα τῆς κατανόησης τῆς Λειτουργικῆς γλώσσας εἶναι μεγάλο, ἐδῶ εἶναι ἀπελπιστικὰ μεγαλύτερο. Κακὰ τὰ ψέματα, δὲν πρόκειται, σήμερα καὶ αὔριο καὶ μεθαύριο, κανένας ἀπόφοιτος Κρατικοῦ Λυκείου στὴν πατρίδα, ἢ τοῦ Α' Level σὲ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο τῆς παροικίας ἐδῶ νὰ καταλάβει τὴ Θεία Λειτουργία ἢ τὰ Ἀγιογραφικὰ ἀναγνώσματα, ἐάν δὲν καταβληθεῖ εἰδικὴ ἐπὶ τούτῳ προσπάθεια. Ὁ Ὁρθόδοξος Σέρβος, Λιβανέζος, Γάλλος ἢ Φιλανδὸς μπορεῖ νὰ παρακολουθήσει τὴ Θεία Λατρεία στὴν Ἐκκλησίᾳ του, στὴ δικὴ του καθομιλουμένη γλῶσσα, ἐνῶ ὁ Νεοέλληνας ὀφείλει νὰ ἐξοικειωθεῖ μετὰ ἕνα γλωσσικὸ ὕφος ἀρκετὰ διαφορετικὸ ἀπὸ τὴ δικὴ του καθημερινὴ γλῶσσα.

Στὸ θέμα τῆς ψαλμωδίας, δηλαδὴ τῆς πατρώας Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, γίνεται

παντοῦ μία προσπάθεια συγκρότησης πολυμελῶν χορωδιῶν, συνήθως μικτῶν καί συχνά μέ νεαρά μέλη επίσης. Μιά τέτοια χορωδία, ἔχουσα χοράρχη μέ ψαλτικές ἀλλά καί διδασκαλικές ικανότητες, ἀποτελεῖ μεγάλο προνόμιο γιά τά δεδομένα τῆς παροικίας μας, ὅπου γενικά ὑπάρχει ἔνδεια ψαλτῶν ἢ προσώπων μέ τίς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις νά συμβάλλουν θετικά στήν ἀνάπτυξη τῆς εὐρύτερης λαϊκῆς συμμετοχῆς στή Θεία Λατρεία. Πάντως, μέ συντονιστή τόν ἱερέα ἢ τόν ψάλτη καί κατόπιν κάποιας προετοιμασίας ἀπό κοινοῦ, ἀκόμα σέ μικρές Κοινότητες (καί ἔχω ὀρισμένες ὑπ' ὄψη μου), ὀρισμένα γνωστά ψάλματα γίνονται ὕμνοι νοεροί καί καρδιακοί ὅλου τοῦ ἐκκλησιασματος. Τέτοια εἶναι, παραδείγματος χάριν, τό Φῶς Ἰλαρόν τοῦ Ἑσπερινοῦ, ἡ Μεγάλη Δοξολογία τοῦ Ὁρθρου, τά Ἀντίφωνα, ὁ Μονογενής Υἱός, τά Ἀναστάσιμα Ἀπολυτίκια καί τοῦ Ναοῦ, ἀρκετά Κοντάκια, τό Σέ αἰνοῦμεν, ἡ ἐκφώνηση Εἰς Ἄγιος, τό Εἶδομεν τό Φῶς ἢ τό ὀρισθέν Ἀπολυτίκιο καί τό Εἶη τό ὄνομα Κυρίου. Καλό θά ἦταν τό ἐγχειρίδιο τῆς Θείας Λειτουργίας, ἔκδοση τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μας, νά διατεθεῖ, ὄχι μόνο πρός πώληση, ἀλλά καί σέ πολλαπλά ἀντίτυπα πρός δανεισμό καί χρήση ἀπό τοὺς ἐκκλησιαζομένους. Εἶναι ἄξιο παρατηρήσεως, ὅτι σχεδόν ὅλοι οἱ ὡς ἄνω ὕμνοι εἶναι ἀρχαῖοι καί ἀνάγονται σέ μία ἐποχή, ὅταν ἡ πλήρης συμμετοχή ὁλων τῶν πιστῶν στή Θεία Λατρεία ἦταν αὐτονόητη.

Πρέπει ν' ἀναφερθοῦμε καί στό ἀκανθῶδες πρόβλημα τῆς γλώσσας, τό ὁποῖο ὅλοι γνωρίζουν καί σχεδόν ὅλοι ἀποφεύγουν ν' ἀντιμετωπίσουν ριζοσπαστικά. Καί ὁ ὁμιλῶν εἶναι ἐξ ἰσοῦ ἔνοχος, διότι, θέλοντας νά εἶμαι βασιλικώτερος τοῦ βασιλέως, θέλω τά πάντα Ἑλληνικά καί δὴ Βυζαντινά. Ἐν τούτοις, ὅμως, ἡ ἱερατική καί ποιμαντική μου συνείδηση μέ ἔχει ἀναγκάσει νά γίνω ὁ συνήγορος ὄχι τοῦ διαθόλου, ἀλλά τῶν χιλιῶδων Ἀγγλο-κυπρίων τῆς νεώτερης γενεᾶς. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως, ἀλλά καί τά παιδιά ἀκόμα τῶν Ἑλλήνων ἐφοπλιστῶν καί ἐπαγγελματιῶν, θέλουν, ἀπαιτοῦν μάλιστα, ἠϋξημένη χρήση τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσας στή Θεία Λειτουργία, τήν ὁποία θέλουν πύο σύντομη. Τουλᾶχιστον ἔτσι λένε. Δέν καταλαβαίνουν δὴθεν τά Ἑλληνικά, καί ἐπηρεασμένοι ἀπό ἐμπειρίες, τουλάχιστον κατά τά ἔτη τῆς μαθητικῆς ζωῆς στά ἀγγλικά σχολεῖα, εἴτε κρατικά, εἴτε ἰδιωτικά, τῆς μὴ Ὁρθόδοξης λατρείας μέ ἓνα λειτουργικό ἥθος ἐντελῶς διαφορετικό καί ἀσχετο μέ τό δικό μας, διερατοῦνται γιὰτί δέν μποροῦμε νά κάνουμε κάτι παρόμοιο. Ἐφ' ὅσον ἔχουν μεγαλώσει στήν Ἀγγλία, δέν ἔχουν ἴσως ἄδικο, νομίζω, ἀλλά οὔτε βέβαια ἀπόλυτο δίκαιο. Οἱ Ἀγγλο-σάξονες ἔχουν διαμετρικά ἀντίθετες νοηματικές καί συναισθηματικές λειτουργίες ἀπό τοὺς Ἑλληνες. Ἐτσι, τά δικά μας παιδιά δέχονται ὅλες τίς ἐπιδράσεις τῆς Ἀγγλικῆς νοοτροπίας, ἐκφρασης καί ψευδοκουλτούρας, τίς ὁποῖες ἔμαθαν νά ἀξιοποιοῦν στήν ἐπαγγελματική καί κοινωνική τους ζωή, ἔχουν ὅμως, κυρίως ἀπό τό οἰκογενειακό περιβάλλον, πού παραμένει ἀκόμα ἕνας ἰσχυρός

θεσμός, ἴσως ὁ ἰσχυρότερος στή ζωή τους, ἕνα προγονικό Ἑλληνικό ὑπόβαθρο, ὅπου ἡ θρησκευτικότητα σχετίζεται μέ ἤθη καί ἔθιμα. Ἡ εὐσέβεια τοῦ χωριοῦ ἢ τοῦ νησιοῦ, ὅμως, τί νόημα μπορεῖ νά ἔχει γιά ἓναν νέο πλήρως ἐξοικειωμένο μέ τή μεγαλοαστική πραγματικότητα τοῦ Λονδίνου; Διατηροῦν μέν κάποια ἐπαφή μέ τίς πατρίδες τῶν προγόνων τους, ἀλλά ἡ ἀκέραια παράδοση τῆς Ὁρθόδοξης λατρείας τοὺς ξεπερνᾷ.

Σεβασμῶτατε, Θεοφιλέστατοι, ἄγιοι ἀδελφοί, ὁποῦδήποτε πρέπει ὅλοι μας νά εἴμαστε δίγλωσσοι. Οἱ συνθῆκες, ὄχι μόνο τοῦ καθημερινοῦ βίου, ἀλλά καί τῆς διακονίας μας καί μάλιστα τῆς λατρείας, τό ἀπαιτοῦν. Οἱ ἐλληνοφῶνοι νά εἶναι ἱκανοί καί ἄνετοι χειριστές τῆς ἀγγλικῆς, καί οἱ ἀγγλόφωνοι ἐλληνομαθεῖς, ἔτσι ὥστε νά ἔχουμε, ὅταν οἱ περιστάσεις τό ἀπαιτοῦν, μία γλωσσική εὐστροφία, μεταδίδοντας ὁμῶς ἀπαράλλακτα τό πνεῦμα τῆς γενήσιας Ὁρθόδοξης παράδοσης, χωρίς φανατισμούς ἢ τάσεις σχολαστικότητες, ἀλλά καί ἀπόπειρες συγκερασμοῦ μέ τύπους ξένους καί προχειρότητες τῆς κακιάς ὥρας. Ἡ οὐσία τῆς ὅλης ὑπόθεσης δέν εἶναι, νομίζω, ἡ γλῶσσα καθ' ἑαυτή. Εἶναι ἀπλῶς τό περίβλημα. Ἀλλῶστε τά περισσότερα πειράματα μέ Ἀγγλικές Λειτουργίες, χωρίς νά ἀποτύχουν τελείως, δέν ἀπέδωσαν τό ἀναμενόμενο ἀποτέλεσμα. Τό ἐπικεντρο τοῦ προβλήματος εἶναι ἡ ἐπαφή μέ τό ἀληθινό ἀντικείμενο, πού δέν εἶναι ἄλλο ἀπό τό μυστικῶς τελούμενα τῆς Θείας Λατρείας. Ἡ χρήση τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσας, τακτική ἢ ἔκτακτη, ἐξυπηρετεῖ κυρίως παιδαγωγικούς σκοπούς, διότι δέν πρέπει νά ξεχάσουμε ὅτι τό ἰδιαίτερο ἥθος τῆς Ὁρθόδοξης λατρείας συνδέεται ἄρρηκτα μέ τήν Ἑλληνική γλῶσσα. Τά ἀντίθετα ἐπιχειρήματα μοιάζουν μέ τίς ἀφελεῖς ἀντιρρήσεις τῆς Σαμαρείτιδος στόν διάλογό της μέ τόν Κύριο.

Ὅτι χρειάζεται, μᾶλλον ἐπιβάλλεται, εἶναι ἡ συστηματική κατήχηση μικρῶν καί μεγάλων, ἀλλά καί τῶν ἑαυτῶν μας, στά βαθύτερα νοήματα τῶν λεγομένων καί τελουμένων τῆς Θείας Λατρείας μας, ἔτσι ὥστε νά διαμορφωθεῖ στόν λαό μας σωστή Ὁρθόδοξη λειτουργική πράξη καί συνείδηση. Τοῦτο σημαίνει - καί θά ἦταν εὐχῆς ἔργον νά ἐπιφέρει - τακτικώτερο Ἐκκλησιασμό, συχνότερη καί πυκνότερη συμμετοχή στή μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας καί ἐντονότερη καλλιέργεια προσωπικῆς πνευματικῆς καί ἀσκητικῆς ζωῆς.

Σεβασμῶτατε, Θεοφιλέστατοι, ἀγαπητοὶ πατέρες, ζητῶ τήν ἐπιείκειά Σας γιά τή μακρηγορία μου πέραν τοῦ ἐπιτρεπτοῦ ὀρίου. Πλήν ὅμως ἔχουμε κάνει μικρές μόνο νύξεις καί προσεγγίσεις σ' ἓνα πελῶριο καί πάρα πολύ ἐπίκαιρο θέα, πού πρέπει νά μᾶς ἀπασχολήσει ὅλο καί περισσότερο, ἐάν ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή μας ἐπιθυμεῖ νά εἶναι σέ θέση νά ἀναλάβει πρωτοβουλίες, πού θά ἔχουν ὄφελος καί περαιτέρω καρποφορία στό μέλλον. Ἡ συνειδητοποίηση εἶναι τό πρῶτο βῆμα καί τά ἐπόμενα θά εἶναι ἡ ἐφαρμογή τῆς πράξης τῶν ὧσων μᾶς φωτίζει ὁ Θεός.

*‘Η σπουδαιότητα της Θείας Λατρείας καί ἡ εὐρύτερη καί
ἐπωφελέστερη συμμετοχή τοῦ λαοῦ μας.*

Γνωρίζουμε ἀπό τήν Π. Διαθήκη ὅτι ὁ Θεός θέλησε νά συνάψει διαθήκη μέ τόν λαό Του, νά ἐγκαταστήσει τή σκηνή Του στό κέντρο τοῦ Ἰσραήλ καί νά ἐμπεριπατήσει ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους μέ τήν οἰκειότητα τοῦ Πατέρα πρὸς τὰ παιδιὰ Του (βλ. Λευ. 26, 11-12). Ἐπιθυμοῦσε δηλαδή ὁ Θεός νά μυήσει τόν πεπτωκότα ἄνθρωπο στήν αἰώνια παρουσία τοῦ Προσώπου Του.

Ἀνταποκρινόμενος πρὸς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ ὁ Σολομών ἐκτίσσε γιά τή λατρεία τοῦ Γιαχέ νάό, τόν ὁποῖο ἐγκαίνιασε καί προσέφερε στόν Θεό μέ ἐμπνευσμένη ἱκεσία καί ψηλό πνεῦμα. Ὁ Κύριος δέχθηκε τήν παράσταση τοῦ Σολομώντος καί ἀγίασε τό ἔργο τῶν χειρῶν του λέγοντας : “Ἦκουσα τῆς φωνῆς τῆς προσευχῆς σου καί τῆς δεήσεώς σου, ἥς ἐδεήθης ἐνώπιόν μου” πεποίηκά σοι κατά πᾶσαν τήν προσευχήν σου, ἡγίακα τόν οἶκον τοῦτον, ὃν ᾠκοδόμησας τοῦ θέσθαι τό ὄνομα Μου ἐκεῖ εἰς τόν αἰῶνα, καί ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκεῖ καί ἡ καρδιά μου πάσας τὰς ἡμέρας” (Γ’ Βασ. 9, 2-3). Καί βεβαίως τοῦτο θά ἴσχυε, ἐφ’ ὅσον ὁ Σολομών καί ὁ λαός του θά πορεύονταν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου “ἐν ὁσιότητι καρδίας καί ἐν εὐθύτητι”, τηρῶντας “τά προστάγματα καί τὰς ἐντολάς” Του (Γ’ Βασ. 9,4).

Ἡ λατρεία λοιπόν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ προϋπόθετε τήν ὑπαρξή χειροποιήτου ναοῦ. Ὁ ναός αὐτός ἦταν σημειωμένος μέ τό Ὄνομα τοῦ Κυρίου τῆς δόξης. Τό Ὄνομα αὐτό τοῦ προσέδιδε τή θαυμαστή καί χαρισματική παρουσία τοῦ Θεοῦ, καί στό Ὄνομα αὐτό τελοῦνταν ὅλες οἱ λατρευτικές πράξεις μέσα στό ναό. Γιά νά εἶναι εὐάρεστη στόν Θεό ἡ λατρεία, ἔπρεπε νά ἐκπληρώνονται οἱ ἐντολές καί τὰ προστάγματά Του.

Στήν Κ. Διαθήκη, μέ τή φρικτή καί ἀνεκδιήγητη οἰκονομία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καί τήν κάθοδο τοῦ Παράκλητου Πνεύματος στή συνέχεια, ἡ θεία λατρεία ἔγινε πολύ πῶ ἁγία, ἐντονή, διαφανής καί ψηλαφητή. Τό Σῶμα τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ ἔγινε ὁ κατ’ ἐξοχήν ἀχειροποίητος ναός, στόν ὁποῖο “κατοικεῖ πᾶν τό πλήρωμα τῆς θεότητος” (Κολ. 2, 9). Τό Ὄνομα μέ τό ὁποῖο εἶναι σημειωμένο τό Σῶμα αὐτό εἶναι τό ἐξ ἀποκαλύψεως ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτό εἶναι καί “τό ὑπέρ πᾶν ὄνομα”, πού δόθηκε στούς ἀνθρώπους καί “ἐν ᾧ δεῖ ὠθηῖναι ἡμᾶς” (Φιλ. 2, 9 καί Πράξ. 4, 12). Μέ τήν ἐπίκληση τοῦ Ὀνόματος αὐτοῦ οἱ πιστοί ἐντάσσονται στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί εἰσέρχονται στή ζωσα παρουσία Του. Στήν παράσταση αὐτή παρουσιάζουν τά σώματά τους “θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ”, καί ἔτσι προσφέρουν “τήν λογικήν λατρείαν αὐτῶν” (βλ. Ρωμ. 12, 1). Στή λατρεία αὐτή εὐδοκεῖ

“ἡ ψυχὴ” τοῦ Θεοῦ, ὅταν αὐτή εἶναι ἀφομοιωμένη στό πνεῦμα τῆς θείας ἀγάπης, ἡ τελειότερη φανέρωση τῆς ὁποίας εἶναι ὁ Σταυρός τοῦ Κυρίου. Στόν Σταυρό τοῦ Κυρίου ἀνακεφαλαιώθηκαν καί ἐκπληρώθηκαν ὅλες οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ. Γι’ αὐτό ἡ ἄρση τοῦ σταυροῦ καί ἡ πορεία στά ἴχνη τοῦ Χριστοῦ προσπορίζουν στόν ἄνθρωπο τή θεία ἀγάπη καί τόν ἀπεργάζονται ἀχειροποίητο καί ἀκατάλυτο ναό τοῦ Θεοῦ.

Μέ ἄλλα λόγια, στήν Καινὴ Διαθήκη, χωρίς νά παραθεωρεῖται ἡ σημασία τοῦ χειροποιήτου ναοῦ, ὁ Θεός μέ τήν ἐκχυση τοῦ Θείου Πνεύματος “ἐπὶ πᾶσαν σάρκα” (Πράξ. 2, 17), εἰσέρχεται σέ στενότερη σχέση καί ἔνωση μέ τοὺς ἀνθρώπους. Κτίζει ἀχειροποίητους ναοὺς καί καταρτίζει Σῶμα μέσα στήν ἱστορία. Τό Σῶμα αὐτό τῶν πιστῶν εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Οἰκοδομεῖται καί φανερώνεται μέσα στήν ἱστορία μέ τήν τέλεση τῶν μυστηρίων, ἰδιαίτερα τοῦ Βαπτίσματος καί τῆς Εὐχαριστίας.

Στό Βάπτισμα οἱ πιστοὶ ἐνδύονται τήν ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ, στήν ὁποία κατοικεῖ ὅλη ἡ χάρις καί ἡ ἀλήθεια. Κατά τό Βάπτισμα πεθαίνουν πρὸς τήν ἁμαρτία καί τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου τούτου καί γεγίρονται σέ καινότητα ζωῆς κατά τό πνεῦμα τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀποδοχή τοῦ Σταυροῦ εἰσάγει τοὺς Χριστιανούς στό μυστήριον τῆς Θείας Ζωῆς. Στή Θεία Εὐχαριστία συνάπτεται ἡ ἴδια πάλι διαθήκη τοῦ Σταυροῦ μέ τόν Σωτῆρα Χριστό. Ὅποιος μετέχει στό ζωηφόρο σῶμα καί αἷμα τοῦ Κυρίου πρέπει νά εἶναι νεκρός γιά τόν ἑαυτοῦ του καί νά ζεῖ μόνο γιά τόν Θεό, ὁ Ὅποιος τόν ἐξαγόρασε μέ τό τίμο αἷμα Του. Ἡ ἐκούσια νέκρωση τῆς πίστεως καί τῆς μετανοίας, πού συνδέεται μέ τή θεία εὐχαριστία, βοηθᾷ τόν ἄνθρωπο νά ἀναφέρει ὅλη τή ζωὴ του στόν Θεό καί νά ἀνταλλάξει τήν πρόσκαιρη φθαρτὴ ὑπαρξή του μέ τήν αἰώνια καί ἀφθαρτὴ ζωὴ τοῦ Θεοῦ. Μέ τήν ἀνταλλαγή αὐτὴ τῆς ζωῆς του στή Λειτουργία ὁ πιστός γίνεται ναός τοῦ Θεοῦ καί κατοικητήριον τοῦ Πνεύματός Του.

Βλέπουμε λοιπόν ὅτι ἡ σπουδαιότητα τῆς Θείας Λατρείας ἔγκειται στό γεγονός ὅτι ἀπεργάζεται τόν ἄνθρωπο ἀχειροποίητο ναό τῆς θεότητος. Ὅταν ὁ Ἀπόστολος ἔγραφε πρὸς τοὺς Κορινθίους, ἐξέφραζε ἀκριβῶς τήν κοινὴ αὐτὴ πραγματικότητα: “Οὐκ οἶδατε ὅτι ναός Θεοῦ ἐστε καί τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; εἴ τις τόν ναόν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ γάρ ναός τοῦ Θεοῦ ἅγιος ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς” (Α’ Κορ. 3, 16-17).

Ὁ Χριστός πέθανε καί ἀνέστη, γιά νά χαρίσει σέ ὅλους τήν αἰώνια ζωὴ. Τὰ μέλη τοῦ Σώματός Του, οἱ πιστοί, πού θέλουν νά οἰκοδομηθοῦν τόν καρπὸ τῆς θυσίας Του, καλοῦνται νά ἀκολουθήσουν τήν ὁδὸ τοῦ Χριστοῦ καί νά ὑποστοῦν ἓνα θάνατο, πού ὁμοιάζει μέ τό θάνατο τοῦ Χριστοῦ. Τότε ὁμως ἐνεργεῖται σ’ αὐτὰ καί ἡ καινότητα τῆς ζωῆς, πού ἦλθε μέ τήν Ἀνάστασή Του. Ἡ μύηση στό μυστήριον τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ πραγματοποιεῖται ὄχι μόνο στά μυστήρια, ὅπως

ἀναφέραμε παραπάνω, ἀλλά καί σέ μιά ζωή πού εἶναι σύμμορφη μέ τόν τύπο καί τήν εἰκόνα πού προδιαγράφουν τά μυστήρια. Ἡ Λατρεία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι μιά συνεχῆς μαθητεία στό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τήν ὁποία ἐξαγοράζεται ἡ ἄφθαρτη καί αἰώνια ζωή τοῦ Θεοῦ μέ τήν πρόσκαιρη καί φθαρτή ὑπαρξη τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄν λοιπόν ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ τόπος, ὅπου ἐπιτελεῖται τό μέγιστο θαῦμα ἀνταλλαγῆς τῆς ἐπίγειας ζωῆς μέ τήν Οὐράνια Ζωή τοῦ Θεοῦ καί γίνεται ὁ ἄνθρωπος ναός τῆς θεότητος, ποίος μπορεῖ νά ἐκτιμῇσει ἐπαρκῶς τή σπουδαιότητα τῆς Θείας Λατρείας, πού εἶναι ἡ ἔκφραση τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τοῦ Σώματός Της;

Γιά τήν εὐρύτερη καί ἐπωφελέστερη συμμετοχή τοῦ Λαοῦ στή Λατρεία εἶναι ἀπαραίτητο νά συνδράμουν δύο παράγοντες: Ὁ πρῶτος εἶναι θεϊκός καί ἀπειρα μέγας. Εἶναι ἡ θεία χάρη τῆς σωτηρίας πού πήγασε ἀπό τό Σταυρό καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Αὐτός εἶναι ἐργασμένος καί δεδομένος. Ὁ δεύτερος παράγοντας εἶναι ἀνθρώπινος· εἶναι πολύ μικρός, ἀλλά καί ἀπόλυτα ἀναγκαῖος. Συντοπτικά θά λέγαμε:

Χρειάζονται χειροποίητοι ναοί, ἀφιερωμένοι στό Ὄνομα τοῦ Θεοῦ, οἱ ὁποῖοι γίνονται ἐργαστήριό καί μήτρα γιά τήν κατασκευή τῶν ἀχειροποίητων ναῶν·

Οἱ οἰκονόμοι τῆς Καινῆς Διαθήκης καί διάκονοι τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τῶν πιστῶν, οἱ ἐπίσκοποι καί οἱ ἱερεῖς, πρέπει νά εἶναι ταυτόχρονα λειτουργοί τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας, κήρυκες τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καί ἀνάδοχοι τῶν μετανοούντων στό μυστήριο τῆς ἱερᾶς ἐξομολογήσεως. Οἱ κληρικοί, ὡς λειτουργοί, τελοῦν τά μυστήρια. Τό ἔργο αὐτό ἀποτελεῖ ἐκπλήρωση θείας ἐντολῆς καί βασίζεται στό λόγο τοῦ Κυρίου καί τῇ δέσῃ τῆς Ἐκκλησίας. Τά πάντα ἀγιάζονται “διά λόγου Θεοῦ καί ἐντεύξεως” (Α΄ Τιμ. 4, 5). Ἡ συμμετοχή στό μυστήρια παρέχει τή χάρη τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, πού ἀγιάζει τούς μετέχοντες.

Ὡς κήρυκες, μεταδίδουν τό λόγο τοῦ Θεοῦ, πού πληροφορεῖ μέ χάρη τήν καρδιά τῶν ἀκούοντων. Ἡ ἀποδοχή τοῦ ῥήματος τοῦ Θεοῦ νεκρώνει καί ζωοποιεῖ τόν ἄνθρωπο. Τόν νεκρώνει γιά τήν ἁμαρτία καί τόν ζωοποιεῖ γιά τόν Θεό. Τόν ἀφομοιώνει στό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ. Γι’ αὐτό καί οἱ ὑπηρέτες τοῦ λόγου πρέπει συνεχῶς νά εὐαγγελίζονται τό Μυστήριο τοῦ Χριστοῦ, “εὐκαίρως ἀκαίρως” (Β΄ Τιμ. 4, 2).

Ὡς ἀνάδοχοι τῶν μετανοούντων, δέχονται τήν ἐξομολόγηση τῶν πιστῶν καί ἀγωνίζονται νά τούς παραστήσουν ἄγνους ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, μιμούμενοι τό ζῆλο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πού ἔλεγε : “Ζηλῶ γάρ ὑμᾶς Θεοῦ ζηλῶ· ἡρμოსάμην γάρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρί, παρθένον ἀγνήν παραστήσαι τῷ Χριστῷ” (Β΄ Κορ. 11, 2). Ἐνθαρρύνουν τούς πιστούς

νά ὑπομένουν τήν ἐντροπή γιά τίς ἁμαρτίες τους στό μυστήριο τῆς ἐξομολογήσεως. Ἡ ἐντροπή αὐτή μεταβάλλεται σέ δύναμη πού νικᾷ τά πάθη καί τήν ἁμαρτία. Ὁ Χριστός μᾶς ἔσωσε ὑπομένοντας σταυρό αἰσχύνης. Καί ὅταν ἐμεῖς ὑπομένουμε ἐντροπή στή μετάνοιά μας, αὐτό λογίζεται ὡς ἀνταπόδοση εὐχαριστίας στόν Κύριο, καί ἔτσι κερδίζουμε τή χάρη τοῦ Σταυροῦ Του.

Οἱ ἱερεῖς εἶναι οἱ ἀπόστολοι τῆς Ἐκκλησίας, πού διακονοῦν στό μυστήριο τῆς καταλλαγῆς τῶν ἀνθρώπων μέ τόν Θεό. Ἐντάσσοντας τούς ἀνθρώπους στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ γίνονται ὄργανα θείας καί ἄφθαρτης παρακλήσεως. Οἱ παλαιοί Ἰσραηλίτες, κάθε φορά πού ἀνέβαιναν στό ναό τοῦ Σολομώντος, “ἐγένοντο ὡσεὶ παρακεκλημένοι”. Καί τώρα οἱ πιστοί, κοινοῦντες στή χάρη πού ἀμετάθετα κατοικεῖ στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία, δέν γίνονται μόνο μαθητές σταυροῦ, ἀλλά καί μαθητές μακαριότητος. Ἐχουν “ἰσχυράν παράκλησιν” τόν Χριστό, στόν Ὅποιο εἶναι ἀποθησαυρισμένη ἡ ζωή τους. Χαίρουν καί σκριτοῦν ἀπό χαρά καί ἀγαλλίαση, ἀκόμη καί στά παθήματα, γιατί γνωρίζουν σέ Ποιόν ἀνήκουν.

Στίς μέρες μας τό τραγικό ἀδιέξοδο τῆς γενικῆς κρίσεως καί ἡ ὁδὴν τῶν θλίψεων ἔχουν ἐνταθεῖ σέ μεγάλο βαθμό. Αὐτό δέν πρέπει νά μᾶς καταβάλλει, γιατί ὁ Κύριος τό προέβλεψε καί μᾶς εἶπε : “ἀποψυχούντων ἀνθρώπων ἀπό φόβου καί προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ (δεινῶν) ... ἀνακύψατε καί ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν” (Λκ. 21, 26-28). Ἡ παγκόσμια αὐτή κρίση, στήν ὁποία ὁλοένα καί βαθύτερα ὀδηγοῦμαστε, δέν εἶναι παρά μόνο πρόκληση νά γνωρίσουμε πειστικότερα ὅτι δέν ὑπάρχει ἄλλη ὁδός ἀπὸ ἐκείνη τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. Πρέπει νά ἐμβαθύνουμε ἀνάλογα καί στό μυστήριο τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, τοῦ “γινῶναι Αὐτόν καί τήν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως Αὐτοῦ καί τήν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ” (Φιλ. 3, 10).

Τῇ γνώσῃ αὐτῇ καλοῦνται οἱ ἱερεῖς νά μεταδώσουν στοὺς πιστούς. Ἐχουν ἐπωμισθεῖ τῇ διακονίᾳ τῆς καταλλαγῆς τοῦ κόσμου μέ τόν Θεό. Οἱ ἱερεῖς εἶναι οἱ ἀπόστολοι τῆς Ἐκκλησίας πού θά φέρουν τό λόγο τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους καί θά τούς ὀδηγήσουν στήν ὁδὸ τοῦ Κυρίου. Μέ τῇ διδασκαλίᾳ τους θά ἐγκαταστήσουν στίς καρδιές τῶν πιστῶν ἓνα ἱερό μετασχηματιστή, πού θά μεταβάλλει ὅλες τίς ἀρνητικές ἐνέργειες τῶν παθημάτων τους μέσα στόν κόσμο σέ ἐνέργεια γιά μετάνοια καί συμφιλίωση μέ τόν Θεό. Μέ τόν λόγο καί τῇ διδαχῇ τους θά ἐμπνεύσουν τούς πάσχοντες ἀδελφούς τους νά ἐξάγουν ὠφέλεια ἀπὸ κάθε θετικό ἢ ἀρνητικό γεγονός τῆς ζωῆς καί εἴτε αὐτοὶ βρίσκονται σέ χαρά, εἴτε σέ ὁδὴν, νά μεγαλύνεται ὁ Χριστός μέσα τους. Σ’ αὐτῇ τὴν προοπτικῇ ἀκόμη καί ὁ θάνατος γίνεται ἡ μεγαλύτερη εὐλογία καί τό πιό πολύτιμο χάρισμα πού νικᾷ τήν ἁμαρτία καί τό θάνατο. Ὁ προσωπικός σταυρός τοῦ καθενός γίνεται σταυρός Χριστοῦ πού τόν δικαίώνει. Μεγαλύτερος δάσκαλος σ’ αὐτῇ τὴν

προφητική οτάση ένώπιον του Θεού είναι ό ληοτής πάνω στόν σταυρό, πού δίνει δικαιοσύνη στόν Χριστό καί μομφή μόνο στήν άδικία του. Σ' αυτή τήν όδό όδηγεί καί τό Πνεύμα τό "Άγιο, τή μεγάλη ήμέρα της Πεντηκοστής: "Σύ άμαρτάνομεν, Χριστέ ό Θεός ήμών, αλλά καί Σέ μόνον λατρεύομεν". Σ' αυτή τήν όδό οί πιστοί θά βρούν τήν άληθινή καί άφθαρτη παράκληση, γιά νά νικήσουν τά πάθη καί τήν άμαρτία καί νά γίνει ό Χριστός μέσα τους "μειζών ... ή ό έν τώ κόσμω" (Α' 'Ιω. 4, 4). Θά γίνουν, δηλαδή, ναός του Θεού του ζώντος καί θά λατρεύουν τόν Θεόν "έν Πνεύματι καί άληθεία" ('Ιω. 4, 24). Μέ τό πνεύμα της άλήθειας πού χαρακτηρίζει τήν πώση καί άμαρτωλότητά τους, αλλά καί μέ τό Πνεύμα τό "Άγιο, πού όδηγεί "εις πāsαν τήν άλήθειαν" ('Ιω. 16, 13), στο πλήρωμα της μειζονος άγάπης του Χριστού, της άγάπης εκείνης πού έσωσε τόν κόσμο.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΛΟΥ, ΙΕΡΑΤΙΚΩΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ HACKNEY.

Οί νέοι καί ή 'Εκκλησία
στό κατώφλι της 3ης χιλιετίας.

Θεωρώ επιβεβλημένο καθήκον από τήν άρχή της παρούσης όμιλίας μου νά επισημάνω τήν άποψη καί τήν έκδοχή πολλών διακεκριμένων μελετητών, ότι ζοϋμε έδω καί άρκετά χρόνια μία σκληρή καί άνήσυχη εποχή. Ότι ή αίσθηση της ιστορικής σιγουριάς έχει πρό πολλού χαθεί. Ότι ή αίσθηση της κατευθύνσεως, προς τήν όποία μās όδηγεί ή παγκοσμιοποιημένη πιά κοινωνία, πού ζοϋμε, είναι σαφώς συγκεχυμένη.

Ός αποτέλεσμα αυτής της ύπαρκτης κατάστασης είναι ότι ή 'Εκκλησία έχασε τις καθιερωμένες μορφές επικοινωνίας, πού είχε μέ τά μέλη της, καί κατά κύριο λόγο έχει χάσει σέ ύψιστο βαθμό τήν επικοινωνία της μέ τό σημαντικότερο κομμάτι της κοινωνίας, πού αναμφισβήτητα είναι οί νέοι. Καλώς ή κακώς ή παραδοσιακή μορφή του ποιμαντικού καί κατηχητικού της έργου (κατηχητικά σχολεία, ομάδες καί άλλα παρόμοια) δέν βρίσκουν πιά θετική απήχηση, γιατί σήμερα οί νέοι, προτιμούν σύγχρονες μεθόδους επικοινωνίας, όπως είναι τό διαδίκτυο κ.λπ.

Βεβαίως ή 'Εκκλησία δέν έπαψε ποτέ, άφού ουδέποτε έχασε τήν προφητική της άνησυχία καί τήν ποιμαντική της έγρήγορη, νά αναζητά τις νέες μεθόδους καί νά πραγματοποιεί νέα άνοιγματα προς τόν άνθρωπο καί ιδιαίτερα προς τή νεολαία, άνταποκρινόμενη έτσι στήν άπαίτηση μιās έσώτατης λείτουργίας της, όπως είναι ή παράδοση καί ή

άνανέωσή της.

Διότι ή 'Εκκλησία πρέπει πάντοτε νά έχει κατá νου "ότι δέν ύπάρχει γιά τόν έαυτόν της, αλλά γιά τόν κόσμο καί τή σωτηρία του", όπως γράφει ό π. 'Αλεξάντερ Σμέμαν, ό όποιος ταυτόχρονα διατυπώνει καί τις επιφυλάξεις του, άν δηλαδή, "έχουν προσεχθεί όλες οί αναγκαίες πλευρές άνανέωσης στις σχέσεις 'Εκκλησίας καί κόσμου καί μήπως κάθε φορά άρχίζουμε από τήν άρχή."

Από τήν άλλη πλευρά διαπιστώνουμε κάτι πολύ σημαντικό καί ταυτόχρονα άποκαλυπτικό. Καί αυτό είναι, ότι παρά τό γεγονός, ότι θρισκόμαστε σέ καιρούς χαλεπούς καί άδιεξόδους, δημιουργοϋνται καί γεννιοϋνται σωστές καί μεγάλες άναζητήσεις καί, επιτρέψτε μου νά πω, καί έκπληξεις, όπως αυτή του Σεβασμιωτάτου 'Αρχιεπισκόπου μας κ. Γρηγορίου, νά άναζητήσει τρόπους προσέγγισης καί επικοινωνίας μέ τούς νέους μας, ιδρύοντας ξεχωριστό Γραφείο Νεότητας. Χαιρετίζω καί ταυτόχρονα στηρίζω αυτή τήν ένθεη προσπάθεια, γιατί πρέπει, νομίζω, νά ύποψιαζόμαστε, ότι κάτω από τήν επιφάνεια ενός δυστυχημένου καί παραστρατημένου κόσμου, χρειάζεται νά βρίσκουμε λύσεις αυθεντικής ανθρωπιάς καί έλπίδας, καί ως τοιαύτη έκλαμβάνω τούτη τήν προσπάθεια της 'Αρχιεπισκοπής μας.

Γιά νά έχει, όμως, καί θετικό αποτέλεσμα αυτή ή διακονία χρειάζεται ή συνειδητοποίηση της μεγάλης ευθύνης, πού έχουμε όλοι μας, σ' αυτή τήν προφητική κλήση, πού φανερώνει τήν αδιάψευστη πραγματικότητα, ότι πρέπει νά άναζητήμε τόν άληθινό άνθρωπο στόν άληθινό Θεό καί τόν άληθινό Θεό στόν άληθινό άνθρωπο.

Βέβαια, δέν θά πρέπει νά έπαναπαυθοϋμε στο γεγονός, ότι έμεις προσπαθήσαμε καί άπ' εκεί καί πέρα, άν δέν έχουμε τά άναμενόμενα, εγκαταλείψουμε ή παραιτούμεθα.

Θά πρέπει νά κατανοήσουμε, ότι γιά νά έχει καρπούς μία προσπάθεια χρειάζεται κόπος καί μόχθος πολύς, όπου θά συνδυάζεται μέ ώριμες, μελετημένες καί όρθολογικές ενέργειες καί αποφάσεις. Παράλληλα πρέπει νά γνωρίζουμε ότι, ότιδήποτε κι άν κάνουμε ή κι άν λέμε γιά τούς νέους είναι πάντοτε λίγο καί άσήμαντο καί ότι συνεχώς χρειάζεται άνανέωση. Τό πιο εύκολο, βέβαια, είναι νά τούς ύποδεικνύουμε, νά τούς διδάσκουμε, νά τούς κρίνουμε καί νά τούς άπορρίπτουμε. Ένώ τό δυσκολότερο, γιά τή νοοτροπία μας, είναι νά τούς άποδεχόμαστε, όπως είναι. 'Ακόμα καί μέ τά μπλουτζίν καί τά σκουλαρίκια, όπως χαρακτηριστικά είπε ό Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών καί Πάσης 'Ελλάδος Χριστόδουλος, θέλοντας νά δηλώσει προς τούς νέους άφ' ενός τήν πατρική του άγάπη προς τήν νεανική όντότητα καί άφ' έτέρου, ότι συμπάσχει μαζί μέ τούς νέους καί γιά τούς νέους. Γιατί, πράγματι, όλοι μας είμαστε "αίχμάλωτοι" καί "έγκλωβισμένοι" στα ίδια κακά πνεύματα, στούς

ἴδιους πειρασμούς καί πράττουμε καί διαπράττουμε τά ἴδια πράγματα καί τά ἴδια ἁμαρτήματα.

Πόσο ὠφέλιμο καί χρήσιμο θά ἦταν, ἂν ἐμεῖς οἱ μεγάλοι κάναμε ἔντιμα καί εἰλικρινά τήν αὐτοκριτική μας καί δηλώνουμε τή μετάνοιά μας, γιά τά λάθη ἤ τίς παραλήψεις μας πρὸς τοὺς νέους; Γιατί εἶναι βέβαιο, ὅτι δέν μπορούμε, δέν ἔχουμε τό δικαίωμα νά μιλοῦμε γιά πρόσωπα καί πράγματα, γιά γεγονότα καί φαινόμενα, γιά καταστάσεις καί περιστάσεις, ἂν πρῶτα δέν μετρήσουμε τή δική μας ἐντιμότητα καί εὐθύνη. Ὅποτε δέν μᾶς ἔχει ἐγκαταλείψει ἡ σύνεση καί ἡ σοβαρότητα, ἀνακαλύπτουμε ὅτι εἶναι ὑποκριτικό νά μιλοῦμε γιά πράγματα στά ὁποῖα δέν ἔχουμε φτάσει. Εἶναι ὑποκριτικό νά προβάλλουμε γεγονότα, πού οὐσιαστικά ἔχουμε διαστρέψει. Εἶναι ὑποκριτικό νά ἀποδίδουμε εὐθύνες, σέ καταστάσεις πού εἴμαστε ἀπόλυτα ὑπεύθυνοι. Καί ποῖος, ἐπιτέλους, τολμά νά ἰσχυρισθεῖ, ὅτι τά παιδιά καί οἱ νέοι τῆς κάθε ἐποχῆς δέν εἶναι “κατ’ εἰκόνα καί καθ’ ὁμοίωσιν” τῶν μεγαλυτέρων; Ἄρα, γίνονται παιδιά τῆς ὑποκρισίας καί τῆς ἀπάτης, τῆς κακίας καί τοῦ μίσους.

Γύρω ἀπ’ αὐτές, λοιπόν, τίς ἀντινομίες, θεωρῶ, ὅτι πρέπει νά προσεγγίσουμε τή νεολαία μας, γιατί εἶναι φανερό, ὅτι ἐνῶ ἐμεῖς φτιάξαμε ἕνα κόσμο ἀπάνθρωπο, δημιουργήσαμε μιά ζωὴ ἀβίωτη, κατασκευάσαμε ἕνα πολιτισμό θάρβαρο (παρακολουθήστε μέ ποῖο τρόπο, γιά παράδειγμα, διασκεδάζουν καί ψυχαγωγοῦνται τά παιδιά μας). Ἀκόμη παρέχουμε μιά παιδεία ἄστοχη, κι ἔτσι μέ ὅλα αὐτά αἰχμαλωτίσαμε καί ἐγκλωβίσαμε τά παιδιά καί τοὺς νέους στήν ἀθλιότητα καί τοὺς στρέψαμε πρὸς ἕνα κόσμο ψεύδους καί ὀδύνης. Αὐτός ὁ κόσμος, λοιπόν, εἶναι βέβαιο ὅτι δέν ἔχει μέλλον καί προοπτική, ἀφοῦ συνεχῶς ἐξαντλεῖται σέ ἕνα πολιτισμό, πού μέρα μέ τή μέρα ἀπογοητεύει. Μιά παιδεία, πού ὁλοένα γίνεται περισσότερο ἀναξιόπιστη καί ἐπιτακτικά πιά θέτει σέ κίνδυνο τήν ὑπαρξή του καί ταυτόχρονα ἀποδιοργανώνει τά παιδιά καί τοὺς νέους μας.

Κατά συνέπεια πρέπει νά κατανοήσουμε, ὅτι χωρίς τοὺς νέους, δέν ἔχουμε αἴσθηση καί συναίσθηση τοῦ μέλλοντος. Ἀλλά, ἂν δέν ἔχουμε πιά νέους ἢ ἂν ἔχουμε νέους χωρίς νόημα, τότε ποία σημασία ἔχει ὁ κόσμος, τόν ὁποῖο ἅπαντες νομίζουν ὅτι φτιάχνουν καλύτερο;

Ἐδῶ - λοιπόν - θρίσκειται καί ἡ εὐθύνη ἢ καλύτερα ἡ συν-εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας. Γιατί, πράγματι, οἱ νέοι ταυτίζονται μέ τήν ἐλπίδα. Ὅχι γιατί ἀπλᾶ θά παραλάβουν ἀπό ἐμᾶς καί θά συνεχίσουν ἕνα ἔργο, πού ἐμεῖς δέν προλάβσαμε ἢ δέν θέλαμε νά ὁλοκληρώσουμε, ἀλλά κυρίως γιατί πρέπει νά μάθουν νά δημιουργήσουν ἕνα καλύτερο κόσμο. Ἡ εὐθύνη μας - λοιπόν - ὡς ποιμένουσα Ἐκκλησία εἶναι, ὅτι οἱ ὁποῖες ἀνησυχίες μας, ἀκόμα κι ἂν αὐτές εἶναι προφητικές, πρέπει νά μετατραποῦν καί νά μετουσιωθοῦν σέ ὄντολογική

εὐθύνη, μέ σκοπό νά ἀγκαλιάσουμε ὁλόκληρη τήν προβληματική τῶν νέων μας, ἀπό τή γέννησή τους, μέχρι καί τήν ὠρίμανση καί, γιατί ὄχι, παρακαλῶ, μέχρι καί τοῦ θανάτου τοῦ κάθε ἀνθρώπου.

Γιά νά μπορέσουμε - ὅμως - νά πραγματώσουμε αὐτές τίς ἀνησυχίες μας, χρειάζεται νά ἐγκαινιάσουμε ἕναν τίμιο καί εἰλικρινῆ διάλογο, ὅπου θά λειτουργήσῃ κυρίως ἡ αἴσθηση καί ἡ ἀποδοχή τῶν συνομιλητῶν μας, δηλαδή τῶν νέων. Θά ὑπάρχει ἔντιμη συνεργασία καί ἀποδοχή σ’ αὐτό πού ὁ ἄλλος εἶναι καί πιστεύει, ὅσο διαφορετικό κι ἂν εἶναι ἀπ’ ὅ,τι εἴμαστε ἐμεῖς καί ἀπ’ ὅ,τι πιστεύουμε. Μέ τό διάλογο μέ τοὺς νέους καί γιά τοὺς νέους δημιουργοῦμε μιά κοινωνία ἀγάπης, πού μπορεῖ νά βοηθήσῃ ὅλους, νά μεταμορφώσει καί νά ἀλλάξῃ καί ταυτόχρονα νά μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπό τό αὐθαίρετο καί τό ἀτομικό καί νά μᾶς κάνει φίλους τῆς καθολικῆς ἀλήθειας.

Μέ ἄλλα λόγια, διάλογος μέ τοὺς νέους καί γιά τοὺς νέους δέν νοεῖται σάν μιά τυπική διαδικασία προσέγγισης, ἀλλά ὡς μιά ἐγκάρδια καί φιλική κίνηση μέ σταθερό ὁδηγὸ πάντοτε τήν ἀγάπη, πού ἐνῶναι ἐχθρούς καί φίλους.

Τίθεται, ὅμως, τό ἐρώτημα: Πῶς νά κάνεις διάλογο αὐτοῦ τοῦ εἶδους, ὅταν σκαλώνουμε στό ὀνομαζόμενο “χάσμα τῶν γενεῶν”, ὅπου ὁ καθένας μας εἶναι ἐλλειμματικός στήν ἀγάπη; Ὅταν θέλουμε νά μᾶς καταλαβαίνουν οἱ ἄλλοι, ἐνῶ ἐμεῖς δέν θέλουμε, οὔτε κἂν νά τοὺς ἀκοῦμε; Ὅταν ὅλοι μας ἐπαγγελλόμεθα τήν κακὸπιστη κριτική, ἢ ὅταν ὅλοι μας καταφρονοῦμε καί διαβάλλουμε ὁ ἕνας τόν ἄλλο; Καί δικαιώνεται ἐδῶ ὁ Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος, πού λέγει, ὅτι οἱ μοναχοὶ κατηγοροῦν τοὺς μοναχοὺς, οἱ ἱερεῖς τοὺς ἀρχιερεῖς καί ἀντιστρόφως, καί προσθέτω, οἱ λαϊκοὶ ὅλους καί ταυτόχρονα ὁ ἕνας τόν ἄλλο.

Πῶς, ἀλήθεια, νά κάνουμε διάλογό, ὅταν παραμένουμε ἐρμητικά κλεισμένοι στό Ἐγὼ μας καί δέν διατιθέμεθα νά ὑπερβοῦμε καί νά αὐθυπερβοῦμε τόν ἑαυτὸ μας;

Πρωτίστως καί κυρίως πρέπει νά προσέλθουμε σέ διάλογο, ἀφοῦ προηγουμένως κατανοήσουμε ὅτι οἱ ιδέες μας καί οἱ ἀπόψεις μας ἀπὸ μόνες τους δέν σώζουν καί δέν διασώζουν τίποτε, ὅσο καλές καί ἀληθινές κι ἂν εἶναι. Οἱ ιδέες καί οἱ ἀπόψεις μας θά ἔχουν ἀπήχηση μόνο ἂν δώσουμε τήν ἀληθινή καί ἔντιμη εἰκόνα, μόνο ὅταν ἐκφράζονται μέσα ἀπὸ τήν ἀγάπη. Ἔτσι, μέσα ἀπὸ τήν ἀγάπη ἔχουμε ὑποχρέωση νά τολμήσουμε, μέ πνεῦμα φιλόστοργο καί ὄχι κριτικό, νά ποῦμε στοὺς νέους μας, ὅτι ὑπάρχουν πάρα πολλά πράγματα πού ἡ δική τους φιλοσοφία δέν τὰ περιλαμβάνει. Ὅτι ὑπάρχουν ἄφθονα ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα ἀγνοοῦν τήν ἀλήθεια καί ἀκόμα, ὅτι ὑπάρχουν πολλά ἀνθρωπιστικά ἐνδιαφέροντα πού γίνονται χωρίς τήν ἀγάπη. Ἐπίσης νά τοὺς ποῦμε, ὅτι καθημερινὰ ἐπιχειροῦνται τόσες ἀλλαγές καί μεταρρυθμίσεις, πού κάνουν δυσκολότερη τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ὅτι τολμοῦνται τόσες ἐπαναστάσεις, πού μεγαλώνουν τὴ

σύγχυση. Ότι τούς υπόσχονται άφθονους ψευδοπαράδεισους, πού έμπλουτίζουν τό ζωώδη εϋτυχισμό τους και τούς οδηγούν κατ' ευθείαν στό θάνατο. Τέλος, νά πούμε στους νέους μας, ότι στή ζωή γίνονται τόσες αυθαιρεσίες, πού δέν είναι έλευθερία, τόσες άρνήσεις, πού εξέλισσονται σε υποδουλώσεις, τόσες γνώσεις, πού δέν είναι σοφία.

Άποκλειστικός μας στόχος είναι σ' αυτή τήν προσπάθεια προσέγγισης και διαλόγου νά γίνουμε κοινωνοί και συκοινωνοί των προβλημάτων, των άνησυχιών, αλλά και των όραμάτων των νέων μας και όχι νά κυριαρχήσουμε στή ζωή τους ή νά τούς κάνουμε όπαδούς μας. Νά τούς πείσουμε, ότι όλοι είμαστε υπεύθυνοι σ' ένα κόσμο πού προβάλλει. Νά τούς πείσουμε, ότι οι πραγματικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις έρχονται μέσα από τό δικό μας άγισμό και έτσι αποκτούμε τά εχέγγυα των σοφών και των δασκάλων. Νά τούς διαβεβαιώσουμε, ότι ή όρθόδοξη χριστιανική μας πίστη είναι υπόθεση προσωπική και ότι ό Θεός μας δέν είναι αντίπαλος, αλλά βοηθός και υπερασπιστής του ανθρώπου. Και ότι ή Έκκλησία του Χριστού είναι τό άπάνεμο λιμάνι, πού τούς περιμένει. Νά τούς αποκαλύψουμε, ότι ό Θεός του Σταυρού και της Άνάστασης είναι δίπλα τους και τούς περιμένει, νά συνεργασθούν μαζί Του, στή νέα χιλιετία πού είναι έμπρός τους.

Άν αυτούς τούς στόχους και όχι μόνον αυτούς κατορθώσουμε νά τούς προβάλουμε, τότε είναι βέβαιο ότι έχουμε υπερβεί τό ύποκριτικό μας ενδιαφέρον και τήν έπαγγελματική μας ρουτίνα. Και θά κατορθώσουμε τό "χάσμα των γενεών", πού άνέφερα προηγουμένως, νά τό καλύψουμε. Ένας σύγχροος θεολόγος της Όρθόδοξης Έκκλησίας λέγει: "Τό νά μήν άναγνωρίζουμε τά λάθη μας είναι τό μεγαλύτερο έμπόδιο γιά τήν προσωπική μας καταξίωση. Έχουμε χρέος - συνεχίζει - νά μιλάμε ένσυνείδητα και άνυπόκριτα γιά τίς παραλείψεις και τά λάθη μας."

Έπομένως, είναι ανάγκη νά αντίληφθοϋμε άπαντες, ότι αφήσαμε πίσω τήν παλαιά εποχή και άνοιξαμε τή νέα χιλιετία και όφείλουμε νά εργασθοϋμε σ' αυτή τή νέα φάση της Ιστορίας και νά πάρουμε γενναίες και θαρραλέες αποφάσεις μέ σοβαρότητα και υπευθυνότητα.

Σήμερα πού άνοίχθηκε αυτή ή συζήτηση γιά όργανωμένη δραστηριοποίηση της τοπικής μας Έκκλησίας στό χώρο της νεότητας και των προβλημάτων της, πρέπει, νομίζω, νά αποφασίσουμε όλοι μας, ότι θά είμαστε έντιμοι και ξεκάθαροι άπέναντι στους νέους και τή ζωή τους και ότι θά τούς προσκαλέσουμε και θά τούς προκαλέσουμε ταυτόχρονα σ' ένα διάλογο, πού θά μιλήσουμε γιά τό ήθος, τό ύφος και τήν ευθύνη τους άπέναντι της κοινωνίας και του μέλλοντος. Και νά γνωρίζουμε ότι οι νέοι ζητούν τό γνήσιο, τό άληθινό και τό αυθεντικό, παρά τήν αντίθετη εικόνα πού δείχνουν σε κάποιες περιπτώσεις. Ό άνυπόκριτος νεανικός τους ένθουσιασμός μās φανερώνει ότι βρίσκονται σε

μία διαρκή αναζήτηση και ότι άπεχθάνονται κάθε σκοπιμότητα και ύποκρισία.

Στόν νέο αιώνα πού άνέτειλε, στή νέα χιλιετία πού ήδη διανύουμε, ό πλανήτης μας βιώνει κοσμοϊστορικές αλλαγές. Ό 20ός αιώνας, ό αιώνας των μεταβολών, των ανακατατάξεων και της τεχνολογικής επανάστασης, έδωσε τή θέση του στόν αιώνα της πληροφορίας. Ό άνθρωπος και ιδιαίτερα οι νέοι μας βρίσκονται άπέναντι σε έρωτήματα πού άπαιτούν σύγχρονες άπαντήσεις. Ή μάλλον, γιά νά ακριβολογώ, τά παλιά και ύπαρκτά προβλήματα ζητούν σύγχρονες άπαντήσεις. Είναι - λοιπόν - χρέος μας νά αναλάβουμε ρόλο. Και ή Όρθόδοξη Έκκλησία έχει ρόλο, τόν όποιον άνιχνεύουμε σήμερα. Ή Όρθόδοξη Έκκλησία και μάλιστα έμείς της διασποράς καλούμαστε νά πρωταγωνιστήσουμε χρησιμοποιώντας όλα τά "όπλα" και τά μέσα της νέας εποχής. Όφείλουμε νά μιλήσουμε στους νέους και στό λαό μας τή γλώσσα του 21^{ου} αιώνα. Όφείλουμε νά άγκαλιάσουμε τό σύγχρονο άνθρωπο και τούς νέους μας και νά τούς δώσουμε άπαντήσεις στά καθημερινά του προβλήματα. Όφείλουμε, ως ή "Μία, Άγία, Καθολική και Άποστολική Έκκλησία", νά πραγματοποιήσουμε εξάπαντος τήν άποστολή μας.

Τό έρώτημα είναι : Άν έμείς, ως άγωνιούσα Έκκλησία, έχουμε πράγματι τή θέληση και τήν στερεή άπόφαση νά βοηθήσουμε και νά συμπαρασταθοϋμε άποτελεσματικά και τελεσφόρα στους νέους μας, στό ξεκίνημα της νέας εποχής, της νέας χιλιετίας, μέ άγάπη και κατανόηση, ή άν θά εξακολουθήσουμε, μαζί μέ τήν ύπόλοιπη κοινωνία, νά τούς προκαλούμε και νά τούς σκανδαλίζουμε. Προσοδοκώ τό πρώτο και άποστρέφομαι τό δεύτερο.

Σας εύχαριστώ!

ΟΜΙΛΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΑΛΑΠΑΤΑ, ΙΕΡΑΤΙΚΩΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝΟΣ HARROW & DISTRICT.

Ή Νεολαία και ή Έκκλησία

Κατ' αρχάς έχω τή συνείδηση ότι άπευθύνομαι σέ κληρικούς, οι όποιοι έχουν πάντα στό κέντρο του ποιμαντικού ενδιαφέροντός τους τήν Νεολαία, πού είναι και τό θέμα πού μās άπασχολεί στήν εισήγηση αυτή. Οι περισσότεροι από έμάς έχουμε και συγκεκριμένες έμπειρίες στό άντικείμενο αυτό και όπωσδήποτε έχουμε και ιδέες. Τό άποδεικνύει ή ίδια πράξη.

Έκ δευτέρου, νά μου επιτρέψετε νά άσχοληθώ μόνο μέ τήν περίπτωση των έλληνόφωνων Ένοριών, γιατί ό χρόνος δέν μου επιτρέπει νά άσχοληθώ μέ τίς άγγλόφωνες, άφού ούτως ή άλλως αυτό θά

ήταν ένα μάλλον διαφορετικό θέμα.

Επιτρέψτε μου νά αναφέρω αυτά που ήδη γίνονται σήμερα, τα οποία θέβαια γίνονται γιατί οργανώνονται από έμās τούς κληρικούς και τούς ποιμένες των Ένοριών μας, οί όποιοι είμαστε άκρως εύαισθητοποιημένοι στόν τομέα αυτό :

Θείες Λειτουργίες στό 'Αγγλικά.

Αυτές προγραμματίζονται μέ πολλή αγάπη πρός τήν Νεολαία μας και μέ πολλές θυσίες, αλλά συνήθως τελούνται οποραδικά και σέ ημέρες και ώρες πού δυστυχώς δέν βολεύουν τούς Νέους, γιά τούτο δέν έχουμε άθροά συμμετοχή.

Φεστιβάλ Νεολαίας.

Τέτοια έχουν οργανωθεί στό παρελθόν στό Βόρειο και ΒΔ Λονδίνο και στήν Κεντρική 'Αγγλία. 'Η πρωτοβουλία άνήκε σέ έμπνευσμένους Έρεείς. Είχαν έπιτυχία. Όμως χαρακτηρίζονται από οποραδικότητα και άσυνέχεια.

Συνέδρια Νεολαίας.

Οργανώνονται από τήν Έρά 'Αρχιεπισκοπή. Άφορούν τούς Νέους τού Λονδίνου μόνο. Σ' αυτά φαίνεται μιά έντονη άδυναμία προσέλευσης τής μεγάλης μάζας των Νέων τής Όμογένειας.

Επικοινωνία μέ φοιτητές.

Αυτή κανονίζεται μέ πρωτοβουλία των έντεταλμένων Έρεών-Έφημερίων σέ Πανεπιστήμια. 'Η μή συστηματική όμως παρουσία τής Έκκλησίας στό 'Ιδρύματα αυτά δέν παρέχει τή δυνατότητα τής σωστής και ολοκληρωμένης ποιμαντικής προσφοράς πρός τούς φοιτητές.

Έκδηλώσεις πνευματικές.

Φαίνεται πώς μερικές - ελάχιστες - Κοινότητες/Ένορίες οργανώνουν Μελέτη Άγίας Γραφής, έκτακτες όμιλίες, ή και άλλες πνευματικές εκδηλώσεις, μέ σκοπό τήν προσέλευση τής Νεολαίας. Κι αυτές οί εκδηλώσεις δέν οργανώνονται τακτικά, συνήθως δέν υπάρχει ύλικοτεχνική ύποδομή και ύποστήριξη, και κάποτε τά άτομα πού αναλαμβάνουν νά καλέσουν και νά ήγηθούν τέτοιων εκδηλώσεων είναι τελείως άκατάλληλα.

Συμμετοχή Νέων και Νεανίδων σέ Κοινοτικές Έπιτροπές.

Είναι σχεδόν άνύπαρκτη. Ό μέσος όρος ηλικίας των Έκκλ. Έπιτρόπων - από τήν παρατήρηση και όχι από έρευνα - γνωρίζουμε πώς είναι άρκετά ύψηλός. Επίσης, όσον άφορά τίσ Βοηθητικές Άδελφότητες, έχω άκούσει μέ τά ίδια τά αυτιά μου, από Κυρίες Συμβουλίου, πώς δέν θέλουν νά χρησιμοποιείται ό όρος "και Δεσποινίδων" στόν τίτλο τής Άδελφότητας, γιατί θέβαια δέν έχουν καμμία διάθεση νά έχουν στό Συμβούλιό τους και Νεαρές κοπέλες.

Τά παραπάνω γνωρίζουμε από τήν έμπειρία μας πώς γίνονται σήμερα. Υπάρχουν όπωσδήποτε πολλά πού θά μπορούσαν νά γίνονται, αλλά γιά πολλούς και διάφορους λόγους δέν γίνονται.

Τό σημαντικώτερο ίσως από εκείνα πού δέν γίνονται είναι τό ότι δέν έρωτούνται οί Νέοι γιά τό τί άκριβώς θά προτιμούσαν εκείνοι. Πολλές φορές

οργανώνουμε εκδηλώσεις έμείς γι' αυτούς. Ένώ τό σωστό και δίκαιο θά ήταν νά καλούνταν εκείνοι οί ίδιοι νά οργανώσουν κάτι γιά τούς έαυτούς τους. Έμείς θά μπορούσαμε τότε νά καυχηθούμε γιά τό γεγονός ότι οί Νέοι μας συναντούνται σέ εκκλησιαστικούς και κοινοτικούς χώρους και διασκεδάζουν - μέσα στό Έλληνικό και Όρθόδοξο ύφος και ήθος - ή κάνουν διάφορες δραστηριότητες.

Ίσως αν έρωτούσαμε τούς ίδιους τούς Νέους, μέσω ειδικού έρωτηματολογίου, ή μέ άλλο τρόπο, ίσως τότε νά ξεκαθάριζε λίγο τό τοπίο. Υποψιάζομαι πώς δύο από τίσ συχνότερες άπαντήσεις πού θά άκούγαμε από τούς Νέους θά ήταν : "Θέλουμε κάτι πού νά τό καταλαβαίνουμε" "Θά προτιμούσαμε κάτι σύγχρονο και έλκυστικό".

Κι αν τούς ζητούσαμε νά μās εξηγήσουν τό "σύγχρονο και έλκυστικό" ύποθέτω πώς θά άκούγαμε λέξεις όπως : άθλητισμός, μουσική, χορός, διαδίκτυο και ταξίδια.

Αν θά θέλαμε τώρα νά γίνουμε λίγο πίο πρακτικοί, και νά συζητήσουμε συγκεκριμένες και εφαρμόσιμες ιδέες, θά είχα νά προτείνω τά παρακάτω: Τέλεση Θείας Λειτουργίας στ' Αγγλικά, κάθε Κυριακή, κάπου στό Λονδίνο. Τακτικές συναντήσεις, ήμερίδες και διήμερα συνέδρια, μέ ποικίλο πρόγραμμα. Τήν όργάνωση νά τήν κάνουν οί ίδιοι οί Νέοι.

Σύγκληση Κληρικολαϊκού Συνεδρίου, πού θά προετοιμασθεί από Μικτή Κληρικολαϊκή Έπιτροπή. Ένα από τά κύρια θέματα νά είναι ή Νεολαία. Τό Συνέδριο νά λάβει συγκεκριμένες αποφάσεις γιά άμεση δράση, και νά καθορίσει θεωρητικό πλαίσιο και ύλικοτεχνική ύποδομή.

Σύσταση Άνωτάτου Πανομογενειακού Συμβουλίου Νεολαίας, πού θά αποτελείται από :

- Νεολαίους (άπό τό Λονδίνο και τήν Έπαρχία)
- Έπιλεγμένους Κληρικούς
- Έκλεκτούς λαϊκούς.
- Διορισμός μόνιμου έρμισθου Έκτελεστικού Γραμματέα τού Συμβουλίου.

Σύσταση μόνιμης Υπηρεσίας Άκρόασης και Έπικοινωνίας Νέων.

- Όπως οί "Σαμαρείτες"
- 24-ώρου λειτουργία
- Έπανδρωμένη από κατάλληλα άτομα, έπιλεγμένα άπό τό Α.Π.ΣΥ.Ν.

Ποιμαντική φροντίδα φοιτητών, ιδιαίτερα των έρχομένων άπό Έλλάδα και Κύπρο :

- Διορισμός έντεταλμένου Έερά
- Έδρυση Γραφείου Υποδοχής και Έξυπηρέτησης Φοιτητών, πού θά ύπόκειται στό Α.Π.ΣΥ.Ν.

Μέ πρωτοβουλία των κατά τόπους Κοινοτήτων / Ένοριών νά ίδρυθούν Internet Cafes. Πιστεύω ότι αυτή θά είναι μιά πολύ δημοφιλής ιδέα και θά προσελκύσει πάρα πολλούς Νέους.

Εύχομαι τά παραπάνω νά βοήθησαν λίγο στήν τρέχουσα συζήτηση γύρω άπό τό σπουδαίο θέμα τής σχέσης Νεολαίας και Έκκλησίας, πού όλους μās ενδιαφέρει και μās άπασχολεί σοβαρά.

Ἡ Χριστιανικὴ καὶ Κατηχητικὴ
ἐκπαίδευση καὶ τὰ προβλήματα της.

Τὸ πρῶτο ἐρώτημα πού μοῦ ἔθεσε ἕνας ἱερέας μιάς ἄλλης Ἀρχιεπισκοπῆς, πού ζητοῦσε νά μάθει γιὰ τὴ διακονία μου στὴν ἐνορία ἦταν : “Ἐχετε νεολαία;” Ἐπειδὴ, ἡ παρουσία νεολαίας σέ μιά ἐνορία εἶναι μιά ἔνδειξη ἀνάπτυξης, ζωτάνιας καὶ πληρότητας, γιατί ὅσο κι ἂν οἱ νέοι ἀποτελοῦν

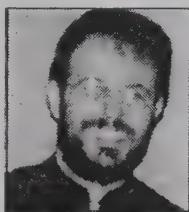

Πρεσβύτερος
Ἰωάννης Hookway

τό αὐριο τῆς ἐκκλησίας, ἄλλο τόσο ἀποτελοῦν καὶ τὸ σήμερα, καὶ ἡ ἐκκλησία ὑποφέρει στὴν ἀπουσία τους. Σήμερα, ὅταν ἡ κοινωρία ἐξασκεῖ μιά ἀντίθετη δύναμη πρὸς τὴ Χριστιανικὴ πίστι, μιά ἐνορία μέ νεολαία μαρτυρεῖ τὴν ὑπαρξή καὶ τὴν ἐπιτυχία τοῦ κατηχητικοῦ τῆς ἔργου καὶ τοῦ ἔργου τῆς γιὰ τοὺς νέους.

Ναί, ἔχουμε νέους ἀνθρώπους στὴν ἐκκλησία, εἶναι ἡ ἀπάντησή μας, ἀλλὰ πολὺ συχνά ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας δέν τοὺς ἀγγίζει γιατί μποροῦν πὸ εὐκόλα νά συντονιστοῦν στὴ φωνή τοῦ κόσμου. Μπορεῖ νά εἶναι λίγοι σέ ἀριθμὸ κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία ἀλλὰ εὐκαιριακά ἢ συχνά συμμετέχουν στὴν ἐκκλησία γιὰ μιά βάπτισή, ἕνα γάμο ἢ ἕνα μνημόσυνο. Οἱ βουλευτές, οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ πού ἔρχονται γιὰ παράδειγμα στὴν Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τὸ Πάσχα μένουν κυριολεκτικὰ ἀναυδοὶ μπροστὰ στὸν ἀριθμὸ τῶν νέων ἀνθρώπων πού κατακλύζουν τὸ ναό. Ἄλλοι τόσοὶ ἔρχονται στὴν ἐκκλησία μέσα ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ σχολεῖο. Ἐπομένως, ναί ἔχουμε νεολαία, νέους πού ἀναμένουν νά φωτιστοῦν.

Αὐτὸ πού μᾶς λείπει σήμερα, στὸν Ἅγιον Δημήτριο γιὰ παράδειγμα, εἶναι μιά δυνατὴ παράδοση στοῦ κατηχητικοῦ ἔργο. Ἄν οἱ νέοι παραμένουν στὴ μεγάλη πλειοψηφία ἀκατήχητοι, ὁ ἱερέας τῆς ἐκκλησίας ἔχει ὑποχρέωση νά ἀναγνωρίσει καὶ νά ἀντιμετωπίσει τὸ πρόβλημα καὶ νά τοποθετήσῃ τὴν ὀργάνωσή τοῦ κατηχητικοῦ

Διάκονος
Κυπριανὸς Κουντούρης

ἔργου στὴν ἐπικεφαλίδά τῶν προτεραιοτήτων του. Ὅχι μόνο τὸ κατηχητικὸ ἔργο πού ἀπευθύνεται στοὺς νέους ἢ τὰ παιδιά, ἀλλὰ τὴν ὅλη χριστιανικὴ ἐκπαίδευση τῶν γονέων ἐπίσης καὶ τῆς ἐνορίας γενικότερα. Πόσοι νονοὶ δέν βλέπουν τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως γιὰ πρώτη φορά ὅταν βαπτίζουν; Ἐνῶ πότε καὶ πόσες φορές δέν εἶναι ἱκανοὶ ἔστω καὶ νά τὸ διαβάσουν;

Ὅταν μιλοῦμε γιὰ Κατήχηση καὶ γιὰ Χριστιανικὴ Ἐκπαίδευση, θά πρέπει νά ἔχουμε ὑπ' ὄψιν ὅτι δέ μιλοῦμε γιὰ κάτι ἐπιπρόσθετο πού προσφέρουμε, κάτι ξεχωριστό ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς κοινότητας γιὰ νά κάνουμε “καλύτερους” τοὺς νέους. Γιατί ἡ ζωὴ στὴ Χριστιανικὴ κοινότητα μᾶς κατευθύνει στὴν πίστι μας καὶ ἡ Χριστιανικὴ ζωὴ δέν διασπᾶται ἀλλὰ ἀποτελεῖ ταυτόχρονα διδασκαλία καὶ μάθησι, προσευχή καὶ εὐχαριστία, μαρτυρία καὶ διακονία.

Ὁ σκοπὸς καὶ οἱ στόχοι τῆς Κατήχησης καὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς δέν εἶναι ἡ ἀπόκτηση γνώσεων ἀλλὰ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὁ σκοπὸς καὶ ὁ στόχος τῆς ζωῆς σέ μιά Χριστιανικὴ κοινότητα πού εἶναι ἡ δόμηση τῆς σχέσης τοῦ μέλους μέ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ φωτισμὸς τοῦ προσώπου ἐν Χριστῷ. Ἡ Χριστιανικὴ κατήχησις ξεκινᾷ μέ τὸν ἐκκλησιασμὸ τοῦ βρέφους καὶ τὸ σαραντισμὸ, συνεχίζεται μέ τὴ Βάπτισή καὶ τὸ Χρίσμα καὶ ὁλοκληρώνεται μέ τὴ συμμετοχὴ στὴ Θεία Εὐχαριστία. Δέ χρειάζεται τίποτε ἄλλο γιὰ τὴ σωτηρία.

Μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια, ὅλα ὅσα συζητοῦνται καὶ διδάσκονται μέ τὴν κατήχησις ἀποτελοῦν μιά προετοιμασία γιὰ μιά πληρέστερη συμμετοχὴ στὴ Θεία λατρεία. Μποροῦν νά γίνουν κατανοητὰ μόνο στὰ πλαίσια τῆς ζώσας ἐμπειρίας μιάς Χριστιανικῆς κοινότητας μέ ἐπίκεντρο τὴ Θεία Λειτουργία. Ἡ κατήχησις μᾶς διδάσκει τὴν ἐμπειρία τῆς ἐκκλησίας. Πρῶτα “γευόμαστε” καὶ μετὰ “βλέπουμε” γιὰ νά καταλάβουμε ὅτι “Χριστὸς ὁ Κύριος”. Δέν ἦταν μέ τὴν ἐξήγησι τῶν γραφῶν πού ἀνοῖξαν τὰ μάτια τοῦ Λουκᾶ καὶ τοῦ Κλεόπα γιὰ νά ἀναγνωρίσουν τὸν νεκρὰ ἀσπαστὴν Κύριο. “Ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ.” Ἀλλὰ οἱ μαθητές, σ' ὅλη τὴν πορεία πρὸς τοὺς Ἑρμαούς, παρέμεναν ἀνυποψίαστοι. Ἀνοίχτηκαν τὰ μάτια τους καὶ κατάλαβαν ποιὸς εἶναι, ἀπόκτησαν ἐπίγνωση τῆς παρουσίας του “ἐν τῇ κλάσῃ τοῦ ἄρτου”. Καὶ κατάλαβαν μετὰ γιατί ἔκαιγε ἡ καρδιά τους καθὼς τοὺς μιλοῦσε στοῦ δρόμο καὶ τοὺς ἐρμήνευε τίς γραφές.

Ὡς κατηχητές, λοιπόν, καί ὡς δάσκαλοι τῆς Χριστιανικῆς ἀγωγῆς εἶναι ζωτικό νά βοηθήσουμε τοὺς κατηχούμενους (νέους, παιδιά, γονεῖς) νά ἀποκτήσουν θετικά ἐπίγνωση τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς τους ταυτότητας καί νά τοὺς καταστήσουμε κοινωνοὺς τοῦ θιώματος τῆς Ἐκκλησίας. Νά τοὺς ὀδηγήσουμε στήν ἐπίγνωση τῆς ὅλης ζωῆς πού εἶναι ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ζωὴ δέν διδάσκεται παρὰ μόνο ἀπὸ τὴ βίωση τῆς προσωπικῆς σχέσης.

Ἡ μέγιστη ἀνάγκη γιὰ τὴν ἀνάπτυξη Κατηχητικοῦ ἔργου καί Χριστιανικῆς ἐκπαίδευσης οἱς ἐνορίες μας καταδεικνύεται καθημερινά: ἀπὸ τοὺς ἀναδόχους πού δέν ἔχουν ἀκούσει ἢ δέν ἔχουν διαβάσει ποτέ τους τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, ἀπὸ τοὺς ἐνορίτες πού δέν ἄκουσαν ποτέ γιὰ ἐξομολόγηση (πού εἶναι τὰ κουτιά γιὰ τὴν ἐξομολόγηση; ρωτοῦσε κάποιος πού σύνδεσε τὴν εἰκόνα τῆς ἐξομολόγησης μέ τὸν τρόπο πού αὐτὴ γίνεται στὴ Ρωμαιοκαθολικὴ ἐκκλησία), ἢ ἀπλούστατα ἀπὸ τὴν ἀπουσία νέων ἀπὸ τίς Κυριακάτικες Λειτουργίες. Οἱ νέοι τῆς ἡλικίας τῶν 13 ὡς 25, πού σπάνια θρίσκονται ἀνάμεσα στὸ ἐκκλησίασμα, εἶναι ἴσως ἐκεῖνη ἡ ὁμάδα πού περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη ψάχνει νά βρεῖ μιὰ κατεύθυνση στὴ ζωὴ.

Στὴν Κοινότητά μας, γιὰ παράδειγμα, εἶναι ὑπαρκτὴ ἡ ἀνάγκη νά ἀναβαθμίσουμε τὴν κατηχητικὴ ἐκπαίδευση. Χρειάζεται νά προσελκύσουμε περισσότερα παιδιά, νά αὐξήσουμε τοὺς κατηχητές πού εἶναι σέ θέση νά διδάξουν τὰ μαθήματα, νά ἀναπτύξουμε ἓνα δομημένο πρόγραμμα μαθημάτων (syllabus) γιὰ τίς διαφορετικὲς ἡλικίες καί ἀνάγκες, νά ἐπιλέξουμε καί νά ἔχουμε διαθέσιμες τίς πρὸ κατάλληλες πηγές, τὰ ὑλικά, τὰ μέσα καί τίς δραστηριότητες γιὰ μιὰ σωστὴ κατὴχηση, πού νά κινεῖται μέσα στὸ Ὁρθόδοξο πνεῦμα τῆς κατὴχησης. Αὐτὸ εἶναι ζωτικό γιὰ τὴν παρούσα γενιά τῶν παιδιῶν ἡλικίας τριῶν-τεσσάρων - 10 χρόνων. Γιὰ νά τὰ κερδίσει καί νά τὰ κρατήσει ἡ ἐκκλησία. Ἐπιβάλλεται νά τὰ βροῦμε αὐτὰ τὰ παιδιά, νά τὰ γνωρίσουμε, νά διαθέσουμε χρόνο γι' αὐτά, νά διακονήσουμε τίς ἀνάγκες τους, νά τὰ ἀγαπήσουμε.

Ἄν οἱ ἐκκλησίες μας εἶναι ἄδειες ἀπὸ νέους, αὐτὸ σημαίνει ἐν μέρει ἀποτύχουμε στὸ νά τοὺς κατηχήσουμε. Ἡ κατὴχηση καί ἡ Χριστιανικὴ ἐκπαίδευση δέν εἶναι ἀπλῶς ἓνα μάθημα, ὅπως εἶδαμε καί πρὶν, ἀλλὰ ἔχει μιὰ εὐρύτερη ἔννοια γιατί ἀναφέρεται στὴν ὅλη κίνηση νεολαίας τῆς κάθε

ἐνορίας. Ἡ ἐνοριακὴ ζωὴ θά μπορούσε νά ἀποτελέσει ἀφ' ἑαυτῆς τὴν κατηχητικὴ τῆς δραστηριότητα ὅπου παραδείγματος χάριν οἱ νέοι τῶν 18 χρόνων θά μπορούσαν νά διδάσκουν τοὺς μικρότερους, νά διοργανώνονται ἑορτασμοὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς χρονιᾶς γιὰ νά τιμηθοῦν θρησκευτικὲς καί ἐθνικὲς γιορτές, νά διοργανώνονται ἐξορμήσεις, θεατρικὲς ὁμάδες, χορωδίες, συμμετοχὴ στὴ λατρεία, κατασκηνώσεις, συλλογὴ χρημάτων κ.λ.π. Ἐχοντας μεγαλώσει καί κατηχηθεῖ μέσα ἀπὸ τὴν ἐνορία οἱ νέοι αὐτοὶ μέ τὴ σειρά τους θά ὑπηρετήσουν τὴν ἐκκλησία καί θά μεταδώσουν στὰ παιδιά τῆς ὅτι πῆραν καί αὐτοί.

Ὑπάρχουν ἀντικειμενικὲς δυσκολίες καί προβλήματα πού ἀντιμετωπίζονται στὸ κατηχητικό ἔργο. Πέρα ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἡ σημερινὴ κοινωνία βλέπει μέ ἀδιαφορία καί χλευασμὸ μιὰ τέτοια προσπάθεια, οἱ συνθῆκες στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ μας εἶναι πολὺ δυσκολότερες ἀπὸ ὅτι στὴν Ἑλλάδα ἢ στὴν Κύπρο ὅπου τὰ παιδιά μεγαλώνουν σέ ἓνα περιβάλλον ὀρθόδοξο καί τουλάχιστον ὄχι ἐχθρικό.

Ἡ χριστιανικὴ ἀγωγή περνᾷ μιὰ κρίση σήμερα στὴν ἀγγλικὴ κοινωνία. Αὐτὸ ὅμως πού μπορεῖ νά λειτουργεῖ ὡς ἀδυναμία καί πρόβλημα, μπορεῖ ταυτόχρονα νά λειτουργήσῃ καί ὡς μηχανισμὸς προστασίας καί συσπείρωσης ἂν καταστήσουμε ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ἐπιβίωσης τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς. Τὸ ὥραριο βέβαια καί οἱ συνθῆκες ἐργασίας δέν ἔρχονται ἀρωγοὶ σέ αὐτὸ τὸ ἔργο. Τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἐορτολόγιο τῆς ὀρθόδοξης ἐκκλησίας διαφέρει ἀπὸ τὸ δυτικὸ π.χ. Πάσχα, δυσχεραίνει ἀκόμα περισσότερο τὰ πράγματα ἀπὸ πλευρᾶς ὀργάνωσης καί χρόνου καί συμμετοχῆς στὴ λατρεία. Ἀπὸ πολλοὺς προβάλλεται ὡς πρόβλημα καί ἡ γλῶσσα πού χρησιμοποιεῖται στὴ λατρεία. Οἱ ἀσχολίες, ἡ ἀδιαφορία ἢ καί ἡ ἐχθρότητα ἀπὸ μέρους τῶν γονιῶν εἶναι ἀκόμα ἓνας ἀρνητικὸς παράγοντας. Τέλος, ἡ ἀπουσία ὀργανωμένης προσφορᾶς τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς στὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα περιορίζει σημαντικὰ τὴν ἐπαφὴ τῶν παιδιῶν μέ τὸ ἀντικείμενο σέ εὐκαιριακὲς ἀναφορές.

Μπορεῖ, ὅπως εἶπαμε προηγουμένως, ἡ κατὴχηση νά ἔχει αὐτὴ τὴν πλατιά ἔννοια τῆς συμμετοχῆς στὴ ζωὴ τῆς ἐνορίας καί νά μὴν εἶναι ἀπλῶς μάθημα μέ ξερὲς γνώσεις, ἀλλὰ χρειάζεται νά ἀναπτυχθεῖ ἓνα πρόγραμμα προσφορᾶς τῆς κατὴχησης καί τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς γενικότερα. Γιὰ νά θυμηθοῦμε τὰ λόγια τοῦ Ἀπ. Παύλου: “ἐγὼ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ’ ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα

καί οὐ θρῶμα· οὐπω γάρ ἠδύνασθε...”. Χρειάζεται ἐπομένως νά σκύψουμε πάνω ἀπὸ τὸ θέμα αὐτὸ μὲ ἀγάπη, μὲ φρόνηση καί σοφία καί νά προγραμματίσουμε σωστά καί σταθερά τὴν πορεία μας.

Πῶς γίνεται σήμερα ἡ κατήχησις στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων;

Διάφορες κοινότητες ἀντιμετωπίζουν τὸ θέμα μὲ διαφορετικούς τρόπους καί ἀπευθύνονται σὲ διάφορα ἐπίπεδα. Στὸ ἐπίπεδο τῶν ἐνηλίκων διοργανώνονται κύκλοι Ἀγίας Γραφῆς στὰ ἑλληνικά ἢ στὰ ἀγγλικά. Ὑπάρχει ἕνα περιορισμένο κίνημα νεολαίας πού προσανατολίζεται περισσότερο στὴν κοινωνικοποίηση τῶν νέων μέσα στὴν ἐκκλησία. Στὰ περισσότερα ἐκκλησιαστικά σχολεῖα διοργανώνονται μηνιαῖοι ἐκκλησιασμοὶ ἢ μαθήματα ἀπὸ τοὺς κληρικούς πρὸς τὰ παιδιά. Σὲ κάποιες Κοινότητες γίνεται κατηχητικὸ μάθημα κατὰ τὴ διάρκεια τῆς λατρείας, μέσα ἢ ἔξω ἀπὸ τὸ ναό. Ἀλλοῦ δηλαδὴ διακόπτεται ἡ λατρεία καί γίνεται μάθημα στὰ παιδιά μέσα στοῦ ναοῦ, ἐνῶ ἄλλοι ἀποσύρονται τὰ παιδιά ἀπὸ τὴ λατρεία καί διδάσκονται παραπλεύρως σὲ κάποια αἶθουσα ἀπὸ λαϊκούς κατηχητές. Ὑπάρχουν Κοινότητες ὅπου δὲν γίνεται τίποτε ἀπὸ αὐτὰ γιὰ διάφορους λόγους πού θὰ μπορούσαν νά ἀναφερθοῦν στὴ συζήτηση πού θὰ ἀκολουθήσει.

Κάθε μία ἀπὸ τίς δραστηριότητες πού ἀναφερθήκαμε παρουσιάζει δυνατότητες καί ἀδυναμίες.

Οἱ κύκλοι Ἀγίας Γραφῆς, γιὰ παράδειγμα, προσελκύουν ἕνα περιορισμένο ἀριθμὸ ἀτόμων, καί χωρὶς τὴν ὀρθὴ καθοδήγηση καί ἐπιστασία, μποροῦν πολὺ εὐκόλα νά ὀδηγηθοῦν σὲ εὐαγγελικά-προτεσταντικά πρότυπα, ἰδίως ὅταν οἱ κατηχητές δὲν εἶναι κατάλληλα καταρτισμένοι, ὅταν τὰ θέματα εἶναι ἀσχετα ἢ ἀσύνδετα μὲ τὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καί ὅταν αὐτοὶ οἱ κύκλοι μελέτης γίνονται ἀποκομμένοι ἀπὸ τὸ λειτουργικὸ σῶμα, χωρὶς οἱ μετέχοντες στοὺς κύκλους νά μετέχουν καί στὰ δρώμενα τῆς ἐνορίας.

Οἱ μηνιαῖοι ἐκκλησιασμοὶ κατὰ τὴ λειτουργία τῶν ἑλληνικῶν σχολεῖων ἀποτελοῦν ἕνα ἄριστο ἐργαλεῖο γιὰ τὸ κατηχητικὸ ἔργο καί τὴ χριστιανικὴ ἀγωγή τῶν παιδιῶν μέσα ἀπὸ τὴ λατρεία. Ὁ ὑπεύθυνος κληρικὸς μὲ τοὺς συνεργάτες του μποροῦν στίς παιδικές λειτουργίες νά διακόπτουν καί νά ἐξηγοῦν στὰ παιδιά τὰ διάφορα μέρη τῆς Θείας Λειτουργίας, τοὺς συμβολισμούς πού ἔχουν

τὰ λατρευτικὰ σκεύη, τὰ μέρη τοῦ Ναοῦ, τὴν ἀγιογραφία κλπ. Παράλληλα, τὰ παιδιά μποροῦν νά μάθουν νά ψάλλουν ἀπλούς ὕμνους, τὸ “κύριε ἐλέησον”, τὸν τρισάγιο ὕμνο κλπ. Μαθαίνουν ἔτσι νά βιώνουν λειτουργικὰ τὴ συμμετοχὴ στὴ λατρεία.

Στὴν “κλάση τοῦ ἄρτου”, δηλαδὴ στὴ Θεία Λειτουργία, ὅλοι οἱ μετέχοντες, ἐπίσκοπος, ἱερεῖς, διάκονοι, ψάλτες, παπαδάκια, λαὸς εἶναι χριστιανοὶ κατηχητές. Μὲ τὸν τρόπο πού ὁ καθένας στέκεται, προσέχει, συμπεριφέρεται, γενικά μὲ τὸν τρόπο πού ὁ καθένας μετέχει, ἡ σωματικὴ ἐμπειρία τῆς ἐκκλησίας ἀναβαθμίζεται ἢ ὑποβαθμίζεται. Διδάσκουμε στοῦ κατηχητικὸ μάθημα ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι μιὰ ἀπεικόνιση τῆς οὐράνιας βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὅπου ὁ καθένας ἀναγνωρίζει τὴν ταυτότητά του ὡς μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Διδάσκουμε ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία ἀλλάζει καί μεταμορφώνει τὴ ζωὴ μας. Ἡ ἐπιτυχία μας στὴ διδασκαλία αὐτῶν τῶν θεμάτων ἐξαρτᾶται σὲ πολὺ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὴν προσπάθεια συμμετοχῆς τοῦ ἐκκλησιασματος στὴ λατρεία. Ὅσο καλὲς καί ἂν εἶναι οἱ προθέσεις μας, χρειάζεται μέσω τῆς λατρείας νά εἴμαστε σὲ θέση νά προγευόμαστε τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Αὐτὴ καθ’ ἑαυτὴ ἡ πράξις τῆς κατήχησης εἶναι μιὰ ἀνιδιοτελὲς διακονία ἀγάπης πρὸς τὴν ἐκκλησία ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ. Ὡς τέτοια, ἡ κατήχησις ἀποτελεῖ προέκταση τῆς Θείας Λειτουργίας. Ἡ ὅλη στάσις καί προσέγγισις τῶν κατηχητῶν, πού μὲ ἀγάπη διδάσκουν, ἀνατρέφουν καί θυσιάζονται γιὰ τὴ νεότερη γενιά ἀποτελεῖ μιὰ ἐμπνευση γιὰ τοὺς κατηχούμενους καί ἕνα παράδειγμα βίωσης τῆς λειτουργικῆς ζωῆς. Γιατὶ οὐσιαστικά πρέπει νά μεταδίδουμε στὰ παιδιά στοῦ κατηχητικὸ μάθημα ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ἡ ζωὴ στὴν Ἐκκλησία, ἡ ὅλη ζωὴ πού πρέπει νά εἶναι ἀγιασμένη. Ἡ ζωὴ στὴν Ἐκκλησία χρωματίζει καί μεταμορφώνει ὅλη τὴ ζωὴ. Ἄν αὐτὸ ἀληθεύει, τὸ κατηχητικὸ δὲν εἶναι ἀπλᾶ ἕνα μάθημα, ἀλλὰ εἶναι μέρος μιᾶς κίνησης.

Εἶναι μέρος μιᾶς εὐρύτερης μαρτυρίας καί διακονίας μέσα στὴν Ἐκκλησία ὅπου ὁργανώνονται ἕνα πλῆθος ἀπὸ κοινωνικὲς δραστηριότητες. Μέσα ἀπὸ τὴ διδασκαλία καί μέσα ἀπὸ ὅλη τὴν κατηχητικὴ κίνησις μετατρέπουμε σὲ πράξις τὴν πίστιν μας, βιώνουμε τίς ἀλήθειες πού διδάσκονται στὴν κατήχησις μὲ τοὺς γύρω μας καί μέσα στὴν οἰκογένεια, μέσα στὴν Κοινότητα καί τὴν εὐρύτερη κοινωνία.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ & Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ Κ.Κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΖΙΧΝΩΝ & ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ.

Χαρά και συγκίνηση προκάλεσε η εύλογημένη επίσκεψη του Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων και Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγορίου στην Ἱερά Μητρόπολη Ζιχνών & Νευροκοπίου. Προσκεκλημένος προσωπικά από τόν θεολόγο καθηγητή κ. Δημήτριο Τσιανικλίδη γιά τούς γάμους του, ὁ ὑψηλός ἐπισκέπτης γνώρισε ἀπό κοντά τούς ἱστορικούς χώρους τῆς ἀκριτικῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καί εἶχε τήν εὐκαιρία νά ἀνταλλάξει ἀπόψεις καί συζητήσεις σέ θέματα πνευματικῆς καί κοινωνικῆς φύσεως. Τό πρωῒ τοῦ Σαββάτου, στίς 11:00 π.μ., ἐπισκέφθηκε τό χωριό Πρώτη, γενέτειρα τοῦ Ἐθνάρχου Κωνσταντίνου Καραμανλῆ. Τόν ὑποδέχθηκαν ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Δήμου Πρωτέων κ. Παπαγγέλου Βασίλειος καί ἡ κα Κοντογιάννη Μαρία, Δημοτική Σύμβουλος, βοηθός Δημάρχου, ἡ ὁποία προσέφερε ἀνθοδέσμη, ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ ἀπουσιάζοντα Δημάρχου Πρωτέων κ. Τσιουτσιούλη Βασιλείου γιά ὑπηρεσιακούς λόγους στήν Ἀθήνα.

Στή συνέχεια ἐπισκέφθηκε τό Μουσεῖο - Οἰκία τοῦ Ἐθνάρχου Κωνσταντίνου Καραμανλῆ, ὅπου εἶχε τήν εὐκαιρία νά γνωρίσει ἀπό κοντά ἄγνωστες πτυχές τῆς ζωῆς τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρός, τοῦ ἀναморφωτῆ τῆς νεωτέρας πολιτικῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀκολουθῶς μετέβη στήν Ι. Μονή Ἀναλήψεως Σωτήρος Πρώτης, ὅπου τοῦ ἐπεφυλάχθη πανηγυρική ὑποδοχή. Τόν ὑποδέχθηκε μέ συγκίνηση καί χαρά ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζιχνών καί Νευροκοπίου κ.κ. Σπυρίδων καί ἡ Ὁσιολογιώτατη Καθηγουμένη Μοναχῇ Ἀνυσία μετά τῆς συνοδείας Αὐτῆς. Πρός τιμήν τῆς εύλογημένης ἐπισκέψεως, τελέσθηκε δοξολογία εἰς τό Καθολικόν τῆς Ι. Μονῆς Ἀναλήψεως Πρώτης, εἰς τήν ὁποίαν προεξῆρχε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος. Μετά τό πέρας τῆς δοξολογίας, τό λόγο ἔλαβε ὁ Μητροπολίτης Ζιχνών & Νευροκοπίου κ.κ. Σπυρίδων, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἐξῆρε τήν προσωπικότητα

τοῦ Ἀρχιεπισκόπου γιά τό πλούσιο καί τόσο σημαντικό καί καρποφόρο ἔργο πού ἐπιτελεῖ στή Βόρεια καί Δυτική Εὐρώπη, τόνισε τήν ἀξία τῆς Ὁρθοδοξίας καί τό ρόλο πού διαδραματίζει ἡ Ἀρχιεπισκοπή Θυατείρων στήν Ἐνωμένη Εὐρώπη. Τό πλήρες κείμενο τῆς ὁμιλίας τοῦ Μητροπολίτη ἔχει ὡς ἐξῆς:

“Εὐλογητός ὁ Θεός καί Πατήρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εύλογῆσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εύλογίᾳ πνευματικῇ”
[Ἐφεσ. 1,3].

Σεβασμιώτατε Ἁγιε Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας,

Μέ αἰσθήματα δοξολογίας, ἰδιαίτερης χαρᾶς καί ἐκτίμησης ἡ Ἱερά Μητρόπολη Ζιχνών & Νευροκοπίου ὑποδέχεται σήμερα ἕναν διακεκριμένο Ποιμενάρχη τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐσᾶς τόν Σεβασμιώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγόριο. Εὐχαριστοῦμε ὀλοψύχως διά τήν ἀδελφικήν ἐπίσκεψή Σας. Μέ πνεῦμα ἀγάπης καί ἐνότητος Σᾶς ὑποδεχόμεθα. Ὁ Θεός τῆς Ἀγάπης καί τῆς Σωτηρίας μᾶς ἐνώνει. Ὁ Θεάνθρωπος Κύριος εἶναι ἀνάμεσά μας· “Οὐ γάρ ἐάν ὦσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τό ἐμόν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμί ἐν μέσῳ αὐτῶν” [Ματθ. 18,20]. Τό Ζωηφόρο Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας μᾶς καθοδηγεῖ στίς πνευματικές πηγές τῶν θείων ἀρετῶν καί δωρεῶν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

Πληροφοροῦμαστε, Σεβασμιώτατε, ἀπό τό ἔγκριτο περιοδικό τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Σας “Ὁρθόδοξος Κῆρυξ” διά τό πολὺπλευρο ἐποικοδομητικό ἔργο πού προσφέρετε ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας στή Βόρεια Ἐνωμένη Εὐρώπη καί αἰσθανόμεθα ἰδιαίτερα ὑπερήφανοι. Σέ ἐποχές δύσκολες καί σέ καιροῦς χαλεποῦς δίδετε τήν ἱεραποστολική μαρτυρία τῆς πίστεως πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας.

Εἴμαστε γνώστες τοῦ ἀνορθωτικοῦ πνευματικοῦ ἔργου πού ἐπιτελεῖτε στή χώρα τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Διαπιστώνουμε ὅτι χάρη στίς προσπάθειές Σας, τήν ἀποφασιστικότητά Σας, τήν ἐργατικότητα Σας, τήν μεθοδικότητά Σας πού σᾶς χαρακτηρίζει, ὅλες οἱ Ἑλληνικές Παροικίες τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας εἶναι πιστές στά ἰδανικά τῆς Ὁρθοδοξίας καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καλλιεργοῦνται τά ἱερά Γράμματα καί διδάσκεται ἡ Ἑλληνική γλῶσσα μέ ἰδιαίτερο ζῆλο. Εἶστε ὁ πρεσβευτής καί μάρτυρας τῆς Ὁρθοδοξίας καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ στήν Εὐρώπη. Μᾶς χαροποιεῖ τό γεγονός ὅτι οἱ στόχοι καί τά ὁράματά Σας φανερώνουν ἕνα πλούσιο πνευματικό κόρηο.

Μέ τίς σκέψεις αὐτές Σᾶς καλωσορίζω καί Σᾶς παρακαλῶ νά δεχθεῖτε ἕνα μικρό ἀναμνηστικό δῶρο πού θά σᾶς θυμίζει τήν ἐπίσκεψή σας αὐτή, σέ ἐνδειξη τιμῆς καί σεβασμοῦ στό πρόσωπο καί στό ἔργο Σας.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων & Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγόριος εύλογεῖ τούς νεόνυμφους Δημήτριο Τσιανικλίδη καί Γεωργία Γιαγουριδίου, στόν ἱερό Μητροπολιτικό Ναό τῶν Εἰσοδεῶν τῆς Θεοτόκου Δράμας.

*Καλῶς ἦρθατε. Πολλά τὰ ἔτη Σας, ἅγιο ἀδελφέ
καὶ συλλειτουργέ.*

Ἀκολούθως ὁμίλησε ἡ Ὁσιολογιωτάτη Καθηγουμένη Μοναχὴ Ἀνυσία, ἡ ὁποία ἐξέφρασε τὴν χαρὰ ὁλοκλήρου τῆς ἀδελφότητος γιὰ τὴ μεγάλη τιμὴ πού τούς ἐπεφύλαξε ἡ θεία χάρις, ὥστε νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων & Μ. Βρετανίας. Κατόπιν προσεφέρθησαν δῶρα εἰς ἀνάμνησιν τῆς εὐλογημένης ἐπισκέψεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τόσο ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Ζιχνῶν & Νευροκοπίου ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν Ὁσιολογιωτάτη Καθηγουμένη. Τέλος, μέ πατρικὲς νουθεσίες καὶ λόγια ἀγάπης, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος εὐχαρίστησε τόσο τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Ζιχνῶν & Νευροκοπίου, ὅσο καὶ τὴν Ὁσιολογιωτάτη Καθηγουμένη γιὰ τὴν τόσο συγκινητικὴ ὑποδοχὴ πού τοῦ ἐπεφύλαξε. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος, στὴ συνέχεια, ἀφοῦ ξεναγήθηκε στοὺς χώρους τῆς Μονῆς, παρεκάθησε σὲ γεῦμα πού προσέφερε ἡ Ὁσιολογιωτάτη Καθηγουμένη, παρέχοντας καὶ πάλι τὴν εὐκαιρία στὸ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο νὰ ὁμιλήσει καταλλήλως σ' ὁλόκληρην τὴν ἀδελφότητα γιὰ τὸ Μοναχικὸ ἰδεῶδες, γιὰ τὴ θυσία τοῦ Μοναχοῦ, γιὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ τονίσει τὸν ἀναμορφωτικὸ ρόλο τῆς Ὁρθοδοξίας σήμερα.

Τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου, 16 Ἰουνίου 2001, καὶ ὥρα 8:00 π.μ. ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος στὸν Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Δράμας, συμπαραστούμενος ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Ζιχνῶν & Νευροκοπίου κ.κ. Σπυρίδωνα, ἐτέλεσε μέ τὴν καθιερωμένη βυζαντινὴ μεγαλοπρέπεια τὸ μυστήριον τοῦ Γάμου τοῦ Δημητρίου Τσιανικλίδου μετὰ τῆς Γεωργίας Παγμουρίδου, Δικηγόρου, ὅπου καὶ ὁμίλησε γιὰ τὴν ἱερότητα τοῦ μυστηρίου, τὸ ρόλο τῶν συζύγων, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἀξία τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογένειας. Κουμπάρος τῶν νεονύμφων εἶναι ὁ Κυριάκος Μπαρμπασιδῆς, Δικηγόρος, ἀπὸ τὴν Κομοτηνὴν.

Τὴν Κυριακὴ τὸ πρωῒ στὶς 17 Ἰουνίου 2001, στὶς 8:00 π.μ., στὸν Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἀγίου Δημητρίου Κάτω Νευροκοπίου προεξῆρχε τῆς Ἀρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος, συλλειτουργοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ζιχνῶν & Νευροκοπίου. Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὸν Σεβ. Μητροπολίτη γιὰ τὴν ἐγκάρδια καὶ ἀδελφικὴ ὑποδοχὴ πού τοῦ ἐπεφύλαξε, τοῦ ἀπένειμε τὸν Χρυσὸ Σταυρὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων & Μ. Βρετανίας σὲ ἔνδειξιν τιμῆς καὶ σεβασμοῦ γιὰ τὴ σύνολη προσφορά του στὴν Ἐκκλησία. Τὴν ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία παρακολούθησαν οἱ τοπικὲς ἀρχές τοῦ τόπου καὶ πληθὸς κόσμου. Ἀκολούθως, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπισκέφθηκε τὰ Ὁχυρά τοῦ Λίσσε καὶ τὸ Μουσεῖο. Στὰ Ὁχυρά τὸν ὑποδέχθηκε ὁ Διοικητὴς τοῦ 518 Τ.Π. κ. Καραγιάννης Γεώργιος, Ἀντισυνταγματάρχης, καὶ ὁ Ἀνθυ/γός κ. Γαρίμπαρμας, οἱ ὁποῖοι καὶ ξενάγησαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπο, ὥστε νὰ γνωρίσει ἀπὸ κοντὰ τὴν κατασκευὴ τῶν Ὁχυρῶν καὶ νὰ θαυμάσει τὴν ἀνδρεία τῶν Ἑλλήνων ἡρώων τοῦ 1941. Τό μεσημέρι παρεκάθησε σὲ γεῦμα πού προσέφερε ὁ Ἐπαρχος Κάτω Νευροκοπίου κ. Σιδηρόπουλος

Δημήτριος. Ἀκόμη, παρευρέθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζιχνῶν & Νευροκοπίου, ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Κάτω Νευροκοπίου Πρωτοπρεσβύτερος Ἀπόστολος Σαπουνίδης, ὁ Διοικητὴς τοῦ 518 Τ.Π. κ. Καραγιάννης Γεώργιος, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Τύπου καὶ Παιδείας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων & Μ. Βρετανίας κ. Χάρης Μετιτῆς, (ὁ ὁποῖος συνόδευε τὸν Ἀρχιεπίσκοπο), ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Κρικωνῆς Χρήστος μέ τὴ σύζυγό του Μαίρη, ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Τσίγκος Βασίλειος μέ τὴ σύζυγό του Μαρία, ὁ θεολόγος καθηγητὴς κ. Τσιανικλίδης Δημήτριος μέ τὴ σύζυγό του Γεωργία Τσιανικλίδου, ἡ σύζυγος τοῦ Ἐπαρχου Κάτω Νευροκοπίου κα. Νόπη Σιδηροπούλου, ἡ πρεσβυτέρα Πολυχρονία Σαπουνίδου κ.ἄ. Ἐπίσης τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς, 17 Ἰουνίου 2001, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Δράμας κ.κ. Διονύσιο, ἐπισκέφθηκε τὶς Ἱερές Μονές Ἀναλήψεως Σωτῆρος Πρώτης καὶ Εἰκοσιφοινίσσης τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δράμας, ὅπου εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ ξεναγηθεῖ ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Δράμας κ. Διονύσιο, νὰ γνωρίσει τὶς πνευματικὲς καὶ κοινωνικὲς δραστηριότητες τῶν παραπάνω Μονῶν καὶ νὰ τοῦ προσφερθοῦν δῶρα, ὡς ἔκφραση ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ.

Τὴ Δευτέρα τὸ πρωῒ, 18 Ἰουνίου 2001, ἐπισκέφθηκε τὸν Ἱερό Ναὸ Ἀγίου Γρηγορίου Ν. Καρβάλης, ὅπου καὶ προσκύνησε τὸ σκῆνωμα τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου. Ἐπίσης γνώρισε ἀπὸ κοντὰ τὸν ἱστορικὸ χώρο τῶν Φιλίππων. Μέ τὴ βοήθεια τῆς κας. Πούνη Βιβῆς, ἀρχαιολόγου τοῦ Μουσείου Φιλιππων, ξεναγήθηκε στὴν ἀρχαία ἀγορὰ τῶν Φιλιππων, στὴ φυλακὴ τοῦ Ἀποστ. Παύλου καὶ στὸ ἀρχαῖο θέατρο. Τέλος, ἐπισκέφθηκε τὴν Ἱερά Μονὴ τοῦ Ἀγίου Σίλα στὴν Καβάλα, γνωρίζοντας ἀπὸ κοντὰ τὸν τόπο τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἀπ. Σίλα.

Τό μεσημέρι τῆς Δευτέρας, 18 Ἰουνίου 2001, ἀνεχώρησε γιὰ Θεσσαλονικίη, γιὰ νὰ ἐπιστρέψει ἀεροπορικῶς στὸ Λονδίνο.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων & Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγόριος μέ τὴν Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀναλήψεως Πρώτης Διακρίνονται ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζιχνῶν & Νευροκοπίου κ.κ. Σπυρίδων, ὁ κ. Χάρης Μετιτῆς, Καθηγητὴς-Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Τύπου καὶ Παιδείας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων & Μ. Βρετανίας καὶ ὁ Διάκονος Παντελεῖμων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ζιχνῶν & Νευροκοπίου.

MEETING OF THE CLERGY OF THE ARCHDIOCESE

On Tuesday, 5th June 2001.

PATRIARCHAL MESSAGE

Most reverend Archbishop of Thyateira and Great Britain, and highly honoured Exarch of Western Europe, beloved brother and concelebrant of our Humility, Eminent Gregorios, grace be to your Reverence and peace from God.

With fatherly love, we greet the Gathering in the Holy Church of St. John the Baptist in London of the Sacred Clergy of the most holy Archdiocese of Thyateira and Great Britain. We heartily pray that the Lord our God will open the ears of the hearts of those participating in this Gathering to listen to the reports and the other interventions and constructive discussions for their understanding and for spiritual fruitfulness.

We give especial importance to these Gatherings of personnel in which, through excellent and detailed reports and through the participation in discussions and the exchange of queryings and the search for attainable solutions of the problems that concern the sacred Clergy, knowledge is promoted and pastoral activities are co-ordinated for the service of the Church and the more effectual confrontation of each of the points that have emerged. This becomes even more essential and useful in the case of your Sacred Archdiocese, which maintains the witness of the Orthodox Church in the midst of this great country and of a people who believe differently in matters of faith.

We therefore bless you all, praying for good success in your Gathering and the illumination of the Holy Spirit, and bestowing our fatherly and Patriarchal blessing.

1st June 2001

Vartholomaïos of Constantinople,
your beloved brother in Christ

A RÉSUMÉ OF THE ADDRESS GIVEN BY ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA & GREAT BRITAIN

The Archbishop began by greeting the delegates and warmly welcoming them to the annual meeting of the Clergy of the Archdiocese of Thyateira and Great Britain.

He then proceeded to draw attention to various topics and made the following statements:

I take this opportunity to remind you of some of your duties relating to our ministry in the Church. And, in this connection, I should like to mention two comments made

by the Apostle Paul to his beloved disciple, Timothy.

“Do not neglect the gift that is in you, which was given to you through prophecy with the laying on of hands by the council of elders” [1 Tim. 4:14] and “For this reason I remind you to rekindle the gift of God that is within you through the laying of my hands” [2 Tim 1:6].

Both these comments are always timely and, by extension, remind us of how we must be prudent, careful and continually alert so as to be able to be worthy of the high ministry, one that is truly unique, and which has been entrusted to us by the Church.

In the second comment, the Apostle uses the verb “ἀναζωπυρῶ” which can be interpreted as meaning “I put fire to, I ignite continuously and I feed it (the fire)” - this fire being the charisma of priesthood.

There is no need to repeat that the service of a clergyman has a universal dimension and that in our days it is especially important for the Church to have good servants, ones faithful to their ministry, who are well-equipped for their work, and who are diligent in their pastoral services. Our main duty as priests (and here it differs from the calling of bishops and deacons) is to regularly serve the acts of worship of the church, without necessarily expecting anybody to be there. As the late Patriarch Athenagoras used to say, “We always have with us the Friends of God - Mary the All-Holy, the martyrs and all the holy men and women who are the cloud of witnesses and who through the long centuries of Christianity have remained faithful and have given a resolute confession of their faith”.

Also, I would like to remind you on this special occasion of how careful you must be in your relations with the lay-leaders (such as the Communities’ chairmen, the chairpersons of the Ladies’ Associations, and the members of the School Committees). Only thus will there be peace and concord within the local Community. The parish priest is above and beyond the politics which always exist in the local church.

In addition, and this is appropriate for these particular days, you must be very careful not to involve yourself in party politics, something which can sometimes be very tempting. Needless-to-say, each one of us is entitled to his personal opinions and should exercise his right to vote.

However, you should remember that in all things the priest is the epicentre of unity and concord within his Community, so he must avoid any and all trivial things which disturb a Community and which may be seen as implying that he is partisan.

In all your dealings with the Community, you should refer to the Archdiocesan Constitution. And I would remind the smaller Communities that, until such time as they grow, the Constitution does permit them to make small but

necessary alterations to it (which, however, should always be forwarded beforehand to the Archdiocese for approval).

Another aspect of your service is your regular communication with your ecclesiastical centre-namely, the Archdiocese. I hope that, by now, you have forwarded to the Archdiocesan Offices the list of the members of your Community that has been requested. You should also keep the Archdiocese up-to-date with the various activities within the parish. If you publish newsletters or bulletins, three copies of these should be forwarded to the Archdiocesan Offices as a matter of course.

In addition, and as you are aware, we publish an annual Calendar (in both large and small format), so we need your wholehearted support and co-operation in order to be able to give as complete a picture as possible of every Community. I would remind you that you should submit new and good photographs of yourselves (in rason and wearing a kalimafki or other suitable head-covering), of your church (both inside and out) and any other photographs relating to activities within your Community.

I would also like to take this opportunity to mention the weekly sermon leaflet that is issued in Greek and English. In the first place, I want to remind those who contribute to it that their contribution should be submitted to the Offices of the Archdiocese at least six weeks in advance. In addition, I wish to remind you that the leaflet should be distributed not only to those attending the Divine Liturgy but also to those present at Baptisms, Weddings and Funerals, to the children of the Greek and Sunday Schools, as well as to any housebound or sick members of the parish. You must explain to the people that this year we are publishing sermons relating to the Apostle or Epistle reading so as to familiarise the Faithful with the Apostolic texts.

The Committee which is responsible for the leaflet is aware of the complaints that have been expressed due to the fact that the Gospel passage is not (at present) included. For this reason, we are thinking as to how this gap can be filled.

Another very important point is that of Orthodox Christian education and the catechism of our children, our youth and of every member of the Faithful entrusted or belonging to our Community.

In this context, I want to remind you of the establishment of the Ecclesiastical and Theological Seminary. You should announce the Seminary's establishment from the pulpit and ask for your people's support. Above all, I would ask for your own personal and enthusiastic support so that, in that way, your parish will follow your good example. The Archdiocese's School of Byzantine Music, which has been functioning for the past fourteen years, will be incorporated into the Seminary, which itself will have a wider function than simply training clergy. It will give special instruction to catechists and to all those people - both men and women - who would like to be involved in assisting the local Community.

Finally, I also take this opportunity to remind you once again of the establishment and functioning of St. Cyprian's

Voluntary Aided Greek Orthodox Primary School in Thornton Heath in the south London Borough of Croydon and to inform you that the number of pupils enrolled for the next school is in excess of 150. I hope that you mention this from the pulpit and appeal for the financial, prayerful and moral support of your congregation for this venture. I pray that very soon we shall have similar schools in other parts of London and elsewhere.

THE ENGLISH-SPEAKING PARISHES AND COMMUNITIES

Part 1

by f. Pancratios Sanders

PREAMBLE

In order to examine the problems of the English-speaking Orthodox Communities we will need to know something about these communities and how they came into existence. There are two strands; principally those communities founded by Britons, and a much smaller group of communities originating with the Byelorussian community.

In the first category are communities that have an English/British priest and were established by English/British people in the last 30 years. They are attended by Orthodox faithful of mixed backgrounds: English/British, Greeks, Russians, Romanians, Bulgarians, Serbs etc.

In the second category are the handful of communities established in the post-World War II period by refugees from Byelorussia under Bishop Matthew of blessed memory which have retained some ethnic characteristics but now have many British members. Today there are four of these communities.

Within the Archdiocese there are 33 English-speaking communities including the Byelorussian parishes while the Diocese of Surozh counts a total of 26 communities and the Antiochian Deanery around eleven communities. It may be noted that the Russian Exile Church adds a further five to this number. Excluding the Russian Exile communities this gives a total of 70 distinct congregations scattered very unevenly across the British Isles.

The 33 English-speaking communities of our Archdiocese comprise 13 locations that offer a weekly Liturgy, a further 15 with a fortnightly or monthly celebration and five offering an 'occasional' celebration including two in Ireland. The Diocese of Surozh maintains five locations offering a Weekly celebration, a further twelve with a fortnightly or monthly celebration and nine where the liturgy is celebrated infrequently. The Antiochian Deanery has seven parishes with a weekly liturgy and a further four with moderately frequent activity. It should be noted that the 'occasional' acts of worship are just that and may be no more than an annual visitation by a priest from the other end of the country.

The 33 English speaking communities of our Archdiocese are served by 21 priests and one deacon.

Within Sourozh, their 26 places of worship are served by 14 priests and nine deacons and the eleven Antiochian communities are served by ten priests and three deacons. The Russian Exile community has six priests and a deacon.

Where a regular liturgical cycle is continued (that is weekly or fortnightly) numbers attending the Divine Liturgy range from around ten to eighty though these numbers generally represent far larger communities. Placement of English speaking communities in the smaller towns and cities normally attracts worshippers from a far larger geographical area than their Greek Language counterparts based in the major cities. Because of the distance that many have to travel they will commonly attend Divine Liturgy once a fortnight or monthly with the smaller core (perhaps between five and forty) that will be motivated to make their journey every Sunday. In Chester we have a number of faithful who travel upwards of 80 miles each week and the same is true of many other communities. With the present uneven nature of the placing of communities, the increasing price of petrol and train fares is a deciding factor in the frequency of attendance for many of our faithful.

ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF COMMUNITIES

Communities were, in the first instance, established single-handedly by a priest (and his family) reaching out from his own base. The late Archimandrite Barnabas in establishing Chester or Father Stephen in Shrewsbury are examples of this. Inevitably the priest found himself in the position of providing everything for the Liturgy, often making several journeys to Greece for the basic equipment and himself making much else, up to, and including, portable iconstases! Some priests even had to pay the rent for premises out of their own pockets. Gradually, as the communities have grown, lay people have taken over much of the responsibility for finding premises and providing the Liturgical necessities.

Most of the present clergy had secular employment to fall back on in those early days but increasingly individual priests have found it essential to give up their outside jobs to concentrate on their ministry. This has often meant considerable hardship for both the priest and his family and Pension and National Insurance contributions have often fallen by the wayside. The never-failing generosity of parishioners and the unsung labours of many presbyteras to support their husbands and families has contributed enormously to the growth of the English Language parishes. Today some priests are supported materially by their communities and this has relieved some of the stresses endured by them.

THE LITURGICAL LIFE

Typically, the English Language community has a married priest who offers the Divine Liturgy at 10.00 or 10.30 a.m. The Liturgy may be preceded by Matins or the Hours, or Vespers or the Vigil is offered on Saturday evening. The Liturgy will be sung in English with some Greek and/or other languages according to the make-up of

the congregation. Several translations are used though many now use the Archdiocesan texts. A variety of differing styles of musical setting are presently used. Almost invariably some form of Agape will follow the Liturgy ranging from tea and biscuits to parish luncheons.

Weekday services tend to be poorly attended when they are provided, simply because of the scattered nature of the communities.

It cannot be said that there is any 'norm' within the English speaking parishes as yet; each community is unique and still developing an appropriate pattern and style of worship according to its own circumstances.

COMMUNITY MEMBERSHIP AND ACTIVITIES

Although the core of the English speaking communities are British 'converts' - and I put that word in inverted commas since we are all, in truth, converts - fully half the membership will be from different ethnic backgrounds - Greeks, Russians, Romanians principally, with a scattering of other nationalities. An increasing number of Greeks who attend English Language services find their faith again through the medium of English - they are now 2nd, 3rd, and 4th generation and to all intents and purposes culturally British. They rediscover the glory of the Divine Liturgy (and the other Sacraments) and the faith of their parents and grandparents at last becomes comprehensible. As I recently heard it said: "If you want Greeks to learn Greek, serve the Liturgy in English!"

In the general population there is an increasing interest in Orthodox Christianity and a growing number of Britons see our rock-like faith as a stable platform in a shifting and uncertain 'sea of faith' and faithlessness. It is the unchanging nature of our faith which has led many to knock on our doors and seek to become Orthodox and it is when they encounter the services in English that they realise that it is possible for them to become faithful Orthodox Christians.

Those who seek out the Orthodox Faith form highly motivated, if perhaps intellectual, congregations, though there are many whose faith is equally strong but of a rather simpler nature. Both have contributed to the firm foundations of the English communities. First encounters with Orthodox Christianity have frequently been through the medium of books, probably the most significant title being our own Bishop Kallistos' "The Orthodox Church". Others have come to the faith through holidays to Greece and Cyprus when they have fallen in love with the beauty of the worship of our Church.

Pilgrimage to the ancient holy places has been an important aspect in the growth of our communities for it has resurrected the veneration of the British saints of the one undivided church of the early centuries. I think perhaps many Orthodox immigrants are initially surprised that there are clouds of saints in Britain that have largely been forgotten by the native population. Of particular mention may be the annual pilgrimage to the Holy Well of Saint Winifride every October which is now in its 15th year. We are pleased to report that our Archbishop and other bishops

have led this wonderful day through the years.

Within the communities most now offer continuing catechesis and study days for both the faithful and the enquirer on all aspects of the faith. In the larger communities, Sunday Schools and youth activities are beginning to feature as the number of families grows.

Part 2

by Oeconomos Stephen Maxfield.

Part II: Problems.

We identify six significant problems within the English speaking communities. Some of these will be problems for Greek communities as well, though some may not.

1) Isolation.

English communities tend to serve the smaller towns and cities but our communities are scattered across the country. This leads to poor or non-existent communication between communities, different priests and their people. This is an especial problem for the priests who lack regular contacts with their fellow clergy.

2) Inexperience.

Setting up Orthodox communities in England has not been attempted since at least the eleventh century, in rather different circumstances! We have had to learn as we go along and many of the lessons have been through our mistakes.

3) Education.

A convert priest not only has to learn absolutely from scratch about the Orthodox Church but he also has to learn what a priest has to do and what is expected of him. Those who have been clergy in a different Church, before becoming Orthodox, have found that they have had to unlearn a great deal as well. An Orthodox priest is not the same as an Anglican priest. They have different roles and different things are expected of them. It is not at all easy to find out what has to be done, learned and unlearned.

There is also a shortage of basic educational material for the laity of a practical rather than theoretical nature. There are some books available from America that address these things but they do not cross the Atlantic Ocean well. Often they are concerned with problems that either do not exist here or are using language that sits uncomfortably with the English mind.

4) Money.

All of us Orthodox in Britain - Greek or English are running missions. It is well known that missions are seldom able to finance their activities and the English speaking communities in our Archdiocese are no exception. We are desperately short of money. Where clergy are paid they are dependant on State benefit to supplement their salaries and it is virtually impossible to find the money to buy adequate plant - churches, church

halls, houses etc. As a result many if not most communities make do with out of town facilities like disused cemetery chapels which are often unsympathetic to our goals.

Priests are often travelling long distances to service small communities and these communities may not be able to pay proper expenses. Yet these communities have the potential to develop into big parishes in the future, a potential that is frequently realised. It is partly because of these financial difficulties that we are faced with a shortage of clergy.

5) Lack of a 'master plan'.

The nature of the Orthodox Community in the widest sense is developing very rapidly in this country. I would identify the following trends.

a) Greek families, when they become sufficiently affluent, are leaving their roots in the big cities and are moving out to the provinces where they may enjoy a better standard of living. They may retain links with their mother parish but often they do not.

b) Educated Greeks are coming to this country from Greece and taking up well paid and responsible post in the provinces. They often have no link whatever with any church in this country.

c) British people for a wide range of reasons are increasingly desiring to become Orthodox. This is given a significant impetus when they are able to hear the services in their own language.

d) Ethnic Orthodox (Greek, Russian, Serbian etc.), in the second, third and fourth generation lose their ties with their origins and become British with English as their first language. They even change their names so that Costas becomes 'Chris', Stylianos becomes 'Stephen' and so on. When they attend church services these become increasingly incomprehensible to them, even if they know Greek it is not the ancient Greek of the services. At every single marriage or baptism that I have served for a Greek family I have been told by at least one person (and often many) that this was the first time that they had understood the service and that they had not realised how much they had missed.

If these problems are to be addressed there need to be far more Greek Orthodox Communities where the main language of the service is English. In our view there should be at least one in every large city and in absolutely every county town. We believe that this could be worked towards and achieved without great difficulty in the medium term.

6) Growth!

And this is a happy problem! We are growing so fast that we have problems with growth! Our churches are becoming too small. Our Sunday schools are becoming too big. We have too many highly motivated and able individuals looking to serve the Church. God willing we shall learn and rejoice in solving this problem!

Pray for us!

BOOK REVIEWS

Freedom Bells by Alexander Cherney. A Square One Publication, 2000, xvi+331 pp. [ISBN 1 899955 46 1]

Without doubt, this is one of the most significant and moving autobiographies by a member of the Orthodox Church to be published in recent years. Father Alexander is a Protopresbyter of the Archdiocese of Thyateira and Great Britain and Dean of the Latvian Orthodox Church Abroad; and his book recounts the events of his long life - he is almost ninety years of age, having been born in 1914. It covers his early life in Latvia and Siberia, the occupation of his beloved homeland of 'Amberland' by Soviet Forces, his arrest and imprisonment, his being sentenced to death, his subsequent escape from prison, the Soviet withdrawal from Latvia and its occupation by Nazi Forces, a further (brief) arrest, his reaching Germany and finding work there, his getting to know Helen (whom he eventually married), and then, eventually, his arrival in Great Britain and his ordination to the priesthood. Much of the book is set against the background of the dramatic events of the twentieth century, some of which are vividly described by someone who was, in fact, an eye-witness of them.

Archbishop Gregorios, who ordained Father Alexander to the priesthood in 1972, has contributed the Prologue to the book, and in it he notes how Father Alexander "has led a long and not always happy life. He has experienced trials and tribulations that very few of us are called upon to think about - let alone endure. Even in his darkest moments the flame of his Faith and his deep and sincere patriotism has not been extinguished"; and, in recommending the autobiography, he hopes that it "will reach many beyond the Latvian Orthodox Community since it serves as an example to us all".

This is a wonderful and inspiring book that cannot be too highly recommended.

Μαρία Σκομπτσόβα: Μία "διά Χριστόν σαλή" στους μοντέρνους καιρούς (1891-1945) by Sergei Hackel. Akritas, 1998, 259 pp. [ISBN 960-328-091-7]

Expertly rendered into Modern Greek by Niki I. Tsironi, this book represents a translation of Archpriest Sergei Hackel's "*Pearl of Great Price: The Life of Mother Maria Skobitsova, Martyr of Ravensbrück*". However, this is not the 1965 text through which many in the English-speaking world became aware of the life and witness of Mother Maria but the revised and expanded version that was published by St. Vladimir's Seminary, which itself was based on Fr. Sergei's Russian-language text "*Μαρία Μαρία (1891-1945)*" that was published in Paris in 1980.

This text draws on family and other papers (some of which were not available to the author in 1965) and traces Mother Maria's life from Russia to the Russian Diaspora, and then as both an intellectual and a nun (who, during the German Occupation of France, assisted the Jews and also became a member of the French Resistance). It concludes with her death in the Ravensbrück Concentration Camp on 31st March 1945. A supplement includes a number of family photographs, which depict not only Mother Maria and her courageous mother, Sophia, but also her son Yura and her chaplain, Father Dimitri Klepinin (both of whom were also to die in a concentration camp).

Much of Mother Maria's life can be referred to as heroic and that it possesses a relevance for today is shown by the growing interest in both her and her companions. Characteristic of Father Dimitri (for example) is how, when he was arrested, he was promised his freedom on condition that he would stop helping Jews. Lifting up his priestly cross to his interrogator, he asked him if he knew the Jew depicted on it. The reply was delivered in the form of a hearty slap across the face.

Father Sergei is a priest of the Metropolis of Sourozh and it is fitting that the book's Prologue should be by Metropolitan Antony (Bloom). The Greek translation is prefaced by Professor Marios Begzos of the University of Athens.

The Wedding Present: Riches of Spiritual Wisdom for Life's Journey by Margaret Long. Gracewing, 1999, xvi+191 pp. [ISBN 1 85244 6626 1].

This book began as a response to a request by Konstantia Pateras that the author put some words from the Scriptures and from the Fathers into a notebook which could be given her as a wedding present - hence the first part of the title. Although in its present, expanded, form it could perhaps be glibly described as being simply a selection of extracts from the treasury of the world's spirituality, it possesses an exciting quality in that so many of the (for the most-part brief) passages that have been selected speak directly to the heart. Here the reader will find quotations from Scripture and the Services of the Church, from the Fathers and from a number of the better-known Orthodox writers (together with some of other persuasions). Here are to be found extracts from the writings of twentieth century authors such as the present Oecumenical Patriarch (Vartholomaeos I), Metropolitan Antony of Sourozh, Bishop Kallistos of Diokleia, Bishop Basil of Sergievo, Archimandrite Sophrony (Sakharov), Archimandrite Barnabas (Burton), Archimandrite Lev (Gillet), Philip Sherrard and William Barlow, as well as some beautiful-crafted reflections by Margaret Long herself. All the passages chosen have something to contribute to "life's journey".

In his Foreword, Archbishop Gregorios remarks how this is a book (which he refers to as 'a labour of love') "whose paragraphs are to be slowly savoured. In the rich bouquet of extracts collected here, one feels the presence of God pervading the environment. In the quietness and privacy of one's room, the Triune God draws near, not on 'a mere social call' but in the fullness of Divinity". In his Introduction, Sir John Tavener (the compiler's sponsor on the occasion of her reception into the Orthodox Faith in 1986 and one of those whose writings are quoted in the book) notes how Margaret Long "takes the words of the Fathers, and then 'theologizes' them, not in a 'scholastic' way, but with all the tenderness and loving care of a mother".

This is a book that can be sincerely recommended and it is to be hoped that, well-thumbed, it will find a place on the bookshelf of every Orthodox Christian home.

Deacon Meliton Oakes

ΜΑΪΟΣ

1. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Bruce Clarke, ό 'Αρχιμ. Νικόλαος Σεργάκης, ό Δρ. Γεώργιος Σκουτέρης και ό Δημήτρης και ή 'Ιουδήθ Φαρδούλη. Τό μεσημέρι παρεκάθησε σέ γεύμα πού του παρέθεσαν οι Χρήστος 'Ιωσήφ και 'Ανδρέας Σοφοκλέους.

2. Τέλεσε 'Αγιασμό στό Παρεκκλήσιο της 'Αρχιεπισκοπής. Στή συνέχεια τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Μάριος Ναζίρης και οι Ευάγγελος Μυτιληναίος και Νίκος Σαρβελής. Τό βράδυ παρακολούθησε διάλεξη του Καθηγητή της 'Ιατρικής 'Αντι Νικολαΐδη και του Δρος Adam Carey στό 'Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου γιά τό πρόβλημα των καρδιακών προσβολών.

3. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό 'Αρχιμ. Λεόντιος Καρίκας, ό π. Stephen Maxfield μετά του μοναχού Σιλουανού (μέ τους οποίους παρεκάθησε σέ γεύμα), και οι Στυλιανή και Κατερίνα Σκέντζα.

4. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Πρωτοπρ. Σωτήριος Παναγιωτόπουλος, ό 'Αρχιμ. Θεωνάς Μπακάλης, και ό 'Ιωάννης Βαφειάδης. Τό βράδυ προήδρευσε συνεδρίας της Γραμματείας του Ε.Φ.Ε.Π.Ε.

5. Παρεκάθησε σέ δείπνο πού του παρέθεσε ή Κατερίνα Καλογήρου.

6. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν 'Ιερό Ναό των Δώδεκα 'Αποστόλων, Brookman's Park (Hatfield). Στή συνέχεια ελόγησε τους γάμους του Χρήστου Ναδιώτη και της 'Ανδριανής Ποχάνη στόν ίδιο Ναό.

8. Τόν επισκέφθηκε ή 'Ελπίδα Μινταροβλίτη. Στή συνέχεια τέλεσε επιμνημόσυνη δέηση στό Παρεκκλήσιο της 'Αρχιεπισκοπής γιά τόν Στέλιο 'Ιωάννου. Τό απόγευμα παρέστη σέ συνεδρία των 'Εκκλησιαστικών 'Ηγετών Λονδίνου στήν οίκία του 'Αγγλικανού 'Επισκόπου του Kensington. Τό βράδυ παρέστη σέ δεξίωση στήν οίκία του 'Ελληνα Πρέσβη 'Αλέξανδρου Σάνδη, μέ τήν ευκαιρία της παρουσίας του βιβλίου του Paul Cartledge, "The Greeks".

9. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Καθηγητής 'Ανδρέας Δημητρίου, συνοδευόμενος από τους 'Ανδρέα Χριστοφίδη, Μιχάλη Κακουρή, Γεώργιο Γεωργίου και Σάββα Παυλίδη. Στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα μετά του Peter Whitfield. Τό απόγευμα είχε συνάντηση μετά των Νίκου 'Ιακωβίδη, Γεωργίου Μούσκα και Γεωργίου Χατζηφάνη.

10. Παρέστη στή χειροτονία, στόν Ρωμαιοκαθολικό Καθεδρικό Ναό Westminster, στόν Ρωμαιοκαθολικών 'Επισκόπων Arthur Roche (της Rusticiana) και George Stack (της Gemelae di Numidia), οι οποίοι θά διακονήσουν ως Βοηθοί 'Επίσκοποι του Ρωμαιοκαθολικού 'Αρχιεπισκόπου Westminster, και στή συνέχεια παρέστη στή δεξίωση πού δόθηκε προς τιμήν των νεοχειροτονηθέντων. Τό απόγευμα παρέστη, στό London Guildhall, στήν τελετή απονομής του βραβείου Templeton πού δόθηκε στόν Canon Arthur Peacocke. Τό βράδυ παρέστη στήν παρουσίαση του βιβλίου του 'Ανδρέα 'Αζίνα "50 χρόνια σιωπής" πού έγινε στήν Κυπριακή 'Αδελφότητα Λονδίνου.

11. 'Επισκέφθηκε τήν Κοινότητα 'Αγίου Γεωργίου Kingston, όπου και παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ή Κοινότητα. 'Αργότερα τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ή Barbara Raybould μέ τήν κ. 'Αντωνία Καστελλανίδου, και οι 'Ανδρέας 'Αζίνας και Σπύρος Κέττηρος. Τό βράδυ παρέστη στό 'Ελληνικό Κέντρο, στήν έκθεση ζωγραφικής της Ρένας Σάλη-Μιχαήλ μέ θέμα "Τά όνειρά μας ταξιδεύουν στό Αίγαίο" και στήν παρουσίαση του έργου και των στόχων του Πανεπιστημίου Κύπρου, από τόν Πρύτανή του, Καθηγητή Νικόλαο Παπαμχαήλ.

12. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Καθηγητής Νικόλαος Παπαμχαήλ μετά της συζύγου του, Nicole, και ή Ναταλία Κανάκη.

13. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν 'Ιερό Ναό 'Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, Mansfield, και στή συνέχεια τέλεσε 'Αγιασμό στό αναπαλαιωθέν Κοινοτικό Κέντρο και Σχολείο της Κοινότητας, παρεκάθησε δέ σέ γεύμα πού παρέθεσε ή Κοινότητα. 'Αργότερα τόν επισκέφθηκε ή 'Ελένη Χαμπούγια.

14. Τόν επισκέφθηκε ό Κώστας Παπαδόπουλος. 'Αργότερα παρέστη στή συνεδρία των Κληδόνων του 'Ελληνικού Κέντρου Λονδίνου και στή συνέχεια σέ συνεδρία των Προέδρων του Συμβουλίου Χριστιανών και 'Ιουδαίων, στό Lambeth Palace. Τό βράδυ παρέστη σέ διάλεξη της Δρος Μπετινίας Τσιγαρίδα, πού όργάνωσε ή 'Ελληνική 'Αρχαιολογική 'Εταιρεία 'Ηνωμένου Βασιλείου, στό 'Ελληνικό Κέντρο, μέ θέμα "Τό χρυσάφι της Μακεδονίας", και στή συνέχεια παρεκάθησε σέ δείπνο πού παρέθεσαν οι όργανωτές της εκδήλωσης.

15. Προήδρευσε συνεδρίας των Βοηθών του 'Επισκόπων, μέ τους οποίους και παρεκάθησε σέ γεύμα στήν 'Αρχιεπισκοπή. 'Αργότερα τόν επισκέφθηκε ό π. Μιχαήλ Δανδουλάκης. Τό βράδυ παρεκάθησε σέ Δείπνο στό Royal Holloway College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου.

16. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά εκπρόσωποι του 'Αδελφάτου της 'Αγίας Σοφίας Λονδίνου και ό 'Αρχιμ. Παντελεήμων Κουλούρης, οι 'Επίσκοποι Νύσσης 'Ελευθέριος και Ναζιανζόν Θεοδώρητος, και ό Σωτήρης Ευριπίδου, και ό Κώστας Παπαδόπουλος. Τό βράδυ παρέστη στήν τελετή απονομής του Χρυσού Μεταλλίου του Διεθνούς Συμβουλίου Χριστιανών και 'Ιουδαίων, στόν 'Αρχιεπίσκοπο Καντουαρίας George Carey, και τή σύζυγό του Eileen, πού έγινε στό Lambeth Palace.

17. Τόν επισκέφθηκαν ό Μητροπολίτης Λαοδικείας 'Ιάκωβος και ό 'Αρχιμ. Παντελεήμων Κουλούρης. Στή συνέχεια τέλεσε τή νεκρώσιμη ακολουθία γιά τόν Γρηγόρη Κωμοδρόμο στόν Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green. Στή συνέχεια επισκέφθηκε διαδοχικά στίς οικίες τους τήν άθενοῦσα 'Αλίκη Γιούργα και τήν οικογένεια του Γρηγόρη Κωμοδρόμου. Τό βράδυ παρέστη σέ διάλεξη στό 'Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου πού όργάνωσε ή 'Ελληνική 'Εταιρεία Λονδίνου μέ όμνητή τήν Καθηγήτριά Βασιλή Λαμπρινούδακη και θέμα "Care and Preservation of our Classical Heritage by Modern Means".

18. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Νίκος Χάρης, και οι Σταύρος Μιχαήλ, Μιχαλάκης Πασιτίδης και Σταύρος Σολωμού.

19. Τόν επισκέφθηκε ό Garabed Yaghsezian.

20. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν 'Ιερό Ναό 'Αγίων Κωνσταντίνου & 'Ελένης, Croydon, και στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ή Κοινότητα. Τό απόγευμα τέλεσε τή βάπτισή του 'Αλέξανδρου 'Ιωάννου, υιού του ζεύγους Nigel και 'Ελένης Vickers, στόν 'Ιερό Ναό 'Αγ. Γεωργίου, Kingston.

21. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στό Παρεκκλήσιο της 'Αρχιεπισκοπής. Τό βράδυ παρέστη στήν τελετή απονομής του βραβείου Runciman, πού έγινε στό 'Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου.

22. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά οι 'Ανδρούλα Θεοχαρίδου-Χατζηγεωργίου και Μαρία Παπαλουκά, ό Gregory Atkin, οι Γεώργιος Χατζηφάνης και Χρήστος Πεδίου, και ό 'Αρχιμ. 'Εφραίμ Lash.

23. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ή 'Ελένη Δρόλα, ή Μαρία Νικολάου, και ό Μάριος Ναζίρης.

24. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν 'Ιερό Ναό 'Αγίων 'Αντωνίου και 'Ιωάννου Βαπτιστού, Holloway, και στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ή Κοινότητα.

25. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Δρ 'Ανδρέας 'Ανδρέου μετά της Beverley Christy, και τό ζεύγος Λοΐζου Σάββα.

26. Παρέστη στήν 36η ετήσια Κοινωνική 'Εκδήλωση του Καθεδρικού Ναού 'Αγίου Νικολάου Λονδίνου πού έγινε σέ κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.

27. Τέλεσε τά εγκαίνια του 'Ιερού Ναού 'Αγίων Λαζάρου και 'Απ. 'Ανδρέου, Forest Gate, και στή συνέχεια τή Θ. Λειτουργία στόν ίδιο Ναό, και ακολουθήσε παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ή Κοινότητα.

28. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό 'Αρχιμ. 'Εφραίμ Lash, ό Reza Sharifi, ή Μαρία Μητούκα (μέ τήν όποία παρεκάθησε σέ γεύμα), και οι Δημήτρης και 'Ιουδήθ Φαρδούλη.

29. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό 'Επίσκοπος Ναζιανζόν Θεοδώρητος, οι 'Αγγελος και 'Ανδρέας Παναγιώτου, και ό Μητροπολίτης Αϊγιαλείας και Καλαβρύτων 'Αμβρόσιος, μέ

τόν όποίο παρεκάθησε σέ δείπνο.

30. Τόν επισκέφθηκαν οί Χρηστάκης Ίωσήφ καί Άνδρέας Σοφοκλέους.

31. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Έλευθέριος Δημοκίδης, καί ό Καθηγητής Γεώργιος Μαντζακίδης μετά τής συζύγου του Αικατερίνης, συνοδευόμενοι από τόν Άρχιμ. Ζαχαρία τής Ίερās Μονής Προδρόμου, Essex.

ΙΟΥΝΙΟΣ

1. Τέλεσε Άγιασμό γιά τήν πρωτομηνιά καί άργότερα τήν Έπιμνημόσυνη Λειτουργία τής Πεντηκοστής ύπέρ τών τεθνεώτων, στό Παρεκκλήσιο τής Άρχιεπισκοπής.

2. Τέλεσε τήν Έπιμνημόσυνη Λειτουργία τής Πεντηκοστής ύπέρ τών τεθνεώτων, στό Παρεκκλήσιο τής Άρχιεπισκοπής.

3. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία τής έορτής τής Πεντηκοστής καί τής Γονυκλισίας στόν Καθεδρικό Ναό τών Άγίων Πάντων Λονδίνου. Άργότερα τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Επίσκοπος Ναζιανζού Θεοδώρητος, συνοδευόμενος από τόν Διάκονο Δημήτριο Μπαθρέλο, καί ό Μητροπολίτης Πανυμιά Άθηναγόρας, μέ τόν όποίο παρεκάθησε σέ δείπνο.

4. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Mark Field μετά του Richard Tallboys καί τής Μαρίας Άγραφιώς, καί ό Κύπρος Νίκολας μετά του Κώστα Νικολαΐδη (ό όποιος άργότερα παρεκάθησε σέ γεύμα στήν Άρχιεπισκοπή). Τό βράδυ παρακολούθησε κονσέρτο τών Glio Gould, Jonathan Morton καί Sophia Rahman, πού δόθηκε στό Έλληνικό Κέντρο Λονδίνου.

5. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν Ίερό Ναό Άγίου Ίωάννου Βαπτιστού, Wightman Road B. Λονδίνου, καί στή συνέχεια προήδρευσε εκεί Συναξέως του Ίερού Κλήρου τής Άρχιεπισκοπής. Τό άπόγευμα τέλεσε τόν Έσπερινό στόν Καθεδρικό Ναό τής Παναγίας Wood Green B. Λονδίνου.

6. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ή Julia Fisher, ό Χάρης Σοφοκλείδης (μέ τό όποίο παρεκάθησε σέ γεύμα στήν Άρχιεπισκοπή), ό Άρχιμ. Μάιμμος Κάπας, ό Χριστόδουλος Χριστοδούλου, ό Ian Croitoru, καί ό Μιχάλης Βουρλάκης. Τό βράδυ παρακολούθησε διασκευή τής κωμωδίας του Άριστοφάνη "Ίππης" στό Θέατρο Τέχνης.

7. Τέλεσε τή βάπτιστη του Άχιλλέα-Άνδρέα, γιου του Παύλου καί έγγονου του τέως Βασιλέως τής Ελλάδος Κωνσταντίνου, στόν Καθεδρικό Ναό τής Άγίας Σοφίας Λονδίνου, συμπαραστατούμενος από τόν Μητροπολίτη Παναμιά Άθηναγόρα καί τόν Επίσκοπο Ναζιανζού Θεοδώρητο. Τό βράδυ παρέστη σέ δεξίωση πού δόθηκε από τούς γονείς του νεοφώτιστου στό Syon Park.

8. Παρεκάθησε σέ γεύμα πού δόθηκε από τόν Άρχιεπίσκοπο Καντουαρίας στό Lambeth Palace πρός τιμήν τής αντιπροσωπείας του Οικουμενικού Πατριαρχείου πού έλαθαν μέρος σέ Άνεπίσημες Συνομιλίες μετά τών Άγγλικανών, άποτελούμένη από τόν Άρχιεπίσκοπο Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας, από τόν Μητροπολίτη Περγάμου Ίωάννη καί από τόν Επίσκοπο Τροπαίου Άθανάσιο. Τό έσπερας παρεκάθησε επίσης σέ επίσημο Δείπνο πού παρέθεσε καί πάλιν ό Άρχιεπίσκοπος Καντουαρίας.

9. Εϋλόγησε τούς άρραβώνες του Άντώνη Σοφοκλέους καί τής Ίριγένειας Άργύρης στό Έστιατόριο Elysee, όπου καί παρεκάθησε στή συνέχεια σέ δείπνο.

10. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν Καθεδρικό Ναό Άγίας Σοφίας Λονδίνου καί στή συνέχεια έπιμνημόσυνη δέηση γιά τήν Εϋαγγελία Παπαπατέρα. Άργότερα εϋλόγησε τούς γάμους του Vernon Colman καί τής Σαλώμης Βιολάρη στόν Ίερό Ναό Άγίου Ίωάννου Βαπτιστού B. Λονδίνου. Τό βράδυ παρέστη στήν τελετή έγκαυνίων του Άρμενικού Ναου του Άγίου Yeghiche στό Ν. Κένσιγκτον από τόν Καθολικό τών Άρμενίων καί στή συνέχεια στή Θ. Λειτουργία καί τήν έπιμνημόσυνη δέηση γιά τόν μεγάλο εϋεργέτη τών Άρμενίων Yeghiche Manoukian.

11. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν έορτάζοντα Ίερό Ναό Άπ. Βαρνάβα, Wood Green. Άργότερα παρεκάθησε σέ γεύμα πού δόθηκε στό City University πρός τιμήν του Πρέσβη τής Ελλάδος Άλέξανδρου Σάνδη. Τό άπόγευμα

τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ή Άθηνά Θεοδωρίδου, ή Μαρία Rorr καί ό Άριστείδης Καρέλιας.

12. Προήδρευσε συνεδρίασ στήν Άρχιεπισκοπή τών Κηδεμόνων τής Κοινότητος Άγίου Δημητρίου, Edmonton.

13. Μετέβη άεροπορικώς στήν Άθήνα, συνοδευόμενος από τόν Χάρη Μεττή. Τό βράδυ παρεκάθησε σέ δείπνο στήν οικία του Λουκά Χατζηγιάννου.

14. Επισκέφθηκε διαδοχικά στά γραφεία τους τόν Άρχιεπίσκοπο Άθηνών καί Πάσης Ελλάδος Χριστόδουλο, τούς Υφυπουργούς Παιδείας, Φίλιππο Πετσάλνικο, καί Έξωτερικών, Γρηγόρη Νιώτη, καί τόν Υπουργό Παιδείας καί Θρησκευμάτων, Πέτρο Εϋθυμίου. Τό μεσημέρι παρεκάθησε σέ γεύμα στό Έστιατόριο Ίντεάλ ως φιλοξενούμενος του Σπύρου Βλασσόπουλου. Τό βράδυ παρεκάθησε σέ δείπνο μετά του Καθηγητή του Πανεπιστημίου Άθηνών Μηνά Άλεξιάδη, του χημικού Γιώργου Φραγκούλη καί τής συζύγου του Ρούλας καί του άνωτέρου Λειτουργού τής Βουλής τών Έλλήνων Γεωργίου Δερδιλόπουλου.

15. Μετέβη άεροπορικώς στή Θεσσαλονίκη καί από εκεί, όδηγώντας του Θεολόγου καί Δικηγόρου Δημήτρη Τοιανικλίδη, μετέβη εις Δράμα, όπου καί κατέλυσε σέ ξενοδοχείο. Καθ' όδόν παρεκάθησαν σέ γεύμα σέ έστιατόριο στήν Άσπροβάλτα. Τό βράδυ έπισκέφθηκε τήν οικογένεια Τοιανικλίδη.

16. Τό πρωί επισκέφθηκε τήν κωμόπολη Πρώτη Σερρών, γενέτειρα του άειμνήστου Κωνσταντίνου Καραμανλή, καί ιδιαίτερα τήν οικία του έπί σειράν έτών Προωπουργού καί Προέδρου τής Ελλάδος. Στή συνέχεια επισκέφθηκε τήν Ίερά Μονή Άναλήψεως Πρώτης Σερρών όπου έγένετο δεκτός από τόν Μητροπολίτη Ζιχνών καί Νευροκοπίου Σπυρίδωνα καί τίς Άδελφές τής Μονής, παρεκάθησε δέ σέ γεύμα στήν Μονή. Επιστρέφων στήν Δράμα, επισκέφθηκε τόν Μητροπολίτη Δράμας Διονύσιο καί άργότερα εϋλόγησε τούς γάμους του Δημήτρη Τοιανικλίδη καί τής Γεωργίας Γιαγμουρίδου, συμπαραστατούμενος από τόν Μητροπολίτη Ζιχνών καί Νευροκοπίου Σπυρίδωνα. Στή συνέχεια παρεκάθησε στό γαμήλιο δείπνο.

17. Συνελειτούργησε μετά του Μητροπολίτου Ζιχνών καί Νευροκοπίου Σπυρίδωνος στόν Καθεδρικό Ναό Άγίου Δημητρίου, Κάτω Νευροκόπι, καί στή συνέχεια επισκέφθηκε τό θρυλικό όχυρό Λίσσε, όπου ξεναγήθηκε από τόν Διοικητή του Λόχου Άντισυνταγματάρχη Γεώργιο Καραγιάννη. Τό μεσημέρι ό Έπαρχος Κάτω Νευροκοπίου Δημήτριος Σιδηρόπουλος παρέθεσε γεύμα σέ έστιατόριο τής κωμόπολης. Τό άπόγευμα καί συνοδευόμενος από τόν Μητροπολίτη Δράμας Διονύσιο επισκέφθηκε τίς Ίερες Μονές Άναλήψεως στό χωριό Ταξιάρχες καί Εικοσιφοινίσσης, Πρώτης Σερρών, όπου καί παρεκάθησε σέ δείπνο πού παρέθεσαν οι Άδελφές τής Μονής. Τό βράδυ διενεκτέρευσε σέ ξενοδοχείο στήν Καβάλα.

18. Καθ' όδόν πρός Θεσσαλονίκη επισκέφθηκε τόν Ίερό Ναό Άγίου Γρηγορίου στή Νέα Καρβάλη, όπου φυλάττεται τό κρανίο του Άγίου Γρηγορίου του Θεολόγου καί τά όστά του πατρός του (ώσάυτως όνομαζόμενου Γρηγορίου). Στή συνέχεια επισκέφθηκε τήν Άρχαιολογική περιοχή τών Φιλίππων καί τήν κατά παράδοση φυλακή του Άπ. Παύλου, άργότερα δέ τήν Ίερά Μονή του Άγίου Σίλα. Μετά από γεύμα στήν Άσπροβάλτα, έφτασε στό άεροδρόμιο "Μακεδονία" τής Θεσσαλονίκης, άπ' όπου έπέστρεψε άεροπορικώς στό Λονδίνο. Σημειωτέον δέ ότι σέ όλες τίς από πάνω περιόδους τής καί έπισκέψεως συνοδευόταν από τόν Χάρη Μεττή καί τόν Δημήτρη Τοιανικλίδη.

19. Τό μεσημέρι παρέστη στους έορτασμούς γιά τά έβδομηνταπεντάχρονα του "Churches Mains Committee", στό Central Hall του Westminster. Άργότερα τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Γεώργιος Παπακλεοβούλου, καί ό π. Άθανάσιος Ledwich.

20. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ή Δώρα Φαντίδου, ό Σταύρος Σολωμού, ό Κλεάνθης Κουρτουμμελίδης καί ή Καίτη Άλεξάνδρου μετά του π. Βασιλείου Χριστοδούλου. Τό βράδυ προήδρευσε συνεδρίασ τών Κηδεμόνων τής Κοινότητος Άγ. Νικολάου, Shepherd's Bush.

21. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ό Νεκτάριος Πετρόπουλος, καί ό π. Δημήτριος Οικονόμου,

συνδοεῦόμενος ὑπὸ τοῦ Διακόνου Νεοφύτου Παπαναστασίου. Τὸ ἀπόγευμα παρέστη σὲ δεξίῳσιν τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν ὑποθέσεων τῆς Συνόδου Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων Ἀγγλίας καὶ Οὐαλίας, στὸν Ἀρχιεπισκοπικὸ Οἶκο Westminster. Ἀργότερα προήδρευσε συνεδρίας τῶν Κληρμόνων τοῦ Ὁμολογιακοῦ Ὁρθοδόξου Σχολείου “Ἅγιος Κυπριανός”.

22. Τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ ὁ Καθηγητὴς Ἄντης Νικολαΐδης, καὶ ὁ Γεώργιος Χριστοφίδης.

23. Τὸν ἐπισκέφθηκαν οἱ Μητροπολίτες Σερρῶν καὶ Νιγρίτας Μάξιμος καὶ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφαντοῦ Θεόκλητος, καὶ ὁ Ἱεροδιάκονος Σεραφεὶμ Κουλούσουνας. Ἀργότερα συνευλόγησαν τοὺς γάμους τοῦ Ἀθανασίου Παπαλέξη καὶ τῆς Karina Phillis στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας Λονδίνου. Στὴ συνέχεια μετέβη ἀεροπορικῶς στὴ Γλασκώβη Σκωτίας καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὴν πόλιν Sterling ὅπου ἐπισκέφθηκε στὸ Νοσοκομεῖο τὸν ἀσθενοῦντα Σερ Ἀργυρὸ Στάκη. Ἀργότερα μετέβη στὸ Ἐδιμβούργο, ὅπου παρεκάθησε σὲ δείπνο πού τοῦ παρέθεσε ἡ ἐκεῖ Κοινότητα. Στὴ συνέχεια ἐπέστρεψε στὴ Γλασκώβη.

24. Τέλεσε τὴ Θ. Λειτουργία στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ στὴ Γλασκώβη καὶ στὴ συνέχεια παρακολούθησε τὴ γιορτὴ τῶν Ἑλληνικῶν Σχολειῶν τῆς Κοινότητος γιὰ τὴ λήξη τῶν μαθημάτων, καὶ παρεκάθησε σὲ γεῦμα πού παρέθεσε ἡ Κοινότητα. Τὸ ἀπόγευμα προήδρευσε συνεδρίας ἐκπαιδευτικῶν ἐκπροσώπων τῶν Κοινοτήτων τῆς Σκωτίας, παρεκάθησε δὲ στὴ συνέχεια σὲ δείπνο μαζί με ὅλους τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Κοινοτήτων.

25. Τὸ πρωὶ ἐπισκέφθηκε τὴν οἰκίαν τοῦ Χάρη Χαραλάμπους καὶ στὴ συνέχεια ἐπισκέφθηκε τὴν κυρία Ἀννίτα Στάκη στὴν οἰκίαν τῆς καὶ τὸν Σέρ Ἀργυρὸ Στάκη στὸ Νοσοκομεῖο. Ἀκολούθως ἐπέστρεψε στὸ Λονδίνον,

ὅπου τέλεσε ἐπιμνημόσυνη δέσησι γιὰ τὸν Χρῆστο Στέλιον Ἰωάννου στὸ Παρεκκλήσιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Τὸ θρᾶδον παρέστη σὲ παράσταση στὸ Queen Elizabeth Hall σχετικὰ μετὰ τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ μουσικὸ ὄργανο ὕδραυλις.

26. Τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ π. Ἀναστάσιος Σαλαπάτας. Τὸ θρᾶδον παρεκάθησε σὲ δείπνο στὸ Lambeth Palace μετὰ τὴν εὐκαιρίαν τῶν 75 χρόνων ἀπὸ τὴν ἱδρύσιν τοῦ Nikaeen Club.

27. Τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ οἱ Φ. Παπαφώτης καὶ Ἐ. Στυλιανίδης· ὁ Χρήστος Κατοκίδης καὶ ὁ π. Ἀνδρέας Πίττας· ὁ Roderick καὶ ἡ Τοαμπίκα Cordara μετὰ τῆς μητρὸς τῆς Διαμαντῆς καὶ τοῦ νηπίου κορασίου τους, τὸ ὅποιο εὐλόγησε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος γιὰ τίς 40 ἡμέρας ἀπὸ τὴ γέννησίν του· καὶ μέλη τῆς Σχολικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κοινότητος Τιμίου Σταυροῦ καὶ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon. Τὸ θρᾶδον προήδρευσε συνεδρίας τῶν Κληρμόνων τοῦ “St Nicholas’ Educational Trust”, στὴν Ἀρχιεπισκοπῇ.

28. Τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ ὁ Σάββας Παυλίδης μετὰ μέλη ἐκπαιδευτικῆς ἀποστολῆς ἀπὸ τὴν Κύπρον· οἱ Ἀθανάσιος καὶ Ἀνδρέας Λαζαρίδης καὶ ὁ π. Γεώργιος Νικολάου· καὶ ἡ Ἑλὴ Παπαφώτῃ καὶ Ἀνδρέας Παπαχριστοφόρου.

29. Τέλεσε τὴ Θ. Λειτουργία στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ Τιμίου Σταυροῦ καὶ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon, ὅπου καὶ χειροτόνησε σὲ Διάκονον τὸν δημοδιδάσκαλον Τοαμπίκο Παπάζογλου, στὸν ὅποιο ἔδωσε τὸ ὄνομα Πέτρος, καὶ στὴ συνέχεια παρεκάθησε σὲ γεῦμα πού παρέθεσε ἡ Κοινότητα. Τὸ θρᾶδον προήδρευσε συνεδρίας τῶν Κληρμόνων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

30. Τέλεσε τὴ Θ. Λειτουργίαν στὸν Ἱερὸ Ναὸ τῶν Ἀγίων Δώδεκα Ἀποστόλων, Brookman’s Park (Hatfield), ὅπου καὶ χειροτόνησε σὲ ἱερέα τὸν Διάκονον Θωρᾶ Ἀρτέμη, καὶ στὴ συνέχεια παρεκάθησε σὲ γεῦμα πού παρέθεσε ἡ τοπικὴ Κοινότητα.

HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS’ DIARY

MAY

1. During the morning, His Eminence the Archbishop received Bruce Clarke and Archimandrite Nikolaos Serghakis. He was entertained to lunch by Christos Iosif & Andreas Sophokleous. During the afternoon, he received Dr. Georghios Skouteris, and Dimitris & Ioudith Fardoulis.
2. In the afternoon, he presided at an *Aghiasmos* in the Chapel of the Archdiocese. Later, he received Marios Naziris and Evangelos Mytilinaeos & Nikos Sardelis. In the evening, he was present at a lecture delivered at the Hellenic Centre by Professor Andis Nikolaidis (Medical Director of the Cyprus Institute of Neurology and Genetics) & Dr. Adam Carey entitled “*Identification of individuals at risk and prevention of heart attack and stroke. Is it possible?*”
3. In the morning, he received Archimandrite Leontios Karikas. He entertained Father Stephen Maxfield and the monk Silouan to lunch. In the afternoon, he received Mesdames Styliani & Katerina Skentza.
4. During the morning, he received Protosphyter Soterios Panaghiotopoulos and Archimandrite Theonas Bakalis. In the afternoon, he received Ioannis Vapheidiadis. In the evening, he presided at a meeting of the Secretariat of the Greek Co-ordinating Educational Committee (EFEPE).
5. In the evening, he was entertained to supper by Miss Marina Kaloghirou.
6. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Holy Apostles in Brookman’s Park (Hatfield). Later, he blessed the marriage of Christos Nadiotis and Andriani Pochani at the same church.
8. In the morning, he received Miss Elpis Mindarovliti. Later, he presided at a Memorial Service for the late Stelios Ioannou in the Chapel of the Archdiocese. In the afternoon, he attended a meeting of London Church Leaders at the residence of the Anglican Bishop of Kensington. In the evening, he was present at

- a reception organised at the Hellenic Ambassador’s residence by the Ambassador & Mme. Sandis together with the Hellenic Foundation for Culture to mark the BBC’s publication of Paul Cartledge’s book “*The Greeks*”.
9. During the morning, he received Professor Andreas Dimitriou & Andreas Christophidis, Michalis Kakouris, and Georghios Georghiou. He entertained Peter Whitfield to lunch. In the afternoon, he received Nikos Iakovidis, Georghios Mouskas & Georghios Hajifanis.
10. In the morning, he was present at Westminster’s Roman Catholic Cathedral for the episcopal ordinations of Mgr. Arthur Roche as Bishop of Rusticiana and Mgr. George Stack as Bishop of Gemellae di Numidia (both of whom will serve as auxiliaries to the Roman Catholic Archbishop of Westminster), attending the reception held in continuation. In the afternoon, he attended the Ceremony at London’s Guildhall at which the Templeton Prize for Progress in Religion was presented to the Revd. Canon Arthur Peacocke. In the evening, he was present at the presentation of Andreas Azinas’ book “*Fifty Years of Silence*” held at the Cypriot Brotherhood’s headquarters in North Finchley.
11. In the morning, he visited the parish of St. George the Great Martyr in Kingston-upon-Thames, being entertained to lunch afterwards by the Community. During the afternoon, he received Mesdames Barbara Raybould & Antonia Kastellanidou, and Andreas Azinas & Spyros Ketiros. Later, he went to the Hellenic Centre, where he was present at the inauguration of an exhibition of paintings by Rena Salti-Michael entitled “*Our dreams travel in the Aegean*” and at a presentation of the aims and objectives of the University of Cyprus chaired by its Rector, Professor Nikolaos Papamichael.
12. He received Professor Nikolaos & Mrs. Nicole Papamichael in the morning and Mrs. Natalia Kanaki in the afternoon.
13. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Cyril & Methodius in Huthwaite (Mansfield) and, in continuation, blessed the Community’s renovated Centre &

School. He was entertained to lunch by the local Community. In the evening, he received Miss Eleni Hamboughia.

14. In the morning, he received Costas Papadopoulos. Later, he was present at a meeting of the Trustees of Hellenic College. In the afternoon, he was present at a meeting of the Joint Presidents and Associate President of the Council of Christians and Jews at Lambeth Palace. In the evening, he attended the lecture organised by the Greek Archaeological Committee (UK) at the Hellenic Centre that was delivered by Dr. Bettina Tsigarida and entitled 'The Gold of Macedon', being entertained to supper by the organisers afterwards.

15. In the morning, he presided at a meeting of the Hierarchy, entertaining his assistant bishops to lunch afterwards. In the afternoon, he received Father Michael Dandoulakis. In the evening, he was present at the Honourary Fellows and Associates' Awards Ceremony and Dinner at Royal Holloway, University of London.

16. During the morning, he received representatives of the Brotherhood of the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater and Archimandrite Panteleimon Coulouris. He entertained Elias Pantelidis to lunch. During the afternoon, he received Bishop Theodoritos of Nazianzos, Bishop Eleftherios of Nyssa, Sotiris Evripidou and Costas Papadopoulos. In the evening, he was present at the award of the International Council of Christians and Jews' Interfaith Gold Medallion to Dr. George Carey (Anglican Archbishop of Canterbury) & his wife, Eileen, at Lambeth Palace.

17. During the morning, he received Metropolitan Iakovos of Laodicea and Archimandrite Panteleimon Coulouris. At midday, he presided at the funeral of Grigoris Komodromos at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green. During the afternoon, he visited Mrs. Aliki Giourga and the family of the late Grigoris Komodromos at their homes. In the evening he was present at a lecture delivered at the Hellenic Centre under the auspices of the London Hellenic Society by Professor Vassilis Lambrinouidakis and entitled "*Care and Preservation of our Classical Heritage by Modern Means*".

18. In the morning, he received Nikos Harris. At midday, he was a guest at the Luncheon given by the Bulgarian Ambassador at his Residence. During the afternoon, he received Stavros Michael & Michael Pastidis, and Stavros Solomou.

19. In the afternoon, he received Garabed Yaghsezian.

20. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Constantine and Helen in Upper Norwood (Croydon), being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he baptised Alexandros-Ioannis, the infant son of Nigel & Eleni Vickers, at the church of St. George the Great Martyr in Kingston-upon-Thames.

21. In the morning, he presided at the Divine Liturgy celebrated in the Chapel of the Archdiocese. In the evening, he was present at the Runciman Award Ceremony for 2001 at the Hellenic Centre.

22. He received Mesdames Androulla Theocharidou-Hadjigeorgiou & Maria Papalouka in the morning; and Gregory Atkin, Georgios Hajifanis & Christos Pedhiou, and Archimandrite Ephrem of Chorlton-cum-Hardy during the morning.

23. He received Miss Eleni Drola and Miss Maria Nikolaou during the morning and Marios Naziris in the afternoon.

24. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Anthony & John the Baptist and the Holy Trinity in Holloway, being entertained to lunch by the Community afterwards.

25. During the afternoon, he received Dr. Andreas Andreou & Mrs. Beverley Christy, and Mr. & Mrs. Loizos Savva.

26. In the evening, he was present at the 36th annual Dinner and Dance of the Cathedral of St. Nicholas in Shepherd's Bush and held at the Royal National Hotel.

27. In the morning, he consecrated the church of Ss. Lazarus & Andrew the Apostle in Forest Gate, following which he celebrated the Divine Liturgy in the same church. In continuation,

he was entertained to lunch by the Community.

28. During the morning, he received Bishop Theodoritos of Nazianzos and Angelos & Andreas Panaghiotou. In the evening, he entertained Metropolitan Amvrossios of Aeghialia and Kalavryta to supper.

30. In the afternoon, he received Christakis Iosif & Andreas Sophokleous.

31. During the afternoon, he received Eleftherios Dimokidis and Professor Georgios & Mrs. Aekaterini Mantzaridis, who were accompanied by Archimandrite Zacharias of Tolleshunt Knights.

JUNE

1. In the afternoon, he presided at the ceremony of blessing Holy Water and, later, at the Pentecost Memorial Service for the departed in the Chapel of the Archdiocese.

2. In the morning, he presided at the Pentecost Memorial Service for the departed in the Chapel of the Archdiocese.

3. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy of the feast of Pentecost and presided at Kneeling Vespers held in continuation at the Cathedral of All Saints in Camden Town. In the afternoon, he received Bishop Theodoritos of Nazianzos and Deacon Dimitrios Bathrellos. He entertained Metropolitan Athenagoras of Panama to supper.

4. During the morning, he received Mark Field together with Richard Tallboys; & Mrs. Maria Agraphiotou, and Kypros Nicholas and Costas Nikolaidis. In continuation, he entertained Mr. Nikolaidis to lunch. In the evening, he was present at a recital given by Clio Gould & Jonathan Morton (violins) and Sophia Rahman (piano) at the Hellenic Centre.

5. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. John the Baptist in Hornsey, following which he presided at the annual Gatherig of the clergy of the Archdiocese held there. In the evening, he was present at Vespers at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green and, in continuation and together with the delegates to the Clergy Gathering, was entertained to supper there.

6. In the morning, he received Miss Julia Fischer. He entertained Haris Sophokleidis to lunch. During the afternoon, he received Archimandrite Maximos Kapas, Christodoulos Christodoulou, Ian Croitoru, and Michalis Bourlakis. In the evening, he was present at a performance of "*Oh, Democracy*" (adapted from Aristophanes' "*The Knights*") at the Theatro Technis.

7. In the morning, he performed the Baptism of Prince Achilleas Andreas, son of the Crown Prince and Princess of the Hellenes and third grandchild of Their Majesties the King and the Queen of the Hellenes, at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, being assisted by Metropolitan Athenagoras of Panama and Bishop Theodoritos of Nazianzos. In the evening, he was a guest at the party given to celebrate Prince Achilleas' Baptism that was held at Syon Park.

8. At midday, he was a guest at a luncheon given by the Anglican Archbishop of Canterbury at Lambeth Palace for delegates to the Informal Conversations between representatives of the Oecumenical Patriarchate and the Anglican Communion, following which, and together with Metropolitan Ioannis of Pergamon and Bishop Athanasios of Tropaeou, he participated in the Conversations. In the evening and together with the other delegates, he was entertained to supper at the Athenaeum.

9. In the afternoon, he blessed the engagement of Antonis Sophokleous and Iphigenia Arghyri at the Elysée Restaurant in Soho. Later, he was entertained to supper at the same restaurant.

10. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, following which he presided at a Memorial Service for the late Mrs. Evangelia Papapatera. In the afternoon, he blessed the Marriage of Vernon Colman and Salome Violaris at the church of St. John the Baptist in Hornsey. In the evening, he was present at the consecration by the Catholicos of Etchmiadzin and of All Armenians of the Armenian church of St. Yeghiche in South Kensington that was

followed by the Divine Liturgy and a Memorial Service for the late Yeghiche Manoukian.

11. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Barnabas in Wood Green on the occasion of its patronal feast. At midday, he was a guest at a luncheon given in honour of the Hellenic Ambassador at London City University. During the afternoon, he received Dr. Athina Theodoridou, Miss Marina Ropp and Aristeidis Karelias.

12. In the evening, he presided at a meeting held at Thyateira House of the Trust of the church of St. Demetrius in Edmonton.

13. In the morning, he flew from Heathrow Airport, accompanied by Mr Charis Mettis, to the newly-inaugurated Venizelos (Spata) Airport that serves Athens. In the evening, he had supper at the home of Mr. & Mrs. Loukas Hadji-Ioannou.

14. During the morning, he visited Archbishop Christodoulos of Athens and All Greece, Philippos Petsalnikos (Hellenic Deputy Minister of Education), Grigoris Niotis (Hellenic Deputy Minister of Foreign Affairs). He was entertained to lunch by Spyros Vlassopoulos at the Idéal Restaurant. During the afternoon, he visited Petros Efthymiou (Hellenic Minister of Education and Religions). In the evening, he had supper with Professor Minas Alexiadis, Mr. & Mrs. Georghios Frangoulis and Mr. Georghios Derdilopoulos.

15. In the morning, he flew to Thessaloniki, being met at Makedonia (Mikra) Airport by Dimitrios Tsianiklidis. From there, he travelled to Dhrama, breaking his journey in Asprovalta for lunch. In the evening, he visited the home of Dimitrios Tsianiklidis' family.

16. In the morning, he visited the birthplace of Constantinos Karamanlis (subsequently Prime Minister, and President of the Hellenic Republic) in the village of Proti Serron. In continuation, he went to the Monastery of the Ascension near the village, where he was welcomed by Metropolitan Spyridon of Zichni. In the evening, he blessed the marriage of Dimitrios Tsianiklidis and Georgia Giagmouridou at the church of the Entry of the Mother of God in Dhrama, attending the reception held in continuation.

17. In the morning, he concelebrated the Divine Liturgy together with Metropolitan Spyridon at the Cathedral of St. Demetrius in Kato Nevrokopion. Afterwards, he visited the Lisse fortification, where he met Lieutenant-Colonel Georgios Karayiannis. He was entertained to lunch in Kato Nevrokopion by the Eparch, Dimitrios Sidiropoulos. Later, and accompanied by Metropolitan Dionysios of Dhrama, he visited the Monastery of the Ascension in the village of Taxiarchae (Sipsa), where he was received by Abbess Akylina. He then went to the historic Monastery of Eikosiphoenissa, where he was entertained to supper by the Sisterhood. Afterwards, he travelled to Kavala, where he spent the night.

18. During the morning, he visited the church of St. Gregory in Nea Karvali, where he venerated the skull of St. Gregory the Theologian and the relics of the saint's father (also called Gregory); the extensive archaeological remains at Philippoi and the traditional prison of St. Paul (*mentioned in Acts ch. 16*); and the Monastery of St. Silas, overlooking Kavala. After lunch in Asprovalta, he returned to Makedonia (Mikra) Airport, from where he flew back to London.

19. At midday, he was present at the celebrations marking the Diamond Jubilee of the "Churches Mains Committee" that was held at the Central Hall in Westminster. During the afternoon, he received Georghios Papakleovoulou and Father Athanasios Ledwich.

20. During the day, he received Miss Dora Fantidou, Stavros Solomou, Kleantis Kourtoumbelidis and Dr. Kaeti Alexandrou (who was accompanied by Father Vassilios Christodoulou). In the evening, he presided at a meeting held at Thyateira House of the Trust of the Community of St. Nicholas in Shepherd's Bush.

21. During the morning, he received Nektarios Petropoulos, and

Father Dimitrios Oekonomou (accompanied by Deacon Neophytos Papanastasiou). During the evening, he attended a Reception given by the Committee for European Affairs of the Roman Catholic Bishop's Conference of England and Wales (and held at Archbishop's House in Westminster), and presided at a meeting of the Trustees of St. Cyprian's School in Thornton Heath.

22. During the afternoon, he received Prof. Andis Nikolaidis and Georghios Christophidis.

23. In the morning, he received Metropolitans Maximos of Serres & Nigrita and Theoklitos of Thessaliotis & Phanariophersala and Hierodeacon Seraphim Koulousousas. At midday and assisted by the aforementioned metropolitans, he blessed the marriage of Athanasios Papalexis and Miss Karina Phillips. Later, he flew from Heathrow Airport to that of Glasgow, from where he travelled to Stirling, where he visited Sir Reo Stakis in hospital, and then to Edinburgh, where he was entertained to supper by the Community of St Andrew. He returned to Glasgow in the late evening.

24. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of St. Luke the Evangelist in Dowanhill (Glasgow). In continuation, he attended the local Community's Greek-language School's end-of-year celebration, following which he was entertained to lunch by the Community. In the afternoon, he presided at a meeting of representatives of the Communities in Scotland. In the evening, and together with the delegates to the meeting, he was entertained to supper by the Community.

25. In the morning, he had breakfast at the house of Charis Charalambous. He then visited Lady Annita Stakis in Dunblane and Sir Reo Stakis in Stirling. He flew back to London from Glasgow in the afternoon. Later, he presided at a Memorial Service for the late Christos Steliou Ioannou at the Archdiocese. In the evening, he attended a performance at the Queen Elizabeth Hall entitled "*Hydraulis: An Ancient Greek Keyboard for the New Millennium*".

26. In the morning, he received Father Anastasios Salapatas. In the evening, he was a guest at a dinner given in the Great Hall of Lambeth Palace to celebrate the 75th anniversary of the Nikaeon Club.

27. During the afternoon, he received: Messrs. P. Papaphotis & E. Stylianidis; Christos Katsikidis, who was accompanied by Father Andreas Pittas; Roderick and Tsambika Condara, together with the latter's mother, Diamandi, and the couple's 40 days' old daughter whom, together with her mother, he blessed in accordance with the prescribed rites of the Church; and members of the Committee of the Greek-language school of the Community of the Holy Cross and St. Michael the Archangel in Hendon. In the evening, he presided at a meeting of the St. Nicholas' Educational Trust at the Archdiocese.

28. He received Savvas Pavlidis and representatives of the Cyprus Ministry of Education; and Athanasios Lazaridis, who was accompanied by Father Georghios Nikolaou, during the morning. Mrs. Helle Papaphoti and Andreas S. Papachristophorou during the afternoon.

29. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Holy Cross and St. Michael the Archangel in Golders Green / Hendon, during the course of which he ordained Tsambikos Papazoglou to the diaconate, conferring on him the name Petros, and being entertained to lunch by the Community afterwards. In the evening, he presided at a meeting of the Archdiocesan Trust at Thyateira House.

30. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Holy Apostles in Brookman's Park (Hatfield), during the course of which he ordained Deacon Thomas Artemi to the priesthood, and being entertained to lunch by the Community afterwards.